

Městská knihovna v Praze

Washingtonovo náměstí

Henry James

Praha

2018

e-kniha

Městská knihovna v Praze

ůjčujeme:

knihy / časopisy / noviny / mluvené slovo /
hudbu / filmy / noty / obrazy / mapy

přístupujeme:

wi-fi zdarma / e-knihy / on-line encyklopedie /
e-zdroje o výtvarném umění, hudbě, filmu

ořádáme:

setkání s autory / přednášky / koncerty /
filmová představení / výstavy /
aktivity pro děti a jejich rodiče / čtení

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.facebook.com/knihovna

www.e-knihovna.cz

Washingtonovo náměstí

Henry James

Znění tohoto textu vychází z díla [Washingtonovo náměstí](#) tak, jak bylo vydáno v Praze nakladatelstvím Odeon v roce 1987.

§

Text díla (Henry James: Washingtonovo náměstí), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uveďte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 23. 1. 2018.

OBSAH

KAPITOLA 1	7
KAPITOLA 2	10
KAPITOLA 3	15
KAPITOLA 4	19
KAPITOLA 5	25
KAPITOLA 6	30
KAPITOLA 7	36
KAPITOLA 8	40
KAPITOLA 9	45
KAPITOLA 10.....	50
KAPITOLA 11.....	54
KAPITOLA 12.....	58
KAPITOLA 13.....	63
KAPITOLA 14.....	65
KAPITOLA 15.....	72
KAPITOLA 16.....	76
KAPITOLA 17.....	81
KAPITOLA 18.....	85
KAPITOLA 19.....	90
KAPITOLA 20.....	93
KAPITOLA 21.....	98
KAPITOLA 22.....	102
KAPITOLA 23.....	106
KAPITOLA 24.....	111
KAPITOLA 25.....	116
KAPITOLA 26.....	121
KAPITOLA 27.....	124
KAPITOLA 28.....	128
KAPITOLA 29.....	133

KAPITOLA 30.....	138
KAPITOLA 31.....	146
KAPITOLA 32.....	149
KAPITOLA 33.....	154
KAPITOLA 34.....	157
KAPITOLA 35.....	161

KAPITOLA 1

Někdy v první polovině nynějšího století, zvláště pak v jeho druhé polovině, provozoval v New York City praxi lékař, jenž požíval značné úcty, jaké se ve Spojených státech vždycky dostává význačným členům lékařského stavu. Tento stav je v Americe odjakživa ve vážnosti a zdárněji než jinde si osobuje přízvisko svobodný. Kdo má v naší zemi zaujímat společenské postavení, musí buď vydělávat, nebo aspoň se tak tvářit, a léčebné umění zřejmě spojuje dvojí uznaný zdroj vážnosti. Náleží do oboru praktické činnosti, což je ve Spojených státech velké doporučení, a padá na ně odlesk vědy – taková přednost se cení ve společnosti, kde vědychtivost nebývá provázena volným časem a pohodou.

Pověst doktora Slopera se celkem opírala o rovnováhu vědění a umu; byl řekněme učený doktor, na jeho léčbě však nebylo nic abstraktního, vždycky vám něco předeepsal. Napohled byl sice náramně důkladný, ale beze vší protivné teoretičnosti, leccos sice vysvětloval tak důkladně, že to nemocnému připadalo zbytečné, ale aby spoléhal na pouhé vysvětlení (jak se o některých praktických lékařích říká), to zas ne, vždycky zanechal záhadný recept. Někteří lékaři sice recept zanechají, ale nijak jej nevysvětlí; ani do této koneckonců nejvšednější vrstvy nepatřil. Zjistíte, že lícím chytrého člověka; tak se totiž z doktora Slopera stala místní veličina.

V době, kdy se jím hlavně zabýváme, bylo mu kolem padesáti a jeho oblíbenost vrcholila. Byl velmi duchaplný a v lepší newyorské společnosti platil za muže velikého světa, a tím do značné míry byl. Abych předešel možnému nedorozumění, ihned dodávám, že nebyl žádný šarlatán. Byl to naprostý poctivec – a jaký poctivec, to se mu snad ani nenaskytlo prokázat; necháme-li stranou bodrost klientského kroužku, s oblibou se holedbajícího tím, že má v celé zemi „nejchytřejšího“ doktora, tolik je jisté, že denně dokazoval pravdivost nadání, jaké mu hlas lidu přisuzoval. Byl to pozorovatel, ba mudřec, a duchaplnost byla u něho tak běžná a (podle hlasu lidu) samozřejmá, že nikdy neusiloval

o pouhý dojem, a kejkle a figle pochybných celebrit mu byly cizí. Přiznejme, že mu štěstí přálo a že měkce kráčel k blahobytu. V sedmadvaceti se z lásky oženil s půvabnou dívkou, slečnou Catherine Harringtonovou z New Yorku, která mu nádavkem k půvabům přinesla důkladné věno. Paní Sloperová byla roztomilá, půvabná, vzdělaná, elegantní a roku 1820 patřila k hezkým dívkám malého, leč slibného hlavního města, nakupeného kolem Battery a čnějícího nad Zátokou, jehož nejzazší hranice vyznačovaly travnaté porosty Canal Streetu. Už v sedmadvaceti měl Austin Sloper takové postavení, že se tím zmírňovala výjimečnost, s jakou si ho z tuctu nápadníků zvolila urozená slečna, která měla důchod deset tisíc dolarů a nejpůvabnější oči z celého manhattanského ostrova. Tyto oči s celým svým příslušenstvím lékaři, oddanému a šťastnému manželovi, nějakých pět let nadmíru lahodily.

Že se bohatě oženil, nepozměnilo směr, který si narýsoval, a svému povolání se věnoval cílevědomě, jako by neměl jiné prostředky než zlomek skrovného dědictví, o něž se po otcově smrti podělil s bratry a sestrami. O peníze mu nešlo – spíše se chtěl něco naučit a něco udělat. Něco zajímavého se naučit a něco užitečného udělat – takový program si zhruba načrtl a jeho platnost se nijak neměnila tím, že má jeho žena důchod. Svou praxi měl rád a rád provozoval řemeslo, na kterém si nemálo zakládal, očividně nebýt doktorem, nebyl by ničím, doktorem tedy zůstával a to za nejlepších podmínek. Rodinný blahobyt ho ovšem ušetřil dřiny a ženiny konexe se „smetánkou“ mu přiváděly mnoho pacientů, kteří sice nemívají příznaky zajímavější než nižší vrstvy, zato se jimi soustavně holedbají. Toužil po zkušenosti a za dvacet let jí nabyl až dost. Dodejme, že ji získal v podobách sice cenných, leč nevítaných. Prvorozenec, chlapeček, podle doktora, snadno propadajícího nadšení, velmi slibný, umřel ve třech letech navzdory všemu, co na jeho záchranu vymyslela matčina něžná láska a otcova odbornost. Za dvě léta porodila pak paní Sloperová druhé robátko, robátko ženského pohlaví, podle doktorova mínění chatrnou náhradu za prvorozeného, z něhož si chtěl vychovat výtečníka. Děvčátkem byl zklamán; to však nebylo nejhorší, za týden po porodu mladá matka, jak se říká slibně se zotavující,

náhle projevila znepokojivé příznaky a za další týden Austin Sloper ovdověl.

Na člověka, jehož řemeslem bylo udržovat lidi naživu, toho ve vlastní rodině moc nedokázal; a slovutný lékař, který za tři léta pozbude ženu i chlapečka, musí být připraven, že zapochybují o jeho zdatnosti nebo jeho lásce. Náš známý však obstál před kritikou; totiž přede vší kritikou kromě vlastní, tou nejpovolanější a nejstrašnější. Do konce života cítil tíhu tohoto osobního odsudku a navždy si odnesl jizvy pokárání, které mu ona nejpádnější ruka tu noc po ženině smrti zasadila. Svět, který si ho, jak jsem řekl, vážil, nebyl k němu ironický; svým neštěstím se stal lékař zajímavějším, dokonce přišel do módy. Lidé si všimli, že zvláště zákeřným chorobám neuniknou ani lékařské rodiny a že doktor Sloper ostatně kromě zmíněných dvou čestných precedentů pozbyl ještě jiné pacienty. Zůstala mu dcerka; nebyla sice taková, po jaké toužil, umínil si však, že z ní něco udělá. Měl v sobě kus nevyčerpané moci, z níž dívenka v útlých letech vydatně těžila. Jméno ovšem dostala po nebožce matce a už v nejútlejším věku jí lékař jinak neřekl než Catherine. Vyrostla v statné a zdravé dítě a při pohledu na ni si otec říkal, takhle že aspoň o ni nepřijde. Říkám „takhle“, protože po pravdě řečeno – ale povědět tu pravdu zatím odkládám.

KAPITOLA 2

Když bylo děvčátku nějakých deset let, pozval svou sestru, paní Pennimanovou, aby se k němu přestěhovala. Počtem byly slečny Sloperovy dvě a obě se brzy provdaly. Mladší, paní Almondová, byla žena prosperujícího kupce a matka vzkvétající rodiny. Sama věru taky kvetla, byla to půvabná, usedlá, rozšafná žena, miláček svého duchaplného bratra, v ženách třeba i blízkých příbuzných nápadně vybíravého. Paní Almondovou měl raději než sestru Lavinii, provdanou za chudého pastora neduživé soustavy a květnaté výřečnosti, v třiatřiceti letech pak ovdovělou – bezdětnou, nemajetnou – s pouhou vzpomínkou na páně Pennimanovy řečnické výkvěty, jejichž pach tkvěl i na její mluvě. A přece jí pod svou střechou nabídl domov a ona, s pohotovostí ženy, která deset manželských let prožila v Poughkeepsie, chutě svolila. Aby se k němu přestěhovala navzdory, k tomu lékař paní Pennimanovou nevybídl. Jenom jí nabídl, aby se k němu uchýlila, než sežene nezařízený byt. Jestli se paní Pennimanová po nezařizeném bytě vůbec sháněla, není jisté, nesporné je, že ho nenašla. Přestěhovala se k bratrovi a už neodešla, když pak bylo Catherine dvacet, z jejího prostředí byla teta Lavinia pořád nejvýraznější. Paní Pennimanová to líčila tak, že tam zůstala, aby pečovala o neterinu výchovu. Tak to aspoň líčila kdekomu kromě lékaře, ten o ničí výklad nestál, bez vymýšlení si ho mohl podat sám. Paní Pennimanová měla sice dost vypěstované sebevědomí, ale jako zdroj vzdělání se bůhvíproč bratrovi nevnucovala. Smyslu pro humor moc neměla, ale přece jí stačil, takže v tom ohledu nepochybila, a bratr ho zas měl tolik, že jí nijak nazazlival, že ho po léta využívá. Přistoupil tedy mlčky na názor, který paní Pennimanová mlčky vyjádřila, že má mít nešťastná osiřelá dívka u sebe nějakou duchaplnou osobu. Souhlas projevil jen mlčky, myšlenkovým leskem ho totiž sestra neoslňovala. Jakživ ho žádný ženský rys neoslnil, leda když se zamiloval do Catherine Harringtonové; do značné míry byl sice takzvaným dámským

doktorem, ale zvlášť vysoké mínění o křehkém pohlaví neměl. Jeho křehkost mu připadala spíš podivná než útěšná a o kráse rozumu měl představu, které, jak pozoroval, jeho pacientky pramálo vyhovují. Jeho žena byla rozumná, jenže to byla skvělá výjimka; z věcí, jimiž si byl jist, tahle snad byla hlavní. Takové přesvědčení mu ovšem vdovství nezmiřnilo, nanejvýš mu zabránilo ocenit Catherininy možnosti a úsluhy paní Pennimanové. Nicméně se po šesti měsících se sestřiným pobytem smířil jako s hotovou věcí, a jak Catherine dospívala, uznal za vhodné, aby měla stejně křehkou společnici, jako je sama. K Lavinii se choval nadmíru zdvořile, úzkostlivě, puntičkářsky zdvořile; rozhněvaného ho viděla jen jedinkrát, to se rozlítil při teologické diskusi s jejím nebožtíkem manželem. S ní o teologii nediskutoval, vlastně s ní nediskutoval o ničem, omezil se na to, že jí zřetelně, neodvolatelně říkal, co od Catherine očekává.

Když bylo dívce kolem dvanácti let, řekl jí:

„Zkus z ní, Lavinie, udělat chytrou ženskou. Rád bych, aby byla chytrá.“

Paní Pennimanová se zamyslela. „Milý Austine,“ zeptala se, „to myslíš, že být chytrý je lepší než být hodný?“

„K čemu hodný?“ zeptal se lékař. „Když nejsi chytrá, nejsi k ničemu.“

S tímto tvrzením nemohla paní Pennimanová nesouhlasit; snad si pomyslela, že světu náramně prospívá tím, že toho tolik umí.

„Chci samozřejmě, aby byla Catherine hodná,“ řekl lékař druhého dne, „ale když bude ctnostná, proto ještě nemusí být hloupá. Že by byla špatná, toho se nebojím; nemá v povaze ani špetku špatnosti. Jak říkají Francouzi, je jako chleba; ale za šest let bych ji k dobrému namazanému chlebu přirovnávat nechtěl.“

„To se bojíš, že bude fádni? Milý bratře, o pomazánku se postarám já, tak se neboj!“ řekla paní Pennimanová. Dbala o dívčino vzdělání, dohlížela na ni u klavíru, pro něž Catherine měla jisté vlohy, a chodila s ní do tanečních, kde se, příznejme, valně nevyjíkala.

Paní Pennimanová byla vysoká, štíhlá, plavá, povadlá žena, naprosto roztomilá, dost uhlazená, sčetlá v lehčí literatuře, povahy bláhově nepřímé a uhýbavé. Byla romantická; byla sentimentální; potrpěla si na

drobná tajemství a záhady – nevinná to záliba, ježto její dosavadní tajemství byly pouhé nicůtky. Naprosto pravdomluvná nebyla, nebyla to však vada tak zlá, protože neměla co skrývat. Ráda by měla milence a v dopisech ukládaných někde v krámě by si s ním pod cizím jménem dopisovala. Musím říci, že se s intimitou ve fantazii dál nedostala. Milence paní Pennimanová nikdy neměla, její bystrý bratr však chápal její založení. Až bude Catherine sedmnáct, říkal si, pokusí se jí Lavinia namluvit, že je do ní zamilován nějaký mladík s knírkem. Nebude to pravda. Žádný mladík s knírkem ani bez knírku se nikdy do Catherine nezamiluje. Jenže Lavinia se toho chopí a všechno jí poví; jestli u ní nezvítězí sklon k tajnůstkářství, třeba to poví i mně. Catherine tomu ovšem našťestí pro svůj duševní klid neporozumí a neuvěří; romantická chudinka Catherine není.

Byla to zdravá, urostlá dívka, matčiny krásy neměla ani špetku. Ošklivá nebyla; vypadala prostě, upřímně, vlídně. Jen tolik se o ní dalo říci, že má hezkou tvář. Měla sice všechno zdědit, ale vidět v ní krasavici nikoho nenapadlo. Otcovo přesvědčení o její mravní čistotě bylo vrchovatě oprávněné; byla skvěle, neúchylně hodná; byla srdečná, učenlivá, poslušná a pravdomluvná. V mladších letech to bývala diblice, a třebaže to přiznání o hrdince zní hrubě, dodám, že byla žrout. Rozinky, pokud vím, ze špíže nekradla. Ale kapesné utrácela za kremrole. V tom ohledu by se však kritické stanovisko nesrovnávalo s upřímnou zmínkou o životopiscových raných letopisech. Bystrá Catherine rozhodně nebyla. Pro knihy a vůbec pro nic neměla pochopení. Ne že by jí něco přes míru chybělo, a učení zvládla tak, že se ctí obstála v rozhovoru se svými vrstevnicemi, mezi nimiž však, příznějme, byla na podřadném místě. Jak známo, v New Yorku může slečna zaujímat přední místo. Oslňovat nadmíru skromná Catherine netoužila a na takzvaných společenských příležitostech se krčila v pozadí. Otce měla moc ráda a velmi se ho bála; pokládala ho za nejmoudřejšího, nejhezčího a nejslovutnějšího. Projevováním příchynosti se chudinka děvče zcela vyčerpávala, takže rozechvělá bázeň, smíšená s dceřinou láskou, celou věc spíš kořenila, než obrušovala. Z hloubi srdce se mu toužila zavděčit

a nejvíc ji blažilo vědomí, že se mu zavděčila. Za jistou mez to nikdy nedokázala. Celkem byl na ni velmi vlídný, ale přece si to uvědomoval, a dostat se za tu mez jí stálo za to. Že je jí zklamán, to ovšem nevěděla, třebaže třikrát nebo čtyřikrát o tom lékař dost upřímně promluvil. Pokojně a zdárně dospěla; ale ještě v osmnácti letech z ní paní Pennimanová duchaplnou ženu neudělala. Doktor Sloper se chtěl svou dcerou pyšnit; ale pyšnit se chudinkou Catherine nebylo proč. Stydět se za ni ovšem také ne; doktoru Sloperovi to však nestačilo, byl nafoukanec a nejraději by ve své dceři viděl bůhvíco. Slušelo se, aby byla hezká a půvabná, inteligentní a bystrá – vždyť její matka byla za svého krátkého života přímo kouzelná, a zač stojí otec, to sám věděl. Občas ho dráždilo, že zplodil všední dítě, a někdy si zas liboval, že se toho žena nedožila a nepoznala, jaká dcera je. Dlouho mu arci trvalo, než na to sám přišel, a v hlavě si to srovnal, teprve když Catherine dospěla v mladou dámu. Na pochybnosti o ní si dopřával čas; s úsudkem nepospíchal. Paní Pennimanová ho často ujišťovala, že má jeho dcera roztomilou povahu, ale on věděl, jak si má toto ujišťování vyložit. Podle něho znamenalo, že Catherine není dost moudrá a nepřišla dosud na to, jaká je její teta husa – kterážto duševní omezenost paní Pennimanové jen lahodila. Spolu s bratrem však dívčinu omezenost přepínala. Catherine měla sice tetu ráda a věděla, zač jí vděčí, ale nehleděla na ni s mírnou hrůzou, jaká zbarvovala její obdiv k otci. Na paní Pennimanové nebylo pranic neurčitého; Catherine ji takřka naráz celou uviděla a to zjevení ji nijak neoslnilo, otcovy vlohy se naproti tomu táhly, až mizely v světelném nedohlednu, což neznamenovalo, že končí, ale že je Catherine přestává sledovat.

Nemysleme si, že si doktor Sloper na ubohé dívce vybíjel své zklamání, nebo že jí někdy naznačil, co mu provedla. Jen aby k ní nebyl nespravedlivý, právě naopak s příkladnou horlivostí plnil svou povinnost a uznával, že je věrná a upřímná dcera. Bral to ostatně se stoickým klidem, vykouřil nad svým zklamáním hodně doutníků a časem si zvykl. Utěšoval se tím, že stejně nic nečekal, a přece s jakýmsi roztodivným mudrcováním si říkal: Nic od ní nečekám, a když mě překvapí, jenom

tím získám. Když ne, o nic nepřijdu. To bylo asi tehdy, když se Catherine dožila osmnácti let; jak patrně, otec se neukvapil. Tou dobou to vypadalo, že už nikoho nepřekvapí; otázka byla, zda by se sama dala překvapit – byla tak klidná a zdrženlivá. Ti, kdo se vyjadřovali neomaleněji, říkali o ní, že je tupá. Jenže zdrženlivá byla proto, že byla plachá, nepříjemně, trapně plachá. To u ní vždycky nechápali a občas vzbuzovala dojem, jako by byla bez citu. Ve skutečnosti byla něžnost sama.

KAPITOLA 3

V dětských letech napovídala, že bude velká; ale v šestnácti přestala růst a postavou i dalšími rysy tělesné stavby nebyla nijak zvláštní. Zato byla silná a švarná a naštěstí zdravá jako ryba. O lékařově stoickém klidu už byla řeč, ale být děvče neduživé a churavé, moc bych za jeho stoický klid neručil. Celá její krása tkvěla ve zdravém vzezření; na její čistou, svěží plet s rovnoměrně rozdělenou bělostí a červení bylo věru radost pohledět. Oči měla malé a klidné, rysy spíš nevýrazné, vrkoče hnědé a hladké. Přísní kritikové v ní viděli fádní, nezajímavé děvče – druzí, vnímavější, klidnou slečinku, ale důkladněji se jí nezabývali. Když ji náležitě přesvědčili, že je z ní slečna – chvíli jí trvalo, než tomu uvěřila – najednou přišla na chuť parádě – přišla na chuť je to pravé slovo. Snad bych to měl zmírnit, neomylný úsudek o tom neměla, spíš zmatený a rozpačitý. Parádění byla vlastně snaha zakřiknuté povahy o projev. Hleděla se totiž srozumitelně oblékat a koktavost napravit spontánním oblečením. Jestli se však projevovala v oblečení, není divu, že ji za moc duchaplnou nepokládali. Dodejme, že měla sice čáku na slušné dědictví – na svém řemesle vydělával doktor Sloper ročně dvacet tisíc dolarů a polovinu z toho ukládal – ale částka, která na ni připadala, nepřesahovala kapesné leckterého chudšího děvčete. V tehdejší New Yorku dosud blikaly chudé oltární ohně chrámu republikánské prostoty a doktor Sloper se těšil, až se jeho klasicky půvabná dcera stane kněžkou tohoto střízlivého vyznání. Potají se ušklíbal nad tím, že je jeho dcera ošklivá a vyparáděná. Dary života měl rád a hodně jich užíval; děsil se však sprostoty a mluvil o tom, jak se v okolní společnosti rozmáhá. Míra přepychu se ostatně ve Spojených státech před třiceti lety tak nestupňovala jako teď a Catherinin otec se na výchovu mládeže díval starosvětsky. Zvláštní názor na to neměl; mít na sebeobranu celý soubor názorů nebylo tehdy ještě nutné. Správné a rozumné mu zkrátka připadalo, že vzdělaná slečna nemá nosit na hřbetě půl jmění. Cather-

rine měla široký hřbet a hodně by na něm unesla; otcovou nelibostí jej však nezatížila; naší hrdince bylo dvacet, když se vyšňořila do zlatě lemované večerní róby z červeného atlasu; bylo to oblečení, po jakém léta tajně toužila. Když v něm vystoupila, vypadala jako třicátnice; třebaže si pěkné oblečení libovala, kupodivu neměla za mák koketnosti, a když si je oblékla, starala se, aby to slušelo jemu, ne jí. Nic určitého o tom příběh neříká, ale tu domněnku lze připustit: v zmíněném královském hávu se objevila na večíрку, který pořádala její teta, paní Almondová. Dívce bylo tehdy jednadvacet a večírek paní Almondové byl počátkem něčeho významného.

Před nějakými třemi nebo čtyřmi lety se doktor Sloper se svými penáty přestěhoval, jak se v New Yorku říká, dál do města. Od svatby bydlel v cihlovém stavení s žulovými nárožními kameny a s nehoráznou lunetou nade dveřmi, stojícím v ulici pouhých pět minut od radnice, která společensky vzato nejlepší časy zažila kolem roku 1820. Nóbl svět se potom neustále roztékal na sever; v New Yorku vzhledem k úzkému průlivu, v němž plyne, mu nic jiného nezbyvá a dopravní lomoz se od Broadwaye převálil dál napravo a nalevo. V době, kdy lékař změnil bydliště, obchodní lomoz zesílil v mohutný řev, libě znějící dobrým občanům, dbalým obchodního rozvoje svého, jak s oblibou říkali, šťastného ostrova. Doktor Sloper měl na tom dění jen nepřímý zájem – ač vzhledem k tomu, že jeho klienti z poloviny patřili k přepracovaným obchodníkům, stal se ten zájem bezprostřednějším – a tak, když se příbytky sousedů (rovněž vyzdobené žulovými nárožními kameny a nehoráznými lunetami) proměnily v kanceláře, obchodní domy a lodní společnosti a vůbec se až hanba zkomercializovaly, ohlížel se po klidnějším domově. Ideální klid a vybrané útočiště bylo roku 1835 na Washingtonově náměstí. Tam si lékař vystavěl velký, moderní dům s širokým průčelím, s velkým balkónem před okny salónu a s bílým mramorovým schodištěm, vedoucím k portálu, rovněž obloženému bílým mramorem. Toto stavení a mnohá sousední zrovna taková ztělesňovala před čtyřiceti lety vrchol architektury a důkladná a řádná obydlí jsou to dodnes. Před nimi bylo náměstí s hojným levným rostlin-

stvem, obehnané dřevěným brlením, zesilujícím jeho venkovský, volně přístupný vzhled; za rohem pak byl vznešenější okresek Páté avenue, začínající v těchto místech prostorným a sebevědomým vzhledem, který ji už tehdy předznamenával k vyšším cílům. Nevím, jestli za to může vroucnost mých představ, ale mnohým tato část New Yorku připadá nejrozkošnější. Má v sobě jistou solidní povahu, jaké v jiných čtvrtích protáhlého rybního města není nazbyt; má zralejší, sytější, poctivější vzhled než horní odbočky velké protáhlé dopravní tepny – vzhled jakési společenské historie. Tady jsi, jak tě možná spolehlivě poučili, přišel na svět, který zřejmě nabízel rozmanité zajímavosti; tady v posvátné samotě žila tvá bába a prokazovala ti pohostinství lahodící dětské obraznosti a dětské chuti; tady ses za chůvou batolil na procházky a vdechoval divný pach pajasanů, tehdy to bylo hlavní stromové náměstí a šířilo vůni, která se ti, nesoudnému, neošklivila, jak si zasloužila; tady ti posléze první škola, vedená širokoplecí, širokobokou dámou s rákoskou, popíjející čaj z modrého koflíku s nepasujícím podšálkem, rozšiřovala okruh vjemů i pocitů. Buď jak buď, tady prožila má hrdinka mnoho let života, tím se omlouvám za tuto místopisnou vsuvku.

Paní Almondová bydlela dále ve městě, v zárodečné ulici s vysokým číslem, v končině, kde rozvoj města dostává pomyslný ráz a kde rostly vedle chodníku (pokud tam nějaký byl) topoly a svůj stín mísily se strmými střechami rozházených holandských domů, a kde se ve stoce proháněly svině a slepice. Tyto dojmy venkovské malebnosti už z newyorské uliční scenérie nadobro vymizely; ale ve čtvrtích, které by se dnes styděly za jejich připomínku, přetrvávaly v paměti lidí středního věku. Catherine měla plno bratranců a sestřenic, a s dětmi tety Almondové, nakonec jich bylo devět, se dost přátelila. Když byla mladší, měly z ní trochu strach: připadala jim moc vzdělaná a každý, kdo se stýkal s paní Pennimanovou, odrážel něco z její vznešenosti. Mladí Almondovi se paní Pennimanové spíš obdivovali, než k ní lnuli. Chování měla podivínské a upjaté a smuteční oblečení – dvacet let po manželově smrti nosila černé šaty a jednou zrána se zčistajasna objevila s růžovými růžemi na čepci – na divných, nečekaných místech oplývala přezkami,

černými korálky a špendlíky, odrazujícími od důvěrného styku. S dětmi zacházela bez citu v dobrém i zlém a vzbuzovala tísnivý dojem, že od nich očekává samé potouchlosti; a tak jít k ní na návštěvu bylo, jako když člověka zavedou do kostela a posadí do první lavice. Teprve později se přišlo na to, že je teta Pennimanová v Catherinině životě vedlejší, že k ní vlastně nepatří. Když tedy přišla dívenka na sobotní odpoledne za sestřenkami, ochotně s nimi zahrála na „dělejte to jako já“, ba i na přeskakování. Na základě toho se snadno dorozuměly a několik let se pak Catherine s mladými příbuznými kamarádila. Říkám mladými příbuznými, protože sedm mladých Almondových byli hoši a Catherine měla nejraději hry, které se pohodlně hrají v kalhotech. Znenáhla se však kalhoty mladých Almondových prodlužovaly a jejich nositelé se rozcházeli a zaujíмали pevná místa. Dospělejší byli starší než Catherine a hochy poslali do kolejí nebo posadili do úctáren. Z děvčat se jedna včas vdala a druhá se vzápětí zasnoubila. Zmíněný dýchánek pořádala paní Almondová na oslavu tohoto zasnoubení. Její dcera si měla brát dvacetiletého jinocha, buclatého mladého makléře; pokládali to za trefu.

KAPITOLA 4

Hojněji než jindy ověšená přezkami a korálky přišla ovšem na večírek paní Pennimanová v doprovodu své neteře; lékař slíbil, že si tam později také zaskočí. Mělo se hodně tančit, a než se přetancovalo, přišla za Catherine Marian Almondová, provázena štíhlým mladíkem. Představi-la jí toho mladíka, jenž prý se touží s hrdinkou seznámit, je to bratranec jejího nápadníka Arthura Townsenda.

Marian Almondová byla hezká sedmnáctiletá osůbka drobné postavy s mohutnou šerpou a kladnosti jejích způsobů nemělo manželství čím přispět. Ve všem všudy si počínala jako hostitelka, vítala hosty, ovívala se vějířem a tvrdila, když si musí hledět tolika lidí, že na tanec jí nezbývá čas. O páně Townsendově bratranci pronesla dlouhou řeč, klepla ho vějířem a věnovala se jiným starostem. Catherine ani nepochopila, co říká, kochala se nenuceným Marianiným chováním i žvatláním a pohledem na nápadně hezkého mladíka. Na rozdíl od jindy nepřeslechla při představování jeho jméno, znělo totiž stejně jako jméno Marianina mladého makléře. Představování Catherine vždycky rozčilovalo; připadalo jí krušné a nechápala, že si lidé – třeba v tu chvíli její známí – z toho nic nedělají. Nevěděla, co říci a co se stane, když nic neřekne. Stalo se něco příjemného. Pan Townsend jí nedopřál čas k rozpakům a s nenuceným úsměvem se rozpovídal, jako by ji už rok znal.

„Roztomilý večírek! Rozkošný dům! Zajímavá rodina! Vaše sestřeni-ce je krasotinka!“

Tyto postřehy, samy o sobě nijak pronikavé, pronášel pan Townsend jen tak mimochodem, aby si usnadnil seznámení. Hleděl Catherine zpřímá do očí. Neodpovídala; jenom poslouchala a hleděla na něho; a on jako by žádnou odpověď nečekal, stejně prostě a nenuceně všelicos pronášel. Catherine byla sice zamlklá, ale rozpaky nepociťovala; že on hovoří a ona se na něho dívá, jí připadalo správné. Samozřejmě jí to bylo už tím, že je tak hezký, nebo jak si to sama formulovala, tak krás-

ný. Na chvíli hudba zmlkla, pojednou se však zase ozvala, a tu se jí s pronikavějším, výraznějším úsměvem zeptal, jestli by mu prokázala tu čest a zatančila si s ním. Ani na tento dotaz mu nepřisvědčila; jenom se od něho nechala v pase obejmout – zřetelněji než jindy ji při tom napadlo, co tam ta pánská ruka pohledává, a vzápětí ji v souladném víření polky prováděl po pokoji. Když dotančili, cítila, jak je červená; chvilku se na něho přestala dívat. Ovívala se a prohlížela květiny namaľované na vějíři. Zeptal se jí, jestli si ještě nezatančí, a ona váhala s odpovědí a pořád si prohlížela vějíř.

„Točí se vám hlava?“ zeptal se převládne.

Tu se na něho Catherine podívala; krásný rozhodně je a vůbec ne červený. „Ano,“ řekla, sama nevěděla proč. Z tance se jí nikdy hlava netočila.

„Tak se posadíme,“ řekl pan Townsend, „a budeme si povídat. Najdu nějaké pěkné místo.“

Pěkné místo – roztomilé místo našel; kanapíčko zřejmě určené pro dva. Zatím se už pokoje zaplnily; přibýlo tančících, stáli až před nimi a otáčeli se k nim zády, takže Catherine a její společník byli ode všech odloučení a nevšímáni. „Budeme si povídat,“ řekl mladík, ale pořád povídal sám. Catherine se opřela dozadu, upírala na něho oči, usmívala se a říkala si, jak je chytrý. Rysy měl jako mladíci na filmových fotografiích; u mladých Newyorčanů, jaké Catherine potkávala na ulicích a poznávala na večírcích, tak jemné, cizelované a dokonalé rysy dosud nespatriła. Byl vysoký a štíhlý, přitom neobyčejně silný. Catherine připadal jako socha. Jenže socha by takhle nemluvila. A především by neměla oči tak vzácné barvy. U paní Almondové doposud nebyl; připadá si tam cizí a Catherine je hodná, že se nad ním ustrnula. Je bratranec Arthura Townsenda – nepřímý; dost vzdálený a Arthur ho přivedl, že ho rodině představí. V New Yorku si totiž připadá cizí. Je to jeho rodiště, ale léta už tam nebyl. Potloukal se po světě a žil v divných končinách. Teprve před nějakými dvěma léty se vrátil. New York je příjemný, jenže se mu v něm stýská.

„To víte, lidé na člověka zapomenou,“ řekl a loktem opřen o koleno a šikmo k ní otočen se k ní nakláněl.

Catherine si řekla, že kdo ho jednou spatřil, nikdy na něho nezapomene; ten postřeh si však nechala pro sebe jako vzácnost.

Chvilí tam poseděli. Byl velmi zábavný. Vyptával se jí na lidi kolem, hádal, kdo jsou, a směšně tápal. Hodně je posuzoval, jistě a nenuceně. Takhle Catherine dosud nikoho mluvit neslyšela, zvláště ne mladíka. Tak asi mluvívá nějaký mladík v románě nebo spíš v divadelní hře, na jevišti, až u rampy, hledí přitom na diváky a kdekdo hledí na něho, až člověk trne nad jeho duchapřítomností. Jako herec však pan Townsend není; vypadá upřímně, nenuceně. Zajímavé; ale vtom se prodrala zástupem Marian Almondová, a když oba mladé uviděla, že jsou pořád spolu, uštěpačně vykřikla, až se kdekdo otočil, a Catherine se celá zarďela. Marian jim přetrhla řeč a kázala panu Townsendovi – jednala s ním, jako by už byla vdaná a on se stal jejím bratrancem –, aby běžel za matkou, půl hodiny už ho chce představit panu Almondovi.

„Ještě se uvidíme,“ ujistil na odchodu Catherine a jí se to zdálo velmi svérázné.

Sestřenice se s ní zavěšena procházela. „Co si myslíš o Morrisovi, ani se tě neptám,“ vyhrkla dívka.

„Tak se jmenuje?“

„Neptám se tě, co si myslíš o jeho jméně, ale o něm,“ řekla Marian.

„No, nic zvláštního,“ odpověděla Catherine a poprvé v životě se přetvařovala.

„Mám chuť mu to povědět!“ křikla Marian, „ono mu to prospěje; je hrozně domýšlivý.“

„Domýšlivý?“ vytřeštila oči Catherine.

„Říká to Arthur a Arthur ho zná.“

„Ach, neříkej mu to,“ šeptem žadonila Catherine.

„Nemám mu říkat, že je domýšlivý? Tucetkrát jsem mu to řekla.“

Po tomto kázání shlédla Catherine na svou společnici užasle. Snad proto si tak Marian troufá, že má před sňatkem; jestlipak si má také něco takového dovolit, až bude sama zasnoubena?

Za půl hodiny uviděla tetu Pennimanovou, jak sedí v okenním výklenku, zlatý lorňon pozdvižený k očím těkajícím po pokoji. Zády ke Catherine stál před ní nějaký pán nakloněný dopředu. Rázem jeho záda poznala, třebaže je nikdy neviděla; když od ní na Marianin pokyn odcházel, jak se sluší spořádaně ustoupil a vůbec se neotočil. Morris Townsend – to jméno jí už bylo tak povědomé, jako by jí je někdo půl hodiny šeptal do ucha. Morris Townsend líčil tetě své dojmy ze společnosti, jak je předtím vylíčil jí; pronášel duchaplnosti a paní Pennimanová se nad nimi pochvalně usmívala. Jakmile to Catherine postřehla, hned se vzdálila. Nechtěla, aby její poohlédnutí uviděl. Ale celá věc ji blažila. Že hovoří s paní Pennimanovou, u níž ona bydlí a den co den se s ní stýká a mluví – tím jako by se jí přibližoval víc, než kdyby prokazoval pozornosti jí samé. Že se tetě Lavinii líbí, že ji svými slovy neleká a nepohoršuje, připadalo dívce zvlášť slibné; teta Lavinia měla nadmíru vysoké měřítko, jakoby zasazené nad hrobem nebožtíka manžela, v němž, jak kdekoho ujišťovala, ležel pohřben řečnický génius. Jeden Almondovic mládenec, jak jim Catherine říkala, vyzval hrdinku k čtverylce a čtvrt hodiny jí tak zaměstnal aspoň nohy. Tentokrát se jí hlava netočila; měla ji jasnou. Sotva dotančila, octla se v hloučku před otcem. Doktor Sloper se obvyklejše pousmíval, nikdy zešíroka, a při pohledu na dceřinu červenou róbu mu v jasných očích a kolem vyholených rtů pohrával úsměv.

„Tahle parádnice má být má dcera?“

Říci mu to někdo, byl by překvapen; jinak než ironicky totiž na svou dceru nepromluvil. Kdykoliv na ni promluvil, vždycky ji potěšil; ale tu radost si musila takřka sama vyloupnout. Kousky z ní přebývaly, židbce a drobtý ironie, nevěděla si s nimi rady, byly pro ni přejemnělé. Mrzelo ji, jak je nechápavá, ale promarnit je, na to byly příliš cenné, a i když přesahovaly její rozum, cítila, že přispívají k úhrnu lidské moudrosti.

„Já nejsem parádnice,“ řekla mírně a litovala, že si neoblékla jiné šaty.

„Jsi marnotratnice, hýřilka,“ odsekl otec. „Vypadáš, jako bys měla osmdesát tisíc ročně.“

„No jenže je nemám –“ řekla nelogicky Catherine. Jaké ji čeká bohatství, o tom měla zatím nejasnou představu.

„Když je nemáš, netvař se, jako bys je měla. Jestlipak ses na dýchánku bavila?“

Catherine zaváhala; uhnula zrakem a šeptla: „Jsem trochu unavená.“ Řekl jsem, že tento dýchánek byl pro Catherine počátkem něčeho významného. Podruhé v životě odpověděla nepřímou; počátek tajnůstkářského období je jistě významné datum. Catherine se tak hned neunavila.

Když se však vraceli kočárem domů, byla zamlklá, jako by ji zmáhala únava. Způsob, jak doktor Sloper spustil na sestru, se dost podobal tónu, jakým mluvil s dcerou: „Copak to bylo za mladíka, který si tě namlouval?“ zeptal se.

„Ach milý bratře!“ zaúpěla šepem paní Pennimanová.

„Vypadal nadmíru něžně. Půl hodiny jsem na něho hleděl a byl oddanost sama.“

„Ta oddanost neplatila mně,“ řekla paní Pennimanová, „platila Catherine; mluvil o ní.“

Catherine napjatě poslouchala. „Ach, teto Pennimanová!“ hlesla.

„Je velmi hezký; je velmi chytrý; mluvil velmi trefně – velmi trefně,“ řekla teta.

„To se do toho královského stvoření zamiloval?“ šprýmoval lékař.

„Ach, tatínku!“ zaštkala dívka ještě slaběji a zbožně děkovala za to, že je v kočáře tma.

„To nevím, ale šaty se mu líbily.“

Catherine si ve tmě neřekla: Jenom mé šaty? Výrok paní Pennimanové se jí nedotkl tím, jak byl skoupý, nýbrž tím, jak byl sytý.

„To víš,“ řekl otec, „on si myslí, že máš osmdesát tisíc ročně.“

„Že na to myslí, tím si nejsem jista; je na to příliš ušlechtilý.“

„To je asi náramně ušlechtilý, že na to nemyslí!“

„To je,“ vyhrkla bezděky Catherine.

„Já jsem myslel, že jsi usnula,“ odpověděl otec. Hodina udeřila, dodal sám pro sebe. Lavinia osnuje pro Catherine romantický příběh. Hanba, takhle vyžrát na děvče. „Jápak se ten pán jmenuje?“ dodal nahlas.

„Já jsem to přeslechla a ptát jsem se ho nechtěla. Chtěl se mi představit,“ řekla velkopansky paní Pennimanová, „jenže víš, jak nezřetelně Jefferson mluví.“ Jefferson byl pan Almond. „Miláčku Catherine, jakpak se ten pán jmenoval?“

Nebýt hrčení kočáru, bylo by slyšet jehlu upadnout.

„Nevím, teto Lavinie,“ hlesla Catherine. Při vší své ironičnosti jí otec uvěřil.

KAPITOLA 5

Nač se ptal, to se dověděl za pár dní, když k nim na Washingtonovo náměstí přišel Morris Townsend se svým bratrancem. Cestou domů paní Pennimanová bratrovi neřekla, co tomuto příjemnému bezejmennému mladíkovi naznačila, že ho totiž u své neteře ráda uhlídá, velmi se jí však líbilo, ba lichotilo, když se u ní jednoho pozdního nedělního odpoledne oba pánové objevili. Že přichází s Arthurem Townsendem, bylo přirozenější a snazší; tento mladík se měl zrovna přiženit do rodiny a paní Pennimanová už dříve Catherine upozornila, že vzhledem k sňatku s Marian by k nim ze zdvořilosti měl přijít. Došlo k tomu pozdě na podzim a za soumraku seděla Catherine s tetou u krbu ve vysokém zadním salóně.

Arthur Townsend připadl Catherine, jeho společník se zas posadil na kanape vedle paní Pennimanové. Catherine jakživa nikoho přísně neposuzovala; byla nenáročná a ráda se s mladíky bavila. Marianin snoubenec ji však ten večer rozladil. Seděl a hleděl do krbu a mnul si kolena. Catherine moc o řeč nestála; upínala pozornost na druhou stranu pokoje, poslouchala, co si povídají pan Townsend s tetou. I on se občas po Catherine s úsměvem podíval, jako by jí naznačoval, že co říká, platí také pro ni. Catherine by si byla nejraději přesedla a šla za ním, aby ho líp slyšela. Ale nechtěla vypadat troufale – nedočkavě; byla by to ostatně nezdvořilost k Marianinu mladému snoubenci. Bylo jí divné, že si druhý pán vybral tetu – že toho paní Pennimanové, k níž mladíci obvykle nelnou, tolik povídá. Na tetu Lavinii nežárlila, ale trochu jí záviděla a hlavně žasla; Morrisem Townsendem by se mohla v duchu obírat bůhví jak dlouho. Bratranec jí líčil dům, který vzhledem k sňatku s Marian najal, a jaké vymoženosti v něm chce zavést. Marian že chtěla větší, paní Pennimanová že mu však doporučuje menší, podle jeho přesvědčení to však je ten nejroztomilejší dům v celém New Yorku.

„Co na tom,“ řekl, „bude to jenom na tři až čtyři léta. Za dvě nebo za tři léta se přestěhujeme. Tak se bydlí v New Yorku – vždycky za tři, za čtyři léta se přestěhovat. Člověk tak dostane to nejnovější. Je to tím, že obec rychle roste – musíme s ní držet krok. Jde dál do města – tam jde New York. Kdybych se nebál, že se tam bude Marian stýskat, sám bych tam šel až na kraj – a počkal na něj. Za deset let se dočkám, všichni tam za mnou přijdou. Marian však touží po sousedech – průkopníci být nechce. Když prý má být první osadníci, raději odejde do Minnesoty. Stěhovat se asi budeme pomaloučku všichni, až nás jedna ulice omrzí, pustíme se dál. Budeme tak mít pořád nový dům; mít nový dům je výhodné, člověk získá nejnovější vymoženosti. Za každých pět let se všechno znovu vynalezne a držet krok s novinkami je báječné. Já se pořád snažím držet krok s kdejakou novinkou. Nemyslíte, že pro novomanžele je dobrá zásada – jít stále výš? Jakkpak se ta básnička jmenuje – jaký má název? „Excelsior!““

Catherine mladšího návštěvníka moc nevnímala, jen si uvědomovala, takhle že s ní onehdy večer Morris Townsend nemluvil, teď že mluví se šťastnou tetou. Najednou se stal ctižádostivý bratranec zajímavějším. Jako by si uvědomil, kde se tam jeho společník vzal, a uznal za vhodné jí to vysvětlit.

„Bratranec mě sám požádal, abych ho přivedl, jinak bych si netroufl. Moc o to stál; je totiž náramně družný. Řekl jsem mu, že se vás nejprve zeptám. Ale on řekl, že ho už dříve pozvala paní Pennimanová. Když se chce někam dostat, moc se nerozmýšlí. Ale paní Pennimanová s tím zřejmě souhlasí.“

„Jsme rádi, že přišel,“ řekla Catherine. Chtěla se o tom rozpovídat, ale nevěděla, co říci. „Před tím jsem ho neviděla.“

Arthur Townsend se zatvářil udiveně.

„Jak to, onehdy večer prý s vámi víc jak půl hodiny mluvil.“

„Totiž před tím večerem. To bylo poprvé.“

„On byl totiž mimo New York – zbrousil celý svět. Moc lidí tady nezná, ale je velmi společenský, kdekoho chce znát.“

„Kdekoho?“ řekla Catherine.

„Jen ty lepší totiž. Všechny hezké paničky, třeba paní Pennimanolovou.“ A Arthur Townsend se uchichtl.

„Tetě se velmi líbí,“ řekla Catherine.

„On se vůbec lidem líbí. Je duchaplný.“

„Vypadá spíš na cizince,“ prohodila Catherine.

„Inu, já jsem žádného cizince nepoznal,“ řekl mladý Townsend takovým tónem, jako že to dělá naschvál.

„Já taky ne,“ ještě pokorněji přiznala Catherine. „Bývají prý duchaplní,“ dodala vyhybavě.

„Lidé v našem městě jsou pro mě dost duchaplní. Znam některé, co si myslí, že jsou až moc, a zatím nejsou.“

„Dost duchaplný snad člověk ani být nemůže,“ řekla stále tak pokorně Catherine.

„Nevím. Znam lidi, kterým můj bratranec připadá až příliš duchaplný.“

Catherine to vyslechla nadmíru pokorně, měla dojem, že má-li Morris Townsend nějakou chybu, pak ovšem jenom tuto. Ale nijak se neprozradila a hned se zeptala: „To tady zůstane, když se vrátil?“

„Inu,“ řekl Arthur, „jestli něco sežene.“

„Něco sežene?“

„Nějaké místo, nějaké zaměstnání.“

„To žádné nemá?“ řekla Catherine; o žádném mladíkovi z lepších vrstev, který by na tom byl takhle, jakživa neslyšela.

„Ne, něco shání. Ale nic nenachází.“

„Škoda,“ uklouzlo Catherine.

„Jemu to nevadí,“ řekl mladý Townsend. „Nepospíchá. Je vyběravý.“

Catherine si řekla, jak by nebyl, a chvíli nad tou myšlenkou ze všech stran uvažovala.

„To ho otec nevezme do obchodu – do kanceláře?“ zeptala se nakonec.

„Otce nemá – má jen sestru. Sestra mu není moc platná.“

„Nevím –“

Catherine napadlo, že být jeho sestrou, hned by tu zásadu vyvrátila. „Je příjemná?“ honem se zeptala.

„To nevím – je prý moc slušná.“ Poohlédł se za bratrancem a hned se zařehlal. „Jářku, mluvíme o tobě,“ dodal.

Morris Townsend přestal s paní Pennimanovou hovořit a s úsměvem zíral před sebe. Vstal, jako by odcházel.

„Pokud jde o tebe, nemohu ti poklonu oplatit,“ řekl Catherinině společníkovi. „Pokud jde o slečnu Sloperovou, je to jiná věc.“

Tato kratičká řeč připadala Catherine úžasně trefná, trochu nad ní zrozpačitěla a také vstala. Morris Townsend stál a s úsměvem na ni hleděl; na rozloučení jí podal ruku. Odcházel a slovo jí neřekl; přesto byla ráda, že ho viděla.

„Až odejdete, povím jí, co jste řekl,“ pronesla paní Pennimanová a významně se pousmála.

Catherine se zarděla, jako by se jí trochu posmívali. Copak asi ten mladík řekl? Pořád tak vlídně a uctivě na ni, celou uzardělou, hledí.

„Vůbec jsem si s vámi nepohovořil,“ řekl, „a kvůli tomu jsem přišel. Aspoň budu mít proč přijít podruhé; bude to menší záminka – když už mám nějakou uvést. Co řekne teta, až odejdu, toho se nebojím.“

Oba mladíci pak odešli; Catherine, dosud zardělá, se na paní Pennimanovou vážně a tázavě zahleděla. Žádnou vytáčku si nevymyslila a také žertem to neodbyla – ani se netvářila, že je pomluvou dotčena – aby se tak něco dověděla.

„Copak jste říkala, že mi povíte?“ zeptala se.

Paní Pennimanová k ní s úsměvem přistoupila, pokývla hlavou, celou si ji prohlédla a přitáhla jí smyčku na mašli v týle. „Je to, milánku, velké tajemství; přijde na námluvy.“

Catherine byla pořád vážná. „To vám řekl?“

„Přímou ne, ale nechal mě hádat. A já hádat umím.“

„Na námluvy ke mně?“

„Ke mně, slečinko, rozhodně ne; ale proti jiným mladíkům, to musím říci, je stokrát zdvořilejší k osobě, která se už nehonosí mladistvým

vzhledem. Myslí na jinou.“ A paní Pennimanová vtiskla neteři něžnou hubičku. „Musíš být na něho milostivá.“

Catherine se tvářila překvapeně; tonula v rozpacích. „Já vám nerozumím,“ řekla; „vždyť mě nezná.“

„Ale ano, zná; víc než si myslíš. Všechno jsem mu o tobě pověřila.“

„Ach, teto Pennimanová,“ hlesla Catherine, jako by teta porušila důvěru. „Vždyť je nám nadobro cizí – vždyť ho vůbec neznáme.“ V dívčině množném čísle byla nevýslovná skromnost.

Jenže paní Pennimanová na to nic nedala; málem se rozhořčila. „Však ty, milá Catherine, dobře víš, že se mu obdivuješ.“

„Ach, teto Pennimanová!“ hlesla zas Catherine. Ať se mu třeba obdivuje – proto se o tom ještě nemusí mluvit. Ale že ten skvělý cizinec, ten nenadálý zjev, který sotva zaslechl její hlas – má o ni takový zájem, jak to paní Pennimanová romanticky vyjádřila – je snad pouhý výplod nepokojného mozku tety Lavinie, která má, jak známo, bujnou fantazii.

KAPITOLA 6

Někdy byla paní Pennimanová dokonce přesvědčena, že druzí mají tolik fantazie co ona; když k ní tedy za hodinu přišel bratr, hned na něho spustila.

„Zrovna tady, Austine, byl, škoda, že ses s ním minul.“

„S kým pak jsem se to minul?“ zeptal se lékař.

„S panem Morrisem Townsendem, roztomilým návštěvníkem.“

„A kdopak je medle pan Morris Townsend?“

„Teta Pennimanová mluví o tom pánovi – o tom pánovi, na jehož jméno jsem si nemohla vzpomenout,“ řekla Catherine.

„O tom pánovi z Elizabethina dýchánku, co na něj Catherine udělala takový dojem,“ dodala paní Pennimanová.

„Tak on se jmenuje Morris Townsend? To za tebou přišel na námluvy?“

„Ach, otče,“ hlesla dívka a odvrátila se k oknu, kde už zatím soumrak zhoustl v tmu.

„Bez tvého svolení to, doufám, neudělá,“ řekla milostivě paní Pennimanová.

„Tvé svolení už, má milá, asi má,“ řekl bratr.

Lavinia zafňukala, že je to trochu moc. Catherine, čelem opřená o okenní tabulku, poslouchala tyto obapolné úštěpky povznešeně, jako by nebodaly do jejího osudu.

„Až zas přijde,“ podotkl lékař, „zavolejte mě. Třeba by se mnou rád mluvil.“

Asi za pět dní pak Morris Townsend přišel; doktora Slopera však nezavolali, nebyl zrovna doma; když mladíka ohlásili, byla Catherine u tety; paní Pennimanová se skromně vzdálila, jen ať prý jde neteř do salónu sama.

„Tentokrát se to týká tebe – jenom tebe,“ řekla. „Když onehdy hovořil se mnou, byl to pouhý úvod – chtěl si získat mou důvěru. Nepřeháním, má milá, dnes bych si před něho netroufla předstoupit.“

Svatá pravda, statečná paní Pennimanová nebyla a v Morrisi Townsendovi viděla mladíka velmi osobitého a nemálo uštěpačného, typ rázný, břitký, oslnivý, jaký vyžaduje mnoho ohledů. Říkala si, že je pánovitý, ten výraz i pojem se jí líbil. Na neteř nijak neřevidla a s panem Pennimanem žila kdysi velmi šťastně, ale v hloubi srdce si neodpustila poznámku: To by býval manžel pro mne. Je rozhodně mnohem pánovitější – nakonec to zkomolila na panovníčtější – než pan Penniman.

Tak přivítala Catherine pana Townsenda sama a teta nepřišla ani na konci návštěvy. Byla to dlouhá návštěva; přes hodinu tam v předním salóne seděl v největším křesle. Počínal si tentokrát nenuceněji – a ne tak škrobeně; hověl si v křesle, holí poklepával vedlejší polštář, pokukoval po pokoji a jeho zařízení, také po Catherine, na níž se přímo pásl pohledem. V hezkých očích, Catherine připadaly až nádherně krásné, měl uctivě oddaný úsměv; připomínal jí mladého rytíře z básně. Jeho řeč však nijak rytířsky nezněla; byla prostá, nenucená a vlídná; týkala se praktických věcí, na všelicos se jí vyptával, jaké má záliby, má-li ráda to i ono, jaké má zvyky. S roztomilým úsměvem řekl: „Povězte mi něco o sobě, vykreslete se.“ Catherine neměla o čem povídat a ke kreslení neměla nadání. Ale než odešel, prozradila mu, že má tajnou lásku, jen skrovně ukájenou, lásku k divadlu a zálibu v operní hudbě, zvláště od Belliniho a Donizettiho (na omluvu prostoduché slečinky budiž řečeno, že tyto názory chovala ve století úplné zatemnělosti) – tu však slýchala málokdy, leda z kolovrátku. Literaturu, přiznala, moc ráda nemá. Morris Townsend jí vpadl do noty, knihy že jsou otravné, ale než to člověk zjistí, musí jich hodně přečíst. Byl v končinách, o nichž se v knihách píše, a knižnímu líčení vůbec neodpovídaly. Vidět na vlastní oči, to je hlavní; on se o to snaží. Viděl všechny přední herce. Byl v nejlepších londýnských a pařížských divadlech. Jenže herci jsou jako spisovatelé – pořád přehánějí. Má rád všechno přirozené. Najednou se zarazil a s úsměvem na Catherine pohlédl.

„Proto vás mám rád; jste tak přirozená; promiňte,“ dodal, „jak vidíte, sám jsem taky přirozený.“

A než si stačila rozmyslit, jestli mu to promine nebo ne – později pak v klidné chvíli pochopila, že ano – rozhovořil se o hudbě, ta že je jeho největší životní potěšení. V Paříži a v Londýně slyšel všechny přední zpěváky – Giudittu Pastu a Rubiniho a Lablache – teprve když je člověk slyší, pozná, co je zpěv.

„Sám trochu zpívám,“ řekl; „jednou vám to předvedu. Dnes ne, až jindy.“

A vstal k odchodu. Náhodou zapomněl říci, že zazpívá, když mu ona zahraje. Napadlo ho to až na ulici; ale zbytečně se tím hnětl, Catherine si tohoto opomenutí nevšimla. Říkala si jen, že „až jindy“ zní rozkošně, jako by se táhlo do budoucna.

Bylo jí sice stydno a krušno, ale už proto musí otci říci, že byl u ní zase pan Morris. Oznámila mu to stručně, ba neomaleně, jakmile vešel lékař do domu; a když to podle povinnosti učinila, chystala se odejít z pokoje. Nestačila však odejít dost rychle, jen došla ke dveřím, otec ji zastavil.

„Tak co, má milá, požádal tě dnes o ruku?“ řekl lékař.

Právě toho se bála, že řekne, a přece nevěděla, jak odpovědět. Měla ovšem chuť brát to jako žert – jak to taky otec zamýšlel –, ale zároveň měla chuť popřít to dost rázně, dost ostře, aby jí tu otázku už nedával. Nelíbila se jí, byla z ní nešťastná. Jenže být příkrá Catherine neuměla.

Moc vtipná, řekl si lékař pro sebe, má dcera určitě není.

Ale sotva si to řekl, Catherine na něco přišla; rozhodla se, že to vezme jako žert.

„Třeba to udělá příště,“ vyprskla a rázem odešla z pokoje.

Lékař vytřeštil zrak, nevěděl, jestli to myslí dcera vážně. Catherine šla rovnou do svého pokoje, a než tam došla, napadlo jí, že taky mohla říci něco jiného, něco lepšího. Zatoužila skoro, aby se jí otec zeptal znovu, aby mu pak odpověděla: „Ano, pan Morris Townsend mě požádal o ruku, a já ho odmítla.“

Lékař si však kladl jiné otázky; samozřejmě ho napadlo, že by se měl pořádně přeptat na toho švarného mladíka, který je tu jako doma. Obrátil se na svou starší sestru, paní Almondovou – schválně k ní nešel; tolik to zas nespěchá, schoval si to na podruhé. Lékař se neukvapoval, nebyl netrpělivý ani nedočkavý, všechno si zaznamenával do paměti a záznamy bral pravidelně v potaz; patřila mezi ně i zpráva, kterou mu o Morrisu Townsendovi podala paní Almondová.

„Už se mě na to přišla zeptat Lavinia. Lavinia je nad tím celá pryč; já to nechápu. Vždyť na Lavinii si ten mladík neumanul. Taková podivínka.“

„Ach, má milá,“ odpověděl lékař, „žije u mne dvanáct let, jakpak bych si toho nevšímal.“

„Je to tajnůstkářka,“ řekla paní Almondová; ráda s bratrem přetřásala Laviniiiny zvláštnosti. „Nemám ti prý říkat, že se mě na pana Townsenda ptala; řekla jsem, že ti to stejně řeknu. Pořád se s něčím tají.“

„Jenže nikdo to zas tak neomaleně nebleptne. Je jako otáčecí maják – čirá tma se střídá s oslnivou září. Cos jí vlastně řekla?“ zeptal se lékař.

„To, co říkám tobě – že ho málo znám.“

„Lavinia byla asi zklamaná,“ řekl lékař; „milejší by jí bylo, kdyby spáchal romantický zločin. Jenže lidi je třeba brát, jací jsou. Ten pán je prý bratranec mladíčka, jemuž hodláš svěřit budoucnost svého děvčátka.“

„Arthur není žádný mladíček; je stařešina; tak staří jako on my dva nikdy nebudeme. Je vzdálený příbuzný Laviniiina chráněnce. Jmenují se stejně. Ale jak mi bylo řečeno, není Townsend jako Townsend. Tak to říká Arthurova matka; hovořila o větvích, starších větvích, vedlejších větvích – jako by šlo o královský rod. Arthur je zřejmě vládnoucí linie, zato mladík chudinky Lavinie ne. Jinak o něm Arthurova matka moc neví; mluví neurčitě o tom, že ‚vyváděl‘. Ale já znám jeho sestru, je to velmi slušná osoba. Jmenuje se paní Montgomeryová, je vdova, má menší jmění a pět dětí. Bydlí na Druhé avenue.“

„A co o něm říká paní Montgomeryová?“

„Že má nadání, jímž by mohl vyniknout.“

„Jenže je líný, ne?“

„To ona neříká.“

„Z rodinné pýchy,“ řekl lékař. „Jaké má zaměstnání?“

„Žádné, něco shání. Býval snad u námořnictva.“

„Býval? Kolikpak mu je?“

„Myslím přes třicet. K námořníkům se dal asi mladičký. Od Arthura, tuším, vím, že zdědil menší jmění, proto snad z námořnictva odešel – a za pár let je utratil, žil v cizině, užíval. Snad si na to vytvořil jakýsi systém, jakousi teorii. Nedávno se vrátil do Ameriky, a jak řekl Arthu- rovi, hodlá začít vážně žít.“

„Myslí to tedy s Catherine vážně?“

„Proč bys tomu nevěřil,“ řekla paní Almondová. „Tak se mi zdá, že Catherine odjakživa nedoceňuješ. Pamatuj, že má pobírat třicet tisíc ročně.“

Lékař se na sestru zahleděl a potom s ironickým nádechem řekl:

„Ještě že ty ji doceňuješ.“

Paní Almondová se začervenala.

„Neříkám, že je to její jediná přednost, ale soudím, že je to přednost velická. Myslí si to mnoho mladíků; ale ty sis to zřejmě nikdy neuvědomil. Pořád jsi o ní špičkoval, že se nevdá.“

„Mé špičkování, Elizabeth, je stejně vlídné jako tvé,“ řekl upřímně lékař. „Při všem svém dědictví kolikpak měla Catherine nápadníků, kolik se jich o ni ucházelo? Že by se Catherine pro manželství nehodila, to ne, jenže je naprosto nepůvabná. Proč by jinak Lavinii tolik okouzlo- valo pomyšlení, že je v domě milenec? Žádný tu dosud nebyl a Lavinia si při své vnímavé, soucítící povaze na tu myšlenku dosud nezvykla. Rozněcuje jí obraznost. To musím newyorským mladíkům přiznat, že vypadají velmi nezištně. Líbí se jim hezké dívky – čiperné dívky – dív- ky, jako máš ty. Catherine není ani hezká, ani čiperná.“

„Catherine docela ujde; má svůj styl – o Marianě se to říci nedá – ta nemá vůbec žádný,“ řekla paní Almondová. „Že se zatím Catherine do- stalo tak málo pozornosti, je tím, že mladíkům připadá starší, než jsou sami. Je statná a křiklavě se strojí. Snad z ní mají trochu strach; vypadá jako vdaná a jak víš, oni vdané nemají rádi. Jen proto vypadají naši mladíci tak nezištně,“ hovořila moudřejší lékařova sestra, „že se zpra-

vidla žení mladí – před pětadvacítkou, ve věku nevinnosti a upřímnosti – před věkem vypočítavosti. Kdyby chvíli počkali, byla by na tom Catherine lépe.“

„Vypočítavosti? Děkuji,“ řekl lékař.

„Počkej, až přijde nějaký inteligentní čtyřicátník a bude nad Catherine celý pryč,“ hovořila paní Almondová.

„Copak není pan Townsend dost starý? Třeba má nezištné pohnutky.“

„Že má nezištné pohnutky, je docela možné; mrzelo by mne, kdyby tomu bylo jinak. Lavinia je o tom přesvědčena, a protože je to velmi švarný mladík, můžeš si o něm myslit spíš něco lepšího.“

Doktor Sloper se zadumal.

„Čím se nyní živí?“

„Nemám tušení. Jak říkám, žije u sestry.“

„Vdovy s pěti dětmi? Chceš říci, že z ní tyje?“

Paní Almondová nedůtklivě vstala. „Neměl by ses spíš zeptat paní Montgomeryové?“ otázala se.

„K tomu snad ještě přijdu,“ řekl lékař. „Tak tedy na Druhé avenue?“ Zapsal si Druhou avenue.

KAPITOLA 7

Nebral to však zdaleka tak vážně, jak by se zdálo; spíš ho celá situace bavila. Nad Catherininými vyhlídkami nebyl nijak ostražitě napjatý; zvlášť se bránil komické podívané na to, jak celou domácnost vyplaší dcera a dědička, snášející pozornosti dosud neslýchané v jejích letopisech. Dokonce si od tohoto krotkého dramatu – ačli to drama bylo – v němž paní Pennimanová jako hrdinu uvede na scénu duchaplného pana Townsenda – sliboval jistou zábavu. Na rozuzlení zatím nepospíchal. Jak Elizabeth naznačila, byl ochoten myslit si o mladíkovi to nejlepší; dvaadvacetiletá Catherine je přece zralý květ, jaký se dá ze stonku odervat jen prudkým trhnutím. Že je Morris Townsend chudý, nijak proti němu nesvědčí; že se jeho dcera provdá za boháče, o tom lékař nikdy nerozhodl. Jména, které po něm zdědí, jevílo se mu dostatečným zajištěním pro dva rozumné lidi, a když vstoupí na kolbiště nemajetný nápadník, který to vyhraje, bude přijat, jak náleží. Šlo ještě o něco jiného. Lékaři připadalo sprosté přisuzovat někomu hamižné pohnutky, už proto, že mu dosud neobléhali dveře lovci bohatých partií. A posléze byl zvědavý, může-li si někdo Catherine zamilovat pro její mravní hodnotu. Usmál se při pomýšlení, že chudák pan Townsend byl u nich jen dvakrát, a řekl paní Pennimanové, ať ho příště pozve na večeři.

Přišel brzy a paní Pennimanová ovšem ráda svůj úkol splnila. Morris Townsend přijal její pozvání rovněž milostivě a za několik dní se podávala večeře. Lékař si právem řekl, že nesmějí pozvat mladíka samotného; až příliš by to vypadalo jako pobídka. Pozvali tedy ještě dvě, tři osoby; neokázalým, leč skutečným podnětem k hostině byl Morris Townsend. Právem možno usoudit, že chtěl udělat dojem, třebaže se mu to přes všechnu důmyslnou snahu nepovedlo. Při večeři s ním lékař moc nemluvil; bedlivě ho však pozoroval, a když dámy odešly, přistrčil mu víno a dal mu několik otázek. Morris nebyl žádný mladík, aby se dal pobízet, a znamenité burgundské mu dodávalo odvahy. Víno měl lékař

skvělé a povězme čtenáři, že jak Morris Townsend upíjel, říkal si, že plný sklep dobrých nápojů – a plný sklep tam jistě je – přidá tchánovi velmi sympatický rys. Hostovo uznání lékaře dojalo; poznal, že to není obyčejný mladík. Má nadání, řekl si Catherinein otec, nesporné nadání, má správný rozum, pokud ho uplatňuje. A je neobyčejně švarný; takový zjev dámám lahodí, ale mně se nelíbí. Takové úvahy si však nechal lékař pro sebe a probíral s hosty cizí kraje, o nichž mu Morris podával víc poučení, než byl, jak si v duchu říkal, ochoten spolknout. Doktor Sloper moc necestoval a troufal si nevěřit všemu, co mu hovorný host napovídal. Zakládal si na své fyziognomice; zatímco mladík při sebevědomém tlachání pokuřoval doutník a pořád si doléval, lékař seděl a klidně upíral zrak na jeho bystrý, výrazný obličej... Je čerchmantsky sebevědomý! řekl si Morrisův hostitel. Jakživ jsem takové sebevědomí neviděl. A je nadmíru vynalézavý. Je mazaný; za mých časů lidé tak mazaní nebývali. A jasný rozum, neřekl jsem? Jak by ne – po láhvi madeiry a půl druhé láhvi burgundského!

Po večeři přistoupil Townsend ke Catherine, stála v rudých hedváb-
ných šatech před krbem.

„On mě nemá rád – vůbec mě nemá rád,“ řekl mladík.

„Kdopak vás nemá rád?“ zeptala se Catherine.

„Váš otec; zvláštní člověk!“

„Jak to víte?“ zarděla se Catherine.

„Cítím to; já hned všechno vycítím.“

„Třeba se mýlíte.“

„Jen se ho zeptejte a uvidíte.“

„Raději se ho nezeptám, aby snad neřekl to, co myslíte.“

Morris na ni pohlédl se strojeným smutkem.

„Odporovat mu by vás netěšilo?“

„Já mu nikdy neodporuji,“ řekla Catherine.

„To ho budete poslouchat, jak mě tupí, a na mou obranu ani necek-
nete?“

„Tupit vás otec nebude. Vždyť vás pořádně nezná.“

Townsend propukl v řehot a Catherine se zas zarděla.

„Já o vás ani nehlesnu,“ řekla, jak přemáhala rozpaky.

„Dobrá; jenže to jsem od vás nechtěl slyšet. Chtěl jsem od vás slyšet: „Když o vás nemá otec dobré mínění, mně je to jedno.““

„Ale mně by to nebylo jedno! Já bych to neřekla,“ vyhrkla dívka.

Chvilí na ni hleděl a mírně se usmíval; kdyby ho byl lékař pozoroval, byl by v bodré vlídnosti jeho zraku zahlédl zlobný záblesk – trochu zazněl jen v úpěnlivém povzdechu: „Nesmím se tedy vzdát naděje, že ho obměkčím.“

Později večer to pak paní Pennimanové pověděl ještě upřímněji. Na Catherininu bojácnou žádost však nejprve zazpíval pár písní. Že by tím otce obměkčil, si nijak nelichotil. Měl lahodný slabý tenor, a když dozpíval, kdekdo něco provolal – kdekdo – kromě Catherine, ta zarytě mlčela. Paní Pennimanová označila jeho podání za velmi umělecké a doktor Sloper hlasitě a zřetelně, třebaže poněkud suše o něm prohlásil, že je „poutavé, velmi poutavé“.

„Nemá mě rád – vůbec mě nemá rád,“ promluvil Morris Townsend na tetu stejně jako předtím na její neteř. „Myslí si o mně to nejhorší.“

Na rozdíl od neteře nežádala paní Pennimanová vysvětlení. Jenom se líbezně usmála, jako že to chápe, a na rozdíl od Catherine mu nijak neodporovala. „Co na tom?“ hlesla.

„Správně to říkáte!“ řekl Morris, čímž se zavděčil paní Pennimanové, ta si zakládala na tom, že vždycky všechno říká správně.

Jakmile pak lékař zahlédl sestru Elizabeth, pověděl jí, že se seznámil s Laviniiným chráněncem.

„Po tělesné stránce,“ řekl, „je neobyčejně švarný. Anatom jako já s radostí popatří na krásnou tělesnou stavbu; jenže být všichni jako on, doktorů by nebylo zapotřebí.“

„To vidíš v lidech jenom kosti?“ odsekla paní Almondová. „Co o něm soudíš jako otec?“

„Jako otec? Jeho otec chválabohu nejsem!“

„Jeho ne, jen Catherinin. Lavinia mi o ní tvrdí, že je zamilovaná.“

„Musí to překonat. On není slušný člověk.“

„Pozor! Pamatuj, že je z townsendovské větve.“

„Podle mne to není slušný člověk. Chybí mu k tomu to základní. Umí se zalichotit; ale je to sprosták. Za chvíli jsem ho prokoukl. Počíná si moc nenuceně – nenucenost se mi protiví. Učiněný tajtrlík.“

„Inu,“ řekla paní Almondová, „když jsi s úsudkem hned hotov, je to výhoda.“

„Nejsem s úsudkem hned hotov. Co ti říkám, vyplývá z třicetiletého pozorování; abych byl za jediný večer hotov s úsudkem, musel jsem celý život studovat.“

„Snad máš pravdu. Jde o to, aby to tak viděla i Catherine.“

„Věnuju jí brýle!“ řekl lékař.

KAPITOLA 8

Jestli byla doopravdy zamilovaná, ani o tom nemukla; lékař však uznával, že její zamlklost je až běda srozumitelná. Morrisi Townsendovi řekla, že o něm otci nepoví, a proč by mlčení porušila, to nevěděla. Slušelo se arci, že Morris Townsend po večeři na Washingtonově náměstí tam znovu přišel, a když byl tehdy vlídně přijat, že tam docházel dál. Volného času měl nazbyt a mladík, který před třiceti lety v New Yorku nevěděl, co s časem počít, byl za takové rozptýlení právem vděčný. O návštěvách Catherine otci nic neřekla, třebaže se jí rázem proměnily v nejdůležitější, nejvábnější věc v životě. Dívka byla velmi šťastná. Co z toho bude, zatím nevěděla, přítomnost jí však náhle zeskvostněla a znádherněla. Říci jí tak někdo, že je zamilovaná, velmi by ji překvapil; soudila totiž, že láska je dychtivá a náročná náruživost, a srdce jí ty dny překypovalo skromností a odříkavostí. Pokaždé, když Morris Townsend od nich odešel, v duchu se vžívala do toho, že zas brzy přijde; kdyby jí však byl v tu chvíli někdo řekl, že se nevrátí rok, ba vůbec nikdy, nenaříkala by ani nereptala, přijala by ten ortel pokorně a pro účchu přemýšlela o tom, kolikrát se s ním sešla, jaká slova jí řekl, jaký měl hlas, jaký krok, jaký výraz v obličejí. Na některé věci si láska dělá právo, Catherine si však žádná práva neosobovala; měla jen pocit nesmírných a nezasloužených milostí. I vděčnost za ně v sobě tlumila; oslavovat své tajemství jí připadalo nestoudné. Townsendovy návštěvy otec tušil a pozoroval její uzavřenost. Jako by ho za ni odprošovala; pořád na něho mlčky hleděla, jako by naznačovala, že nic neříká jen proto, aby ho nedráždila. Jenže nemá výmluvnost chudinky ho nadmíru dráždila a kolikrát si zabroukal, jaká škoda, že je jediná dcera tak pitomá. Jeho broukání však nebylo slyšet; dlouho nikomu nic neřekl. Rád by byl přesně věděl, jak často k nim mladý Townsend chodí, umínil si však, že se dívky přímo ptát nebude – že jí už nic neřekne, z čeho by poznala, jak ji sleduje. Lékař se honosil značnou spravedlivostí; chtěl dceři do-

přát volnost a zakročit jen v případě nebezpečí. Shánět zprávy oklikou neměl ve zvyku a vyslýchat služby ho ani nenapadlo. S Lavinií o tom za nic mluvit nechtěl; zlobila ho svou pseudoromantičností. Ale přikročit k tomu musil. Názory paní Pennimanové na vztah mezi neteří a chytřým mladým návštěvníkem, zachraňujícím situaci tím, že naoko chodil za oběma dámami – názory paní Pennimanové dospěly do sytějšího a zralejšího období. Nepromyšleně řešit situaci paní Pennimanová nehodlala; byla stejně mlčenlivá jako sama Catherine. Vychutnávala sladkost tajemství; stala se z ní tajnůstkářka. Ráda by si namluvila, že je pronásledována, řekl si lékař; a až na ni konečně uhodí, věděl, že si jeho slova vezme za záminku.

„Bud' tak hodná a pověz mi, co se to u nás děje,“ řekl tónem, jaký za těch okolností sám pokládal za bodrý.

„Co se, Austine, děje?“ vyjekla paní Pennimanová. „Ani ti nevím. Myslím, že stará šedá kočka v noci dostala koťata.“

„Taková stará?“ řekl lékař. „Podivné – přímo pohoršlivě. Bud' tak hodná a dej je hned utopit. Co se jinak událo?“

„Ach, chudinky koťátka!“ řekla paní Pennimanová. „Ani za nic je nedám utopit!“

Její bratr mlčky pokuřoval doutník. „Tvůj soucit s koťaty vyplývá, Lavinie, z kočičího rysu v tvé povaze.“

„Kočky jsou velmi půvabné, velmi čistotné,“ usmála se paní Pennimanová.

„A velmi potměšilé. Jsi vtělený půvab a čistotnost; ale chybí ti upřímnost.“

„Zato tobě, milý bratře, ne.“

„Že bych byl půvabný, to netvrdím, ale být čistotný se snažím. Pročpak jsi mi neřekla, že k nám pan Townsend dochází čtyřikrát za týden?“

Paní Pennimanová vyhrnula obočí: „Čtyřikrát za týden!“

„Chceš-li, tedy třikrát nebo pětikrát. Celý den jsem pryč a nic nevidím. Ale když se něco takového děje, měla bys mi to říci.“

Paní Pennimanová měla stále vyhrnuté obočí a urputně přemýšlela. Nakonec se ozvala: „Milý Austine, zradit důvěru nedokážu. Ať za to třeba trpím.“

„Neboj se, trpět nebudeš. O čím důvěře to mluvíš? Uložila ti snad Catherine slib věčného mlčení?“

„Vůbec ne, Catherine mi ani zdaleka všechno neřekla. Ona mi nedůvěřuje.“

„To si z tebe udělal důvěrníci ten mladík? Dovoluji si tě upozornit, že tajné spolčování s mladíky je od tebe velká neopatrnost, nevíš, kam tě zavede.“

„Co je pro tebe tajné spolčování, to nevím,“ řekla paní Pennimanová. „Pan Townsend mě velmi zajímá; to nepopírám. Ale to je všechno.“

„Za daných okolností to stačí. Pročpak se o pana Townsenda tolik zajímáš?“

„Inu,“ zamyslela se paní Pennimanová a znovu se usmála, „protože je tak zajímavý.“

Lékař si řekl, že zůstane trpělivý. „A čím je tak zajímavý – svou švarností?“

„Svémi nešťastnými osudy, Austine.“

„Nešťastnými osudy? Ty bývají ovšem vždycky zajímavé. Smíš nějaké páně Townsendovy uvést?“

„Rád by, myslím, nebyl,“ řekla paní Pennimanová. „Hodně mi toho o sobě pověděl – vlastně mi řekl celý svůj příběh, ale opakovat to nesmím. Jistě by ti to sám pověděl, kdyby si myslel, že ho vlídně vyslechněš. S vlídností u něho hodně pořídíš.“

Lékař se zasmál. „Já ho tedy vlídně požádám, aby dal Catherine pokoj.“

Paní Pennimanová nakrčila malík a ukazovákem mu pohrozila. „Catherine mu asi řekla něco vlídnějšího.“

„Že ho miluje – tak to myslíš?“

Paní Pennimanová upřela zrak na podlahu. „Jak ti, Austine, říkám, ona se mi s ničím nesvěřuje.“

„Snad máš o tom svůj názor. O ten tě žádám, ale že rozhodující pro mne nebude, tím se netajím.“

Paní Pennimanová pořád upírala oči na koberec. Nakonec je odtrhla a bratrovi připadaly velmi výrazné. „Podle mne je Catherine velice šťastná, víc ti nepovím.“

„Townsend si ji chce vzít – tak to myslíš?“

„Ona ho velmi poutá.“

„Připadá mu půvabná?“

„Catherine má, Austine, líbeznou povahu,“ řekla paní Pennimanová, „a pan Townsend to bystře rozpoznal.“

„Snad jsi mu byla trochu nápomocná. Milá Lavinie,“ rozhorlil se lékař, „jsi obdivuhodná teta!“

„Pan Townsend to taky říká,“ usmála se Lavinia.

„Podle tebe to myslí upřímně?“ zeptal se bratr.

„Když to říká?“

„Ne, to se rozumí samo sebou. Ale když se obdivuje Catherine?“

„Naprosto upřímně. Mluvil o ní velmi uznale, velmi lichotivě. Sám ti to poví, když uvidí, že ho vyslechneš – vlídně.“

„To ti neslibuji. Jak se zdá, vyžaduje hodně vlídnosti.“

„Povahu má jímavou, vnímavou,“ řekla paní Pennimanová.

Její bratr znovu mlčky pokušoval doutník. „Tyto roztomilé vlastnosti přechkaly jeho strážně? A ty jsi mi o jeho nešťastných osudech nic neřekla.“

„Je to dlouhý příběh,“ řekla paní Pennimanová, „a já jej pokládám za věc důvěry. Tolik snad povědět smím, že vyváděl – sám to upřímně přiznává. Odpykal si to.“

„A tím zchudl.“

„Nemyslím jen na penězích. Je sám a sám na světě.“

„Chceš tím říci, že se choval tak špatně, až ho přátelé opustili?“

„Měl falešné přátele, ti ho oklamali a zradili.“

„Ale pár dobrých přece má. Má oddanou sestru a půl tuctu synovců a neteří.“

Chvíli paní Pennimanová mlčela. „Synovci a neteře jsou ještě děti a sestra není moc vábná.“

„Doufám, že na ni před tebou nenadává,“ řekl lékař; „prý z ní tyje.“

„Že z ní tyje?“

„Žije u ní a nehne pro ni prstem, což je totéž.“

„On vážně shání místo,“ řekla paní Pennimanová. „Den co den na ně čeká.“

„Tak jest. Shání je tady, v předním salóně. Postavení manžela bláhové bohačky by mu káplo do noty.“

Při vší roztomilosti přece jen projevila paní Pennimanová zlost. Rázně vstala a pohledem si bratra změřila. „Milý Austine,“ prohodila, „jestli se ti zdá Catherine bláhová, pak se velmi mylíš!“ a po těch slovech velebně odešla.

KAPITOLA 9

Rodina z Washingtonova náměstí ze zvyku trávila nedělní večer u paní Almondové. Tento zvyk neporušila ani v neděli po rozhovoru, který jsem právě vylíčil; pod nějakou záminkou se tentokrát doktor Sloper uprostřed večera uchýlil se švagrem do knihovny a tam s ním projednal jistou obchodní záležitost. Byl pryč asi dvacet minut, a když se do kroužku, oživeného přítomností několika známých, vrátil, zjistil, že tam přišel Morris Townsend a bez meškání usedl na kanapíčko vedle Catherine. V rozlehlém pokoji, kde se utvořily rozmanité hloučky a kde to hlaholilo řečí a smíchem, mohli si oba mladí lidé, jak to lékař formuloval, nerušeně popovídat. Rázem však postřehl, že si dcera jeho pozornost úzkostlivě uvědomuje. Seděla strnule, oči sklopeny na rozevřený vějíř, uzardělá, přikrčená, jako by tím přiznanou nerozvážnost umenšovala.

Lékaři jí bylo až líto. Chudinka Catherine nevzdorovala, na statečnou si hrát neuměla a při pomýšlení, jak nevrle otec sleduje společnickovy pozornosti, ji ta zdánlivá troufalost skličovala. Lékaři jí bylo vskutku tak líto, že se od ní odvrátil, aby si nemyslila, že ji pozoruje; byl tak rozumný, že v duchu přiznával jejímu postavení jistou oprávněnost.

Jistě takové prostinké, hloupoučké dívce lahodí, když k ní přisedne švarný mladík a pošeptá jí, že je jejím otrokem, ačli jí to skutečně šeptá. Bodejt' by se jí to nelíbilo, bodejt' by mě nepokládala za ukrutného tyrana; taky že si to myslí, i když si to – ve své zakřiknutosti – nepřizná. Chudinka Catherine! dumal lékař; jsem si věru jist, že mě proti Townsendovým pomluvám obhájí.

Pomýšlení na samozřejmý rozpor mezi vlastním názorem a názorem zamilované dcerky na něho těžce dolehlo, až se mu zdálo, že si to moc zabírá a křičí, a nic se mu neděje. Nesmí Morrise Townsenda odsuzovat, než ho vyslechne. Nerad si něco moc zabírá; pochází z toho polovina nepřijemností a mnoho životních zklamání; chvilku si říkal, jestli

snad bystrému mladíkovi, tak vnímavému pro životné nehoráznosti, nepřipadá směšný. Za čtvrt hodiny se ho Catherine zbavila a Townsend stál před krbem a hovořil s paní Almondovou.

Vyzkouším ho znovu, řekl si lékař. Přešel přes pokoj za sestrou a jejím společníkem a pokynul jí, aby mu mladíka přenechala. Hned to udělala a Morris na něho s úsměvem zíral a vlídným zrakem nijak neuhýbal.

Domýšlivý je až hrůza! pomyslnil si lékař, nahlas pak dodal: „Hledáte prý nějaké místo.“

„Místo, to si netroufám říci,“ odpověděl Morris Townsend. „Zní to moc honosně. Rád bych nějakou klidnou práci, něco, čím bych se užívil.“

„Co byste nejraději?“

„Co bych tak zastal? Bohužel, moc ne. Mám jen svou poctivou pravi- ci, jak se říká v melodramatech.“

„Jste příliš skromný,“ řekl lékař. „Nádavkem k poctivé pravici máte jasnou hlavu. Znáš z vás, jen co vidím; podle fyziognomie vidím, že jste nadměru inteligentní.“

„Ach,“ hlesl Townsend, „nevím, co mám na to říci. Radíte mi tedy, abych nezoufal?“

A pohlédl na společníka, jako by ta otázka měla dvojí smysl. Lékař jeho pohled zachytil a zvážil, než odpověděl. „Nerad bych uznal, že se má statný nadaný mladík vzdát naděje. Když se neosvědčí v jednom, zkusí to v něčem jiném. Povolání, dodávám, by si však měl zvolit s rozvahou.“

„Ano, s rozvahou,“ ochotně souhlasil Morris Townsend. „Ano, byl jsem kdysi nerozvážený; to mám za sebou. Už jsem se ustálil.“ Chvilí stál a hleděl na své nápadně ladné střevice. „Hodlal jste mi snad laskavě něco výhodného navrhnout?“ zeptal se posléze a s úsměvem zvedl zrak.

Zatrolená nestoudnost! ulevil si potají lékař. Vzápětí ho však napadlo, že toto choulostivé téma sám načal a on si snad jeho slova vykládal jako nabízenou pomoc. „Nic zvláštního vám nenabízím,“ vyhrkl, „ale

chci, abyste věděl, že na vás pamatuji. Leckdy se člověk o něčem vhodném doslechne. Byl byste třeba proti tomu odjet z New Yorku – odjet někam daleko?“

„To bych bohužel nedokázal. Musím hledat štěstí tady a nikde jinde. Víte,“ dodal Morris Townsend, „váže mě sem zodpovědnost. Mám tady totiž sestru, dlouho jsem byl od ní pryč, jsem jí vším. Nerad bych jí řekl, že ji musím opustit. Ona na mně závisí.“

„To je správné; rodinné city jsou správná věc,“ řekl doktor Sloper. „Kolikrát si říkám, že jich v našem městě není nazbyt. O vaší sestře jsem už, myslím, slyšel.“

„Možná, ač pochybuji, žije si klidně.“

„Totiž, tak klidně,“ pousmál se lékař, „jak si asi žije paní s několika malými dětmi.“

„Ach, s mými synovečky a neteřinkami – bodejt! Vypomáhám jí s jejich vzděláváním,“ řekl Morris Townsend. „Dělám jim pomocného učitele; dávám jim hodiny.“

„Jak říkám, je to správné; ale povolání to zrovna není.“

„Však z toho nezbohatnu,“ přiznal mladík.

„Po bohatství nesmíte pást,“ řekl lékař. „Ujišťuji vás však, že na vás budu pamatovat; nepustím vás ze zřetele.“

„Jestli se mé postavení beznadějně zhorší, třeba si vám to troufnu připomenout,“ opáčil Morris zvýšeným hlasem a za odcházejícím mluvčím se zeširoka usmál.

Před odchodem z domu pohovořil lékař krátce s paní Almondovou.

„Rád bych mluvil s jeho sestrou,“ řekl, „jakkoli se jen jmenuje, s paní Montgomeryovou. Rád bych si s ní krátce promluvil.“

„Já to zařídím,“ odvětila paní Almondová. „Při nejbližší příležitosti ji pozvu a ty přijdeš a seznámíš se s ní; ledaže by si,“ dodala paní Almondová, „umanula stonat a vzkázat pro tebe.“

„Ach, to ne; má už tak dost starostí. Jistou výhodu by to ovšem mělo, poznal bych děti. Děti bych velmi rád poznal.“

„Ty jsi důkladný! Chceš je o strýci vyzpovídat?“

„Tak jest. Jejich strýc mi tvrdil, že pečuje o jejich vzdělání a tak ušetří matce školné. Rád bych je vyzkoušel z běžných předmětů.“

Na učitele zrovna nevypadá, řekla si po chvíli paní Almondová, když uviděla, jak se v koutku nahýbá nad sedící neteří.

V mladíkově řeči věru nebyla tu chvíli ani špetka pedagogiky.

„Sejdete se se mnou někde zítra nebo pozítří?“ řekl tlumeně Catherine.

„Já že se mám s vámi sejít?“ zeptala se a polekaně zdvihla oči.

„Povím vám něco důležitého – velmi důležitého.“

„Nepřišel byste vy k nám? Neřekl byste mi to tam?“

Townsend zavrtěl chmurně hlavou. „Už k vám nemohu vkročit do dveří.“

„Ach, pane Townsende!“ hlesla Catherine. Zachvěla se při pomyslení, co se stalo, jestli mu to snad otec nezakázal.

„Už ze sebeúcty nemohu. Váš otec mě urazil.“

„Urazil?“

„Posmíval se mé chudobě.“

„To se mýlíte – špatně jste mu porozuměl!“ pronesla Catherine rázně a vstala z křesla.

„Snad jsem moc hrdý – moc přecitlivělý. Chtěla byste, abych byl jiný?“ zeptal se něžně.

„Co se otce týče, nebuďte si tak jist. Je předobry,“ řekla Catherine.

„Vysmál se mi, že nemám postavení. Klidně jsem to snesl, ale jen proto, že patří k vám.“

„Nevím,“ řekla Catherine – „nevím, co zamýšlí. Jistě to myslí dobře. Nesmíte být tak pyšný.“

„Pyšný budu jen na vás,“ odpověděl Morris. „Počkáte na mě odpoledne na náměstí?“

Po tomto vyzvání se Catherine prudce zarděla. Odvrátila se a na jeho otázku nereagovala.

„Počkáte na mě?“ opakoval. „Je tam klidno – za soumraku nás třeba nikdo neuvidí.“

„Vy jste nevlídný. Vy se mi posmíváte, když tak mluvíte.“

„Děvčátko moje,“ zašeptal mladík.

„Sám víte, že nemám být nač pyšná. Jsem ošklivá a hloupá.“

Morris přijal tento výrok vroucím šepotem, v němž nic určitého nerozeznala, leda že je jeho znejmilejší.

Ale hovořila dále. „Vždyť nejsem ani – nejsem ani –“ a odmlčela se.

„Co nejste?“

„Nejsem ani statečná.“

„Když se bojíte, co máme dělat?“

Zaváhala; nakonec pak řekla: „Musíte přijít k nám. Toho se nebojím.“

„Já bych raději na náměstí,“ naléhal mladík. „Jak víte, bývá prázdné. Nikdo nás neuvidí.“

„Jestli nás někdo uvidí, to je mi jedno. Ale už odejděte.“

Odevzdaně odešel; má, co chtěl. Naštěstí nevěděl o tom, že když se pak za půl hodiny nešťastné děvče vracelo s otcem domů, u vědomí jeho blízkosti se vzdor náhle projevené odvaze znovu roztřásl. Otec nic neříkal, ale připadalo jí, že na ni v šeru upírá zrak. Také paní Penimanová mlčela; od Morrise Townsenda už věděla, že má neteř raději neromantický rozhovor v salóne čalouněném kretonem než sentimentální dostaveníčko u fontány poseté suchým listím, a byla nad tou zvláštností – ba přímo zvráceností – celá pryč.

KAPITOLA 10

Nazítrí přijala Catherine mladíka v prostředí, které si zvolila – v cudném pozamentýrství newyorského salónu, zařízeného podle módy před padesáti lety. Morris potlačil svou pýchu a uvolil se překročit práh jejího uštěpačného otce – touto velkorysostí si dodal zajímavosti.

„Musíme se na něčem dohodnout – musíme zvolit postup,“ prohlásil, jak si pročísl vlasy a mrkl do dlouhého úzkého zrcadla zdobícího prostor mezi dvěma okny a opřené o tenkou destičku z bílého mramoru, podpírající lurčovou desku složenou v podobě dvou svazků – dvou zářivých foliantů, zelenavě zlatými literami nadepsaných *Anglické dějiny*. Morrisovi se zlíbilo líčit pána domu jako bezcitného posměváčka – tím vyjadřoval svou nelibost – nelibost, kterou před lékařem pečlivě tajil. Snad se bude čtenáři zdát, že lékařova ostražitost nebyla nijak přepjatá a že měli oba mladí volné pole. Dost se už sblížili a čtenář snad usoudí, že při vší uzavřenosti a zdrženlivosti rozdávala hrdinka štědře svou přízeň. Za pár dní jí toho mladík napovídal, že o tom neměla tušení; předvídal překážky, zatím si tedy zajišťoval co nejvíc opory. Věděl, že odvážnému štěstí přeje, a i kdyby to zapomněl, připomněla by mu to paní Pennimanová. Všechno dramatické paní Pennimanové lahodilo a slibovala si, že se teď drama odehraje. Spojovala v sobě snahu nápo-vědy s dychtivostí diváka a dávno už ze všech sil vytahovala oponu. Počítala s tím, že bude v kuse spoluúčinkovat – bude v něm důvěrníci, sborem, odříká epilog. Ba, možno říci, že občas pouštěla hrdinku kusu nadobro ze zřetele a v duchu se kochala velkými výstupy, jaké se samozřejmě mezi ní a hrdinou rozvinou.

Morris nakonec Catherine řekl, že ji miluje, ba zbožňuje. Vlastně jí to pověděl už dávno – výmluvně o tom svědčily jeho návštěvy. Teď to však potvrdil mileneckými přísahami a na důkaz toho obemkl dívku v pase a políbil ji. Blahá jistota nastala dřív, než se na ni Catherine připravila, a ona v ní samozřejmě spatřovala vzácný poklad. Kdoví, jestli

se ho vůbec nadála; nepočítala s ním a neříkala si, že jí jednoho dne připadne. Jak jsem se už pokusil vyložit, dychtivá a nedočkavá nebyla; den ze dne brala, čeho se jí dostalo; a kdyby byl rozkošný obyčej mileneckých návštěv, které ji podivnou směsí důvěry a bázně oblažovaly, náhle ustal, nebyla by se cítila opuštěná, ba ani zklamaná. Když ji posledně Morris na důkaz oddanosti políbil, poprosila ho, aby ji nechal o samotě přemýšlet. Morris ji pak ještě jednou políbil a odešel. Catherine úvahy byly však dost nesouvislé. Dlouho cítila na rtech a lících jeho polibky; ten pocit jejím úvahám spíš vadil, než prospíval. Chtěla si své postavení ujasnit a rozhodnout, co dělat, když jí otec bohužel řekne, že se mu Morris Townsend nelíbí. Jasně jí bylo jen to, jak se, divná věc, někomu může nelíbit; bude to omyl, záhada, která se zakrátko vysvětlí. Rozhodnutí a volbu odložila; když si představila spor s otcem, sklopila zrak a seděla nehnutě; tajila dech a čekala. Srdce se jí nad tím rozbušilo; prudce ji zabolelo. Když ji Morris políbil a to všechno jí řekl, taky se jí srdce rozbušilo; teď to však bylo horší, až se toho zděsila. Když dnes mladík mluvil o tom, že se musí dohodnout, že musí zvolit postup, vycítila, že je to pravda, a odpověděla prostě a bez váhání.

„Musíme udělat, co se sluší,“ řekla, „musíme promluvit s otcem. Já to udělám ještě večer, ty musíš zítra.“

„Jsi hodná, že to uděláš první,“ odpověděl Morris. „Obyčejně to dělá nápadník, šťastný milenec. Ale jak chceš.“

Catherine lahodilo, že je kvůli němu statečná, a samolibě se pousmála. „Ženy jsou taktnější; měly by to dělat první. Dokáží smířovat; umějí líp přesvědčovat.“

„Musíš vynaložit všechnu přesvědčivost. Vždyť jsi,“ dodal Morris, „neodolatelná.“

„Takhle, prosím, nemluv – a tohle mi slib: až budeš zítra mluvit s otcem, buď vlídný a uctivý.“

„Co bude v mých silách,“ slíbil Morris. „Moc platné to nebude, ale zkusím to. Raději bych tě získal snadno, než o tebe bojoval.“

„O boji nemluv; bojovat nebudeme.“

„Na boj se musíme připravit,“ opáčil Morris. „Zvlášť ty, protože tobě bude nejkrušněji. Víš, co ti otec nejprve řekne?“

„Ne, Morrisi, pověz mi to, prosím.“

„Řekne ti, že jsem chamtivec.“

„Chamtivec!“

„Je to silné slovo a znamená něco mrzkého. Znamená, že pasu po tvých penězích.“

„Ach,“ hlesla tiše Catherine.

Byl to povzdech tak úpěnlivý a dojemný, že si Morris znovu dovolil něžnostku. „On to jistě řekne,“ dodal.

„To se dá předpokládat,“ řekla Catherine. „Řeknu mu zkrátka, že se mýlí – jiní že jsou snad takoví, ale ty ne.“

„Musíš na to dát důraz, on to také náležitě zdůrazní.“

Catherine se na milence zadívala a řekla: „Já ho přesvědčím. Jsem ráda, že budeme bohatí.“

Morris se odvrátil a pohlédl do dýnka klobouku. „Ba ne, je to neštěstí,“ řekl posléze. „Z něho vyplyne celá naše nesnáz.“

„Jestli je to neštěstí, to je toho. Leckdo by řekl, že to není tak zlé. Já ho přesvědčím a budeme pak rádi, že máme tolik peněz.“

Mlčky poslouchal Morris Townsend tuto siláckou logiku. „Na tobě je, abys mě obhájila; na takové obvinění se člověk musí snížit k sebe-obhajobě.“

Chvilí Catherine mlčela; dívala se na něho a on hleděl upřeně z okna. „Morrisi,“ řekla pojednou, „víš to jistě, že mě miluješ?“

Otočil se a vzápětí se k ní sklonil. „Ty o tom, má nejmilejší, pochybuješ?“

„Vím to teprve pět dní,“ řekla, „ale zdá se mi, že se bez tebe neobejdu.“

„Nikdo to po tobě nebude chtít,“ a něžně, chláholivě se usmál. Za chvíli pak dodal: „Ještě mi musíš něco říci.“ Po jeho posledních slovech zavřela oči a nechala je zavřené. Přikývla, ale oči neotevřela. „Musíš mi říci,“ hovořil dále, „že když se otec proti mě zarputí, když nám sňatek zakáže, zůstaneš mi věrná.“

Catherine otevřela oči; zírala na něho a lepší slib, než v nich četl, mu dát nemohla.

„Budeš při mně stát?“ řekl Morris. „Vždy jsi svou paní, jsi plnoletá.“

„Ach, Morrisi,“ hlesla místo odpovědi, ba vlastně ne místo odpovědi. Vložila mu totiž ruku do jeho. Chvíli ji podržel a znovu Catherine políbil. Víc o jejich rozmluvě netřeba vyprávět. Být tam paní Pennimanová, snad by uznala, dobře že k ní nedošlo u fontány na Washingtonově náměstí.

KAPITOLA 11

Catherine číhala večer na otce, až přijde; zaslechla ho, jak odchází do pracovny. S tlukoucím srdcem proseděla skoro půl hodiny; potom šla a zaklepala na dveře – bez tohoto obřadu práh jeho obydlí nikdy nepřekročila. Vstoupila dovnitř a zastihla ho v křesle u krbu, jak se věnuje doutníku a večerníku.

„Něco vám musím říci,“ začala šetrně a usedla na nejbližší židli.

„Rád si to, moje milá, poslechnu,“ řekl otec. Čekal – čekal – hleděl na ni a ona v dlouhém mlčení civěla do ohně. Byl zvědavý a nedočkavý, věděl, že mu poví o Morrisu Townsendovi; doprával jí čas, umínil si totiž, že na ni bude velmi šetrný.

„Já jsem se zasnoubila,“ pronesla posléze Catherine a pořád civěla do ohně.

Lékař se zarazil; že je to hotová věc, toho se nenadál; ale nedal na sobě znát překvapení. „Dobře, že mi to říkáš,“ řekl prostě. „Kdopak je ten šťastlivec, kterého jsi poctila svou volbou?“

„Pan Morris Townsend.“ Při vyslovení milencova jména na něho Catherine pohlédla. Spatřila otcův šedý zrak a nápadný, výrazný úsměv. Na obojím chvíli hloubala a znovu pohlédla do ohně; byl mnohem teplejší.

„Kdypak jste se na tom shodli?“ zeptal se lékař.

„Dnes odpoledne – přede dvěma hodinami.“

„To tady pan Townsend byl?“

„Ano, otče, v předním salóně.“ Nemusit mu říkat, že k obřadným zásnubám došlo tam pod holými pajasany, bylo jí velkou úlevou.

„Vážně?“ řekl lékař.

„Naprosto vážně, otče.“

Otec se odmlčel. „Pan Townsend mi to měl říci.“

„On vám to chce říci zítra.“

„Když už to vím od tebe? Měl mi to říci předem. Copak si myslíš, že je mi to jedno, když jsem ti dopřál takovou volnost?“

„Ach ne,“ řekla Catherine, „on věděl, že vám to nebude jedno. A byli jsme vám vděční za tu – za tu volnost.“

Lékař se zasmál. „Mohla jsi jí, Catherine, líp využít.“

„To mi, prosím, otče, neříkejte,“ žadonila dívka a upírala na něho nevýrazné mírné oči.

Chvilí zamýšleně pokuřoval. „Ukvpapili jste se,“ řekl nakonec.

„Ano,“ odpověděla prostě Catherine, „myslím, že ano.“

Otec odtrhl zrak od ohně a zahleděl se na ni. „Nedivím se, že se panu Townsendovi líbíš, jsi tak prostá a tak hodná.“

„Čím to je, nevím, ale on ke mně opravdu lne. To vím jistě.“

„A ty máš pana Townsenda velmi ráda?“

„Moc se mi líbí, jinak bych si ho nebrala.“

„Vždyť ho, má milá, znáš chvíli.“

„Ach,“ vyhrkla Catherine, „někoho si zamilovat dlouho netrvá – stačí začít.“

„Brzo jsi začala. To jsi ho viděla poprvé na večíрку u tety?“

„Nevím, otče,“ odpověděla dívka. „Nic vám o tom nepovím.“

„No ovšem, je to tvá věc. Tou zásadou, jak sis všimla, jsem se také řídil. Do ničeho jsem se nepletl; ponechal jsem ti volnost; pamatoval jsem, že už nejsi holčička – že jsi plnoletá.“

„Připadám si velmi stará a velmi moudrá,“ pousmála se Catherine.

„Zkrátka budeš asi ještě starší a moudřejší. Tvé zasnoubení se mi nelíbí.“

„Och!“ hlesla Catherine a vstala ze židle.

„Nelíbí, má milá. Neraď tě zraňuji, ale nelíbí. Než jsi to provedla, měla ses se mnou poradit. Byl jsem na tebe moc mírný, mám dojem, že jsi hřešila na mou shovívavost. Rozhodně jsi měla předem se mnou promluvit.“

Catherine zaváhala a řekla: „Když já jsem se bála, že se vám to nebude líbit.“

„Aha! Tu to máme. Měla jsi špatné svědomí.“

„Ba ne, otče, nemám špatné svědomí!“ ozvala se rázně dívka. „Z ničeho tak strašného mě neobviňujte!“ V jejích představách znamenala ta slova něco příšerného, něco mrzkého a surového, vztahovala je na zločince a kriminálníky. „Protože jsem se bála – bála –“

„Bála ses proto, že jsi provedla hloupost!“

„Bála jsem se, že se vám pan Townsend nebude zamlouvat.“

„Měla jsi pravdu. On se mi nezamlouvá.“

„Milý otče, vy ho neznáte,“ řekla Catherine bázlivě reptavým hlasem, až ho tím málem dojala.

„Máš pravdu; nějak důkladně ho neznám, ale přece jen dost. Mám o něm představu. Ty ho taky neznáš.“

Stála před ohněm, ruce vpředu lehce sepjaty, a otec, opřený v křesle a zahleděný na ni, pronesl tento úsudek s mírností až dráždivou.

Catherine to však asi nepodráždilo, i když se rázně vzepřela. „Já že ho neznám,“ zaúpěla. „Znám ho – líp než koho jiného.“

„Znáš ho jen z jedné stránky – kterou ti schválně ukázal. Neznáš ostatek.“

„Ostatek? Jaký ostatek?“

„Takový či onaký, ale jistě je ho až dost.“

„Vím, co myslíte.“ Catherine si vzpomněla, nač ji Morris předem upozornil. „To myslíte, že je chamtivý?“

Otec se na ni pořád díval chladnými, klidnými, rozšafnými očima. „Kdybych to tak, má milá, myslil, byl bych to řekl. Jedné chyby bych se však chtěl uvarovat – abych totiž neudělal pana Townsenda v tvých očích zajímavějšího tím, že ti o něm budu říkat hrubosti.“

„Když to bude pravda, já v nich žádné hrubosti vidět nebudu,“ řekla Catherine.

„Když ne, pak jsi náramně rozumná slečinka.“

„Rozhodně to budou vaše důvody a vy budete chtít, abych se vašimi důvody řídila.“

Lékař se pousmál. „Správně. Právem se na ně můžeš ptát.“ Chvilí pokušoval doutník. „Dobrá; neobviňuji pana Townsenda, že se zamiloval jen do tvého jmění: jmění, jaké ti právem připadne – jen tolik řeknu,

že všechny tyto přednosti zaujímají v jeho výpočtech víc místa, než si vyžaduje něžná péče o tvé blaho. Že k tobě chytrý mladík nezištně přilne, není tak nemožné. Jsi slušné, roztomilé děvče a chytrý mladík na to přijde jako nic. Jenže to hlavní, co o mladíkovi – vskutku velmi chytřím – víme, naznačuje, že ať si tvé přednosti cení nevím jak, ještě víc si cení tvé peníze. To hlavní, co o něm víme, je, že žil rozmařile a tak své jmění utratil. To mi, má milá, stačí. Rád bych, aby sis vzala mladíka s jinou minulostí – mladíka, který poskytuje řádné záruky. Jestli Morris Townsend promarnil své jmění jen na zábavu, lze očekávat, že stejně promarní tvé.“

Zvolna, rozmyslně pronášel lékař tyto úvahy, chvílemi se odmlčel nebo něco zdůraznil a nijak se neohlížel na Catherinino napjaté očekávání, kam míří. Posléze usedla, hlavu skloněnou a oči stále upřené na něho a kupodivu – ani nevím, jak to říci – třebaže cítila, že co říká, míří strašně proti ní, obdivovala se jeho přesnému a ušlechtilému výrazu. Přít se s otcem jí připadalo marné a tísnivé; ale sama se vynasnaží mluvit jasně. Je tak klidný, vůbec ne zlostný, sama bude taky klidná. Už tím úsilím se roztřásla.

„To není to hlavní, co o něm víme,“ řekla; hlas se jí třásl. „Je to víc – mnohem víc. Je velmi nadaný – rád by něco dělal. Je vlídný a ušlechtilý a pravdomluvný,“ hovořila chudinka Catherine – ani netušila, jaká je výřečná. „A jmění – jmění, které utratil – bylo nepatrné.“

„Už proto je neměl utratit,“ vyhrkl lékař a se smíchem vstal. Také Catherine se vztyčila, a jak s nerudnou vážností před ním stála, tolik toho měla na srdci a tak málo řekla, že si ji přitáhl a políbil. „Nebudeš mě pokládat za ukrutníka?“ řekl a chvíli ji podržel.

Uklidňující otázka to nebyla; spíše naznačovala možnosti, že z nich bylo Catherine nanic. Dost souvisle odpověděla: „Ne, tatínku; kdybyste věděl, jaký je – a vy to jistě víte, vy víte všechno – byl byste vlídný, šlechetný.“

„Ano, myslím, že vím, jak ti je,“ řekl lékař. „Budu vlídný, o tom buď přesvědčena, a zítra promluvím s panem Townsendem. Zatím buď tak hodná a o svém zasnoubení se nikomu nezmiňuj.“

KAPITOLA 12

Druhý den odpoledne zůstal doma a čekal na páně Townsendovu návštěvu – čímž Catherininu nápadníku při svém zaneprázdnění, jak se právem domníval, prokazoval velkou čest, takže si oba mladí lidé neměli proč naříkat. Morris se dostavil a vypadal dost vyrovnaně – jako by zapomněl na „urážku“, kvůli níž se předevčírem večer dovolával Catherinina soucitu, a doktor Sloper mu rovnou řekl, že s jeho návštěvou počítal.

„Včera mi Catherine řekla, co spolu máte,“ řekl. „Když dovolíte, řeknu vám, že se slušelo, abyste mi o svých úmyslech pověděl, než to dojde tak daleko.“

„Byl bych to udělal,“ odpověděl Morris, „kdybyste se netvářil, že ponecháváte dceři volnost. Jak se mi zdá, je svou paní.“

„Zhruba vzato je. Duševně se však, doufám, tak neemancipovala, že si bez porady se mnou vybere manžela. Volnost jsem jí ponechal, ale nezůstal jsem lhostejný. Vaše pletka vyvrcholila tak překotně, že mě to překvapuje. Catherine vás zná teprve odnedávna.“

„Dlouho jistě ne,“ řekl vážně Morris. „Dlouho nám netrvalo, než jsme si porozuměli, to uznávám. Ale bylo to samozřejmé od té chvíle, co jsme si sami sebou i navzájem byli jisti. Zájem o slečnu Sloperovou u mne vznikl, jakmile jsem ji spatřil.“

„A nezačal snad, ještě než jste se setkali?“ zeptal se lékař.

Morris na něm utkvěl pohledem. „Slyšel jsem o ní, že je půvabné děvče.“

„Půvabné děvče – vy si to myslíte?“

„Jistěže. Jinak bych tady neseděl.“

Lékař chvíli přemítal. „Milý mladíče,“ řekl posléze, „jste velmi chytlavý. Jako Catherinin otec oceňuji, myslím, správně i láskyplně její hojné přednosti; ale řeknu vám rovnou, že jsem v ní půvabné děvče nikdy neviděl a taky u jiných se toho nenadál.“

Morris Townsend to vyslechl s úsměvem nikterak prostým úcty. „Být jejím otcem, nevím, co bych si o ní myslil. Do vašeho postavení se nemohu vžít. Mluvím ze svého stanoviska.“

„Mluvíte dobře,“ řekl lékař; „jenže to nestačí. Včera jsem Catherine řekl, že s jejím zasnoubením nesouhlasím.“

„Ona mi to už pověděla a moc mě to mrzelo. Jsem velmi zklamán.“ Chvilí seděl Morris mlčky a hleděl do ohně.

„To jste čekal, že budu radostí bez sebe a hodím vám dceru do náručí?“

„To ne; měl jsem dojem, že se vám nezamlouvám.“

„Z čeho u vás vznikl ten dojem?“

„Z toho, že jsem chudý.“

„Zní to drsně,“ řekl lékař, „ale celkem je to pravda – když je řeč o vás jako o zeti. Tím, že nemáte jmění, povolání, makavé zdroje příjmu, ocitáte se v třídě, z níž by bylo ode mne nemoudré vybírat manžela dceři, slabé ženě s hojným jměním. V každém jiném postavení jste mi přijatelný. Jako zeť se mi přičítáte.“

Morris Townsend uctivě poslouchal. „Slečna Sloperová není, myslím, slabá žena,“ vyhrkl.

„Bodejt' byste ji nehájil – míň nemůžete dělat. Jenže já znám dcerku dvacet let a vy ji znáte šest neděl. Dejme tomu, že slabá není, ale vy jste bez groše.“

„Ano, to je zas má slabina! Proto si myslíte, že jsem chamtivec – že mi jde jen o peníze vaší dcery.“

„To neříkám. Říkat vám to nemusím; i z donucení to říkat by bylo nevkusné. Říkám, že patříte do špatné společenské vrstvy.“

„Vrstvu si vaše dcera nebere,“ zdůraznil Townsend a líbezně se usmál. „Bere si jednotlivce, o němž laskavě říká, že ho miluje.“

„Jednotlivce, který jí to nemá čím oplatit.“

„Čím jiným to lze oplatit než něžnou láskou a celoživotní oddaností?“ stál na svém mladík.

„Jak se to vezme. Na oplátku je možné nabízet ještě jiné věci, a nejen možné, ale obvyklé. Celoživotní oddanost se měří až dodatečně; zatím

se v těchto případech žádají makavé záruky. Co máte vy? Pěknou tvář i postavu a pěkné způsoby. Samy o sobě jsou dobré, jenže nestačí.“

„Ještě něco bych měl dodat,“ řekl Morris, „slovo čestného muže.“

„Slovo čestného muže, že budete Catherine navždy milovat? To jste mi pěkný muž, když jste si tím jist.“

„Slovo čestného muže, že nejsem chamtivý. Že má náklonnost k slečně Sloperové je cit tak čistý a nezištný, jaký kdy byl vložen v lidskou hrud'. Její jmění je mi lhostejné jako popel tamhle na roštu.“

„Beru na vědomí – беру на ве́домі́,“ řekl lékař. „Ale vracím se k vaší vrstvě. Přes všechno slavnostní zařikání zaujímáte v ní místo. Nic proti vám nesvědčí, leda, řekněme, náhoda, ale za třicetileté praxe jsem zjistil, že náhody mívají dalekosáhlé důsledky.“

Morris si uhladil klobouk – i tak byl neobyčejně lesklý – a projevoval sebeovládání, které – jak lékař chtěl nechtěl uznával – mu bylo náramně ke cti. Ale byl zřejmě zklamán.

„Co mám dělat, abyste ve mě věřil?“

„Vědět to, nerad bych vám to radil – copak nechápete, že ve vás nechci věřit?“

„Šel bych za nádeníka.“

„To by byla hloupost.“

„Chopím se první práce, která se mi zítra namane.“

„Rozhodně se jí chopte – ale kvůli sobě, ne kvůli mně.“

„Chápu – myslíte si, že jsem lenoch!“ vykřikl Morris tónem objevitele. Rázem však zjistil svou chybu a všecek se zarděl.

„Je úplně jedno, co si myslím, když už jsem vám řekl, že ve vás zetě nevidím.“

Morris se však nedal: „Myslíte, že bych její peníze utratil!“

Lékař se usmál. „Jak říkám, je to jedno; ale klidně to přiznávám.“

„Asi proto, že jsem utratil vlastní,“ řekl Morris. „Upřímně se přiznávám, že jsem vyváděl; že jsem tropil hlouposti. Chcete-li, povím vám, jaká bláznovství jsem tropil. Některá dost nehorázná. Nikdy jsem se s nimi netajil. Dávno jsem se vyřádl. Není nějaké přísloví o napraveném hýřilovi? Hýřil jsem nebyl, ale že jsem se napravil, to vás ujišťuji.“

Lepší je užívat a přestat. O jelimánka vaše dcera stát nebude; a troufám, že by ani vám nebyl po chuti. Mezi mými penězi a jejími je ostatně velký rozdíl. Své jsem utratil; utratil jsem je, protože byly mé, ale nijak jsem se nezadlužil; když zmizely, přestal jsem utrácet. Ani krejcar nejsem dlužen.“

„Dovolte mi otázku, z čeho jste teď živ – přiznávám ovšem,“ dodal lékař, „že ptát se na to je ode mne nedůsledné.“

„Jsem živ ze zbytku svého majetku,“ řekl Morris Townsend.

„Děkuji,“ odpověděl vážně lékař.

Morris se vskutku chvályhodně ovládal. „Snad kladu na jmění slečny Sloperové přílišný důraz,“ mluvil dále, „ale není to už samo zárukou, že o ně budu dobře pečovat?“

„Příliš o ně pečovat by od vás byla stejná chyba jako pečovat o ně málo. Šetrností byste možná Catherine škodil zrovna tak jako rozmařilostí.“

„Jste, zdá se mi, nespravedlivý!“ mladík mu to vytkl slušně, zdvořile, nijak prudce.

„Myslete si o mně, co chcete! Rozhodně si nenamlouvám, že vám dělám radost.“

„A to nechcete dceři udělat radost? To vás těší, že bude nešťastná?“

„Klidně snesu, že mě bude celý rok pokládat za tyрана.“

„Celý rok!“ zasmál se Morris.

„Třeba celý život. Nešťastná bude stejně.“

Tu se konečně Morris rozlítil. „Moc zdvořilý nejste,“ vybuchl.

„Sám mě k tomu doháníte – příliš se přete.“

„Moc toho mám v sázce.“

„Ať tak či onak,“ řekl lékař, „sázku jste prohrál.“

„Víte to jistě?“ zeptal se Morris. „Víte jistě, že se mne vaše dcera vzdá?“

„Prohrál jste to totiž u mne. Jestli se vás Catherine vzdá, tím si nejsem jist. Ale protože jí to důkladně doporučím a protože mohu spoléhat na dceřinu úctu a lásku a protože má silně vyvinutý smysl pro povinnost, je to zcela možné.“

Morris Townsend si znovu začal hladit klobouk. „Já také mohu spoléhat na její lásku,“ pronesl posléze.

V tu chvíli projevil i lékař příznaky podráždění. „To mi chcete vzdorovat?“

„Říkejte si tomu, prosím, jak chcete. Já se vaší dcery nevzdám.“

Lékař zavrtěl hlavou. „Že byste si tím ukrátil život, to se nebojím. Jste stvořen na to, abyste ho užíval.“

Morris se zasmál. „Tím ukrutnější je tedy, že bráníte mému sňatku. Chcete své dceři zakázat, aby se se mnou stýkala?“

„Vyrostla z let zakazování a já nejsem otec ze staromódního románu. Ale důtklivě ji požádám, aby se s vámi rozešla.“

„Myslím, že se nerozejde,“ řekl Morris Townsend.

„Třeba ne, ale udělám, co bude v mých silách.“

„Zašla už tak daleko –“ pokračoval Morris.

„Že nemůže couvnout? Ať tedy zůstane stát.“

„Tak daleko, že se nemůže zastavit.“

Lékař se na něho zahleděl. Morris měl ruku na klice.

„Co říkáte, je velká troufalost.“

„Víc už, prosím, neřeknu,“ odpověděl Morris; uklonil se a odešel z pokoje.

KAPITOLA 13

Snad si byl lékař příliš svou věcí jist, paní Almondová si to taky myslela. Jak řekl, měl svůj názor a měnit ho nechtěl. Odjakživa lidi odhadoval (patřilo to k jeho lékařskému povolání) a v devatenácti případech z dvacítky se nemýlil.

„Třeba je pan Townsend dvacátý,“ řekla paní Almondová.

„Možná, i když na dvacátý nevypadá. Já ho spíš omlouvám a půjdu se přesvědčit k paní Montgomeryové. Jistě mi řekne, že jsem dobře udělal; možná mě taky přesvědčí, že se nehorázně mýlím. Jestli ano, poprosím pana Townsenda o prominutí. Na schůzku se mnou ji nemusíš zvát, jak jsi laskavě navrhla; napíšu jí upřímný dopis, povím jí co a jak a požádám ji, zda bych za ní směl přijít.“

„Upřímnost bude asi hlavně u tebe. Ta chudinka bude stát při bratrovi, ať je, jaký chce.“

„Ať je, jaký chce! Pochybuji. Takové lásce se obvykle bratři netěší.“

„Oho,“ řekla paní Almondová, „když má do rodiny přijít třicet tisíc –“

„Jestli se za něho kvůli penězům postaví, je to šejdířka. Jestli je šejdířka, to zjistím, a jestli to zjistím, čas s ní mařit nebude.“

„Šejdířka není – je vzorná žena. Ublížit bratrovi jen proto, že je sobec, nebude mít chuť.“

„Jestli stojí za to, abych s ní promluvil, radši ublíží jemu, než aby on ublížil Catherine. Mluvila ostatně s Catherine – zná ji?“

„Pokud vím, ne. Panu Townsendovi z jejich seznámení nic nekynulo.“

„Jestli je vzorná žena, tak ne. Však uvidíme, pokud odpovídá tvému líčení.“

„Jsem zvědavá, jak ona vylíčí tebe,“ zasmála se paní Almondová. „Jak se ostatně na to dívá Catherine?“

„Jako na všechno – jako na něco samozřejmého.“

„Nevyvádí? Nedělá výstupy?“

„Na výstupy si nepotrpí.“

„Já jsem si myslila, že láskou se soužící děva dělá vždycky výstupy.“

„Ještě víc komická vdova. Lavinia mi vyčetla, že jsem despota.“

„Má talent věčně se mýlit,“ řekla paní Almondová. „A přece je mi Catherine líto.“

„Mně taky. Však ona se z toho probere.“

„Myslíš, že se ho vzdá?“

„Na to spoléhám. Ona se otci obdivuje.“

„Ach, to víme. Tím víc je mi jí líto. Její rozpor je o to bolestnější a snaha rozhodnout se mezi tebou a milencem skoro beznadějná.“

„Tím líp, jestli se nerozhodne.“

„Ano; ale on jí bude domlouvát, aby se rozhodla, a Lavinia se o to ze své strany také přičiní.“

„Jsem rád, že Lavinia není na mé straně; i nejlepší věc umí pokazit. Jakmile vstoupí na loď Lavinia, loď ztroskotá. Ale ať si dá pozor,“ řekl lékař. „Zradu v domě nestrpím.“

„Však ona si dá pozor; v hloubi srdce se tě bojí.“

„Bojí se mě obě, třebaže jsem neškodný,“ odpověděl lékař. „A o to se opírám, o spásný strach, jaký jim naháním.“

KAPITOLA 14

Napsal upřímně paní Montgomeryové a ona mu hned odpověděla a uvedla, v kterou dobu se může na Druhé avenui ohlásit. Bydlela v čerstvě natřeném domku z pálených cihel s výraznými bílými rýhami. Dávno už spolu se sousedními zmizel a ustoupil řadě mohutnějších stavení. Na oknech byly zelené okenice bez drážek, zato provrtané hloučky otvorů, a před domem byl malinký „dvorek“, okrášlený záhadným křovím a ohrazený nízkým plůtkem, natřeným stejně zeleně jako okenice. Na pohled to byl zvětšený domek pro panenky, sundaný z police v nějakém hračkářství. Když tam přišel na návštěvu doktor Sloper, při pohledu na to, co jsem právě vyjmenoval, řekl si, že je paní Montgomeryová zřejmě šetrná a na sebe dbalá osůbka – skrovné rozměry jejího příbytku naznačovaly, že je drobné postavy – a že si ctnostně zakládá na úhlednosti a že se vrhla na puntičkářství, když už je jí okázalost odepřena. Přijala ho v salónu, byl zrovna takový, jak očekával: malý, čistounký pokojík, tu a tam vyparáděný girlandami z hedvábného papíru a hrozy skleněných perel, a aby se obdoba provedla do důsledků, teplotu listnatého ročního období tam udržovala litinová kamna hořící suchým modrým plamenem a čpějící glazurou. Stěny štafírovaly rytiny v různém gázu a stoly krášlily svazky básnických výborů v běžné černé vazbě, potištěné květnatými, žlukle zlatými vzory. Lékař měl dost času všimnout si těchto podrobností; paní Montgomeryová – vzhledem k okolnostem mu její počínání připadalo neomluvitelné – ho totiž nechala plných deset minut čekat. Nakonec přisustila dovnitř a s poplašeným ruměncem na boubelatých lících si uhladila tuhý popelínový kostým.

Byla to drobná, otlá blondýna s bystrým, jasným zrakem, nápadně řečná a čiperná. Tyto vlastnosti se však u ní očividně pojily s nelíčenou skromností, a jen si ji lékař prohlédl, pojal k ní úctu. Statečná osůbka, ostrovtipná, svým společenským vlohám na rozdíl od praktických ne-

důvěřující, tak si rázem shrnul úsudek o paní Montgomeryové; ta si jeho lichotivou návštěvu zřejmě pokládala za čest. V očích paní Montgomeryové z cihlového domku na Druhé avenui byl doktor Sloper velikán, patřil k newyorskému panstvu, jak na něho upírala poplašený zrak a jak v klíně z lesklého popelínu svírala ruce v rukavičkách bez prstů, jako by si říkala, že přesně odpovídá tomu, jak má vzácný host vypadat. Omlouvala se, že ho nechala čekat, ale on ji přerušil.

„To nevadí,“ řekl, „jak jsem tu seděl, měl jsem čas promyslit si, co vám řeknu, a rozhodnout se, jak začít.“

„Ach, jen začněte!“ hlesla paní Montgomeryová.

„Není to snadné,“ usmál se lékař. „Z mého dopisu jste asi vyrozuměla, že vám chci dát několik otázek, a odpovídat na ně vám třeba nebude příjemné.“

„Ano; rozmyslila jsem si, co řeknu. Není to snadné.“

„Pochopte mé postavení – mé duševní rozpoložení. Váš bratr si chce brát mou dceru a rád bych zjistil, co je to za mladíka. Nejlepší se mi zdálo přijít se vás zeptat, což jsem taky učinil.“

Paní Montgomeryová se na situaci zřejmě dívala velmi vážně; v duchu se hluboce soustředila. Hezké oči, jakoby rozzářené nádhernou skromností, upírala na jeho obličej a zřejmě lapala po každém slovu. Z jejího výrazu bylo znát, jak si jeho příchodu váží, ale na úsudek o nezvyklých tématech že si netroufá.

„Jsem nesmírně ráda, že jste přišel,“ řekla tónem, jako by uznávala, že to nemá s věcí nic společného.

Lékař tohoto přiznání využil. „Nepřišel jsem vás potěšit; přišel jsem, abyste mi pověděla nepříjemné věci – a to se vám nebude líbit. Co za pána je váš bratr?“

Rozzářený zrak paní Montgomeryové potuchl a zatěkal. Pousmála se a chvíli neodpovídala, až lékař znetrpělivěl. Když se pak ozvala, valně ho neuspokojila. „O vlastním bratrovi mluvit je těžké.“

„Není, když ho máte ráda a můžete o něm povědět samé dobré věci.“

„Ano, i tenkrát, když na tom hodně záleží,“ řekla paní Montgomeryová.

„U vás na tom nezáleží.“

„Totiž u – u –“ zakolísala.

„U vašeho bratra, už vím.“

„Totiž u slečny Sloperové,“ řekla paní Montgomeryová.

Lékaři se to zamlouvalo. Znělo to upřímně. „Právě to je ono. Má-li si nešťastná děvčenka vzít vašeho bratra, všechno záleží na jeho poctivosti. Je učiněná dobrota a nikdy by mu neublížila. Kdyby však nebyl takový, jak bychom si přáli, byla by z toho nešťastná. Proto bych rád, kdybyste mi objasnila jeho povahu, kterou znáte. Samozřejmě nemusíte. Má dcera, kterou jste nikdy neviděla, vám není ničím a já jsem asi pro vás jen všetečný a drzý stařec. Klidně mi řekněte, že je má návštěva nechutná, ať si hledím svého. Jenže to asi neuděláte; protože vás, myslím, já a má chudinka dcera zaujmeme. Kdybyste se s Catherine seznámila, vím, že by vás velmi zaujala. Ne proto, že je v běžném smyslu zajímavá, ale proto, že byste ji politovala. Je tak něžná, tak prostomyslná, tak zranitelná. Špatný manžel by ji udělal nešťastnou jako nic; neměla by dost chytrosti ani ráznosti, aby ho zdolala, zato síly trpět by měla nazbyt. Jak vidím,“ dodal lékař s nejlichotivějším, nejmedicinštějším smíchem, „jste jí už zaujata.“

„Zaujata jsem od té chvíle, co mi řekl, že se zasnoubil,“ řekla paní Montgomeryová.

„Oho, on tomu říká zasnoubení?“

„No, řekl mi, že se vám to nezamlouvá.“

„Řekl vám, že se mi on nezamlouvá?“

„Ano, i to mi řekl. Já mu na to, že nemohu nic dělat,“ dodala paní Montgomeryová.

„Tot' se ví, že nemůžete. Můžete mi však říci, že mám pravdu – můžete mi to takřka dosvědčit.“ A lékař se znovu medicínsky usmál.

Zato se neusmála paní Montgomeryová; žertovný ráz jeho žádosti jí byl cizí. „To žádáte mnoho,“ řekla posléze.

„Nesporně; musím vám arci připomenout, jak výhodný by byl pro mladíka sňatek s mou dcerou. Po matce má důchod deset tisíc dolarů;

když se s mým souhlasem provdá, zdědí po mé smrti téměř dvakrát tolik.“

Paní Montgomeryová vážně vyslechla tento skvělý peněžní výčet; tak nenuceně mluvit o tisících dolarů dosud nikoho neslyšela. Samým vzrušením se zarděla. „Vaše dcera bude nesmírně bohatá,“ hlesla.

„Ano – v tom je ten háček.“

„A kdyby si ji Morris, vzal, pak by –“ bázně zaváhala.

„Celou částkou disponoval? Vůbec ne. Disponoval by deseti tisíci ročně, které jí patří po matce. Jmění, nastřádané krušnou lékařskou prací, bych odkázal synovcům a neteřím.“

Paní Montgomeryová sklopila oči a chvíli zírala na slaměnou rohož na podlaze.

„Snad si myslíte,“ zasmál se lékař, „to že bych vašemu bratrovi provedl nectný kousek.“

„Vůbec ne. Získat sňatkem tolik peněz je příliš snadná věc. Nebylo by to, myslím, správné.“

„Správné je shrábnout co nejvíc. Jenže tentokrát by to váš bratr nedokázal. Jestli se Catherine vdá bez mého souhlasu, nekápne jí ode mne ani groš.“

„Jistě?“ Paní Montgomeryová zdvihla oči.

„Tak jistě, jako že tady sedím.“

„I kdyby se tím soužila?“

„I kdyby se tím třeba usoužila, což se asi nestane.“

„Morris o tom ví?“

„S největší radostí mu to povím,“ vyhrkl lékař.

Paní Montgomeryová se znovu zhloubala; její návštěvník, který nechtěl věc uspěchat, si řekl: jestli při vší úzkostlivosti bratrovi nepřihrává. Zastyděl se, že ji vystavil takové zkoušce, a byl dojat tím, jak pokorně ji snáší. Být to šejdířka, řekl si, dávno by se rozzlobila, ledaže by byla moc rafinovaná. Ale tak rafinovaná snad není.

„Proč je vám Morris tak proti mysli?“ probírala se ze zamyšlení.

„Není mi proti mysli jako přítel, jako společník. Jak se zdá, je to roztomilý člověk, byl by z něho znamenitý společník. Je mi proti mysli je-

nom jako zeť. Kdyby bylo jediným zeťovým úkolem obědovat u otcovského stolu, stavěl bych vašeho bratra velmi vysoko. Stolovat umí znamenitě. Ale to je pouhý zlomek jeho úkolu, být zhruba vzato opatrovníkem a strážcem mé dcerce, která se o sebe vůbec postarat neumí. V tom mi nevyhovuje. Přiznám se, že se řídím dojmem, ale na svůj dojem obyčejně spoléhám. Můžete mi to popřít. Připadá mi sobecký a povrchní.“

Paní Montgomeryová vytřeštila oči, a jak se lékaři zdálo, zableskly jí obdivem. „Jak jste na to přišel, že je sobecký?“

„Myslíte, že to tak dobře tají?“

„Jak by ne,“ řekla paní Montgomeryová. „Sobečtí jsme, myslím, všichni,“ honem dodala.

„Taky si myslím, ale znal jsem takové, co to tajili líp než on. Mám totiž tu výhodu, že rozdělují lidi do tříd, do typů. Snad se ve vašem bratru mýlím jako v jedinci, ale typ má vepsán v celé své osobnosti.“

„Má pěkný vzhled,“ řekla paní Montgomeryová.

Chvilí si ji lékař měřil. „Vy ženy jste všechny stejné. Jenže typ, k němuž váš bratr patří, je stvořen k vaší zkáze a vy jste zas stvořeny na to být jejich služkami a oběťmi. Tento typ charakterizuje odhodlání svou klidnou silou až strašlivé, přijímat od života jen radosti a ty radosti si opatrovat hlavně s pomocí vás poddajných žen. Takoví mladíci sami neudělají nic, co za ně mohou udělat druzí. A fedruje je zamilovanost, oddanost, pověrečná úcta druhých. Ti druzí v devětadevadesáti ze sta jsou ženy. Zvláště jde těmto přítelíčkům o to, aby za ně někdo trpěl; a jak víte, ženy to umějí báječně.“ Lékař se odmlčel a pak nečekaně prohodil: „Vy jste pro svého bratra hodně vytrpěla.“

„Bylo to, jak říkám, zvolání nečekané, ale přesně vypočítané. Lékař byl trochu zklamán, že jeho pokojnou a usedlou hostitelku nápadněji neobklopují zhoubné následky Townsendovy rozmařilosti; ne snad proto, řekl si, že by ji mladík ušetřil, ale že sama ty rány šťastně zacelila. Bolely za naleštěnými kamny, za ověncenými rytinami, za jejími drobnými popelínovými řadry; kdyby se jí na citlivém místě dotkl, hned by se posunkem prozradila. Právě citovanými slovy se náhle po-

kusil na to místo sáhnout a očekávaného výsledku jakžtakž dosáhl. Paní Montgomeryové vyhrkly z očí slzy a hrdě šklubla hlavou.

Jak jste na to přišel!“ zvolala.

„Vědeckým úskokem – takzvanou indukcí. Jak víte, můžete to popřít. Odpovězte mi však laskavě na otázku: Nedáváte bratrovi peníze? Snad byste mi na to měla odpovědět.“

„Ano, peníze jsem mu dala,“ řekla paní Montgomeryová.

„Moc jste mu dát nemohla?“

Chvilí mlčela. „Mám-li se přiznat k chudobě, nic snazšího. Jsem velmi chudobná.“

„Člověk by to do vás neřekl – podle vašeho roztomilého domu,“ řekl lékař. „Od sestry vím, že máte skrovné příjmy a početnou rodinu.“

„Mám pět dětí,“ pronesla paní Montgomeryová, „ale naštěstí je slušně vychovávám.“

„Jak by ne – jste vzorná a obětavá. Váš bratr je má snad spočteny?“

„Spočteny?“

„Ví přece, že je jich pět. Tvrdí mi, že je vychovává.“

Chvilí hleděla paní Montgomeryová vyjeveně a pak vyhrkla: „Ano, učí je – španělsky.“

Lékař se zachechtal. „Tím se vám asi velmi uleví! Váš bratr ovšem taky ví, že máte málo peněz.“

„Co jsem se mu o tom naříkala,“ vyhrkla už ne tak rezervovaně paní Montgomeryová. Lékařova jasnozřivost ji zřejmě uchlácholila.

„Znamená to, že k tomu často dochází a že z vás často tyje. Odpusťte, že mluvím tak neomaleně; říkám prostě, jak to je. Kolik má od vás peněz, se vás neptám, nic mi po tom není. Mám zjištěno, co jsem tušil – co jsem chtěl vědět.“ Lékař vstal a lehce si hladil klobouk. „Váš bratr vás vykořisťuje,“ řekl, jak před ní stál.

Paní Montgomeryová rázem vstala z křesla a jako očarovaná sledovala jeho posunky. Trochu nelogicky pak řekla: „Já jsem na něho nikdy nereptala.“

„Zbytečně se bráníte – vždyť jste ho nezahladila. Ale radím vám, abyste mu už peníze nedávala.“

„Nechápete, že je v mém zájmu, aby se bohatě oženil?“ zeptala se. „Jestli, jak říkáte, že mne tyje, mohu si jen přát, abych se ho zbavila; když mu překazím sňatek, ještě své nesnáze zhorším.“

„Budu rád, když se svými nesnázemi se obrátíte na mne,“ řekl lékař. „Když vám ho zas házím na krk, aspoň vám pomohu nést to břímě. Smím-li to tak říci, prozatím si vám dovolím věnovat jistou částku na výživu vašeho bratra.“

Paní Montgomeryová vytřeštila oči; zřejmě to pokládala za žert; vzápětí však zjistila, že to žert není, a ten citový zmatek ji zabolet. „Tak se mi zdá, že bych se měla urazit,“ šeptla.

„Protože jsem vám nabídl peníze? To je pověra,“ řekl lékař. „Dovolte, abych si k vám o tom přišel pohovořit. Některé jsou snad holčičky.“

„Mám dvě dcerky,“ řekla paní Montgomeryová.

„Až dospějí a budou pomýšlet na vdavky, uvidíte, jak vám bude záležet na povaze jejich manželů. Potom pochopíte mou návštěvu.“

„Ach, jen si nemyslete, že má Morris špatnou povahu.“

Lékař se na ni se založenýma rukama zahleděl. „Pro své mravní zadostiučinění bych něco rád. Rád bych od vás slyšel: ‚On je příšerný sobec.‘“

Tato slova pronesl náležitě hlubokým hlasem a znepokojené obraznosti paní Montgomeryové, jako by se zhmotnila v živou podobu. Chvilí na ni zírala, a když se pak od ní odvrátila, vyhrkla: „Vždyť je to můj bratr a jeho vlohy – a jeho vlohy –.“ Při posledních slovech jí selhal hlas a znenadání se rozplakala.

„Nadání má znamenité,“ řekl lékař. „Musíme pro ně nalézt vhodné pole.“ A uctivě ji ujistil, jak je mu líto, že ji rozrušil. „To jen kvůli mé nešťastné Catherine,“ dodal. „Však ji poznáte a sama uvidíte.“

Paní Montgomeryová si utřela slzy a studem nad nimi zčervenala; vzápětí dodala: „Nedopust'te, aby si ho vzala!“

Doktor Sloper odcházel a v hlavě mu šuměla slova: „Nedopust'te, aby si ho vzala!“ Poskytla mu mravní zadostiučinění, o němž právě mluvil, tím cennější, že se jimi citelně dotkla rodinné pýchy chudinky paní Montgomeryové.

KAPITOLA 15

Zmátlo ho, jak si Catherine počínala, její chování v této citové krizi mu připadalo až nemožně trpné. Od výstupu v knihovně, den před jeho rozhovorem s Morrisem, s ním nepromluvila. Uplynul týden a své chování nezměnila. Soucitu se tím nedovolávala, trochu ho hnětlo, že nemůže příkrý postup zmírnit dárkem, kterým by ji odškodnil. Maně ho napadlo, že jí navrhne cestu po Evropě; ale podniknout ji se rozhodl jen v tom případě, kdyby mu to mlčky vyčítala; překvapilo ho, že mu svým mlčením nic nevyčítá. Mlčky ani slovem nic neříkala, ale protože řečná nikdy nebyla, její nynější zamlklost nebyla nijak výmluvná. Chudinka Catherine netrucovala – chyběl jí na to herecký talent – byla zkrátka trpělivá. Klidně a pokojně ovšem o své situaci přemýšlela, jak by si s ní poradila.

Udělá, co jsem jí poručil, řekl si lékař; a znovu usoudil, že moc rázná jeho dcera není.

Jestli se jen tak pro zábavu nadál většího odporu, nevím, ale jako dříve znovu si řekl, že při všech chvilkových trampotách není vlastně otcovství nijak vzrušující.

Zatím udělala Catherine jinačí objev; ujasnila si, že být hodnou dcerou je velmi vzrušující. Zakoušela nový pocit, dal by se nazvat napjaté očekávání, jak se dál zařídit. Pozorovala sama sebe jako někoho cizího a hloubala nad tím, co asi udělá. Jako by se ten druhý, to jest ona a přece zase ne ona, náhle zhmotnil a budil v ní zvědavost, jaké nevyzkoušené úkony bude provádět.

„To jsem rád, že mám tak hodnou dceru,“ řekl jí za několik dní otec a políbil ji.

„Snažím se být hodná,“ odpověděla a s ne dost čistým svědomím se odvrátila.

„Chceš-li mi něco říci, jen neváhej. Co jsi tak zamlklá? Obírat se často v řeči panem Townsendem, o to nestojím, ale až mi o něm budeš chtít něco zvláštního povědět, rád tě vyslechnu.“

„Děkuji,“ řekla Catherine, „nic zvláštního zatím nemám.“

Neptal se jí, jestli se zas s Morrisem setkala, věděl, že by mu o tom řekla. Opravdu se s ním nesetkala, jenom mu napsala dlouhý dopis. Aspoň na ni byl dlouhý; a dodejme, že byl dlouhý i na Morrise; vydal pět stránek nápadně pečlivého a úhledného rukopisu. Catherine měla drobný rukopis, dokonce si na něm zakládala. Moc ráda opisovala; o její zručnosti svědčilo pět rukopisných svazků; jednou mu je ukázala, když tonula v blahém pocitu, co pro něho znamená. Napsala Morrisovi, že se s ním podle otcova přání nemá stýkat, a poprosila ho, aby k nim „než se sama rozhodne“ zatím nechodil. Morris odpověděl vášnivým psaníčkem a zeptal se jí, k čemu se propánakrále chce ještě rozhodovat? Což se už před dvěma týdny nerozhodla? Pomýšlí snad na to dát mu kvinde? To se hrouť na samém začátku útrpné zkoušky, po tolika slibech věrnosti, které mu dala nebo na něm vyloudila? A po svém jí vyličil rozhovor s jejím otcem – s líčením na těchto stránkách se ve všem neshodoval. „Byl velmi neurvalý,“ psal Morris, „ale ty znáš mé sebeovládání. I teď ho mám zapotřebí, když si uvědomím, že bych mohl vtrhnout do tvého krutého zajetí.“ Catherine mu odpověděla lístkem o třech řádcích: „Velmi se trápím; nepochybuj o mé náklonnosti, ale chvilku mě nech přemýšlet.“ Tížilo ji, že zápasí s otcem a prosazuje svou vůli, a jako závaží ji to ochromovalo. Dát milenci kvinde se jí nechtělo, ale od počátku důvěřovala, že najdou z nesnází klidné východisko. Byla to neurčitá důvěra, chyběla jí jistota, že otec zjihne. Jenom to si říkala, že když bude hodná, situace se tajemně zlepší. Hodná, to znamená trpělivá, navenek poddajná, nebude na otce reptat, ani se mu protivit. Třeba má pravdu, že tak smýšlí; že ví dobře, proč se o ni Morris uchází, to si Catherine nemyslí, ale že jsou opatrní rodiče nedůvěřiví a nespravedliví, je snad přirozené a správné. Snad jsou na světě špatní lidé, jako je podle otcova názoru Morris, jestli snad k těm zloduchům Morris patří, dobře, že na to lékař pamatuje. On ovšem neví, co ví

ona – že z mladíkových očí mluví čirá pravda a láska; časem ho snad nebesa přivedou k tomuto poznání. Od nebes se toho Catherine hodně nadála a jim, jak říkají Francouzi, přenechávala rozhodnutí. Že by snad otci něco vnukla, to si nedovedla představit; při vši nespravedlivosti měl v sobě něco svrchovaného, při všech chybách něco absolutního. Aspoň hodná tedy bude, a když bude dost hodná, nebesa už přijdou na to, jak všechno smířit – důstojnost otcových omylů a líbeznost její důvěry, dodržování dceřiných povinností i kochání se náklonností Morrise Townsenda.

Nejraději by chudinka Catherine viděla nástroj poučení v paní Pennimanové, na kteroužto úlohu se milá paní pramálo hodila. Paní Pennimanová si příliš libovala citové stíny tohoto drobného dramatu a zaplašovat je ji zatím ani nenapadlo. Chtěla, aby se zápleтка vyhrotila, k tomu směřovaly rady, které neteri dávala. Její rady byly dost nedůsledné a den ze dne si odporovaly; pronikala z nich však touha, aby Catherine rázně jednala. „Musíš, má milá, *jednat*, v tvém postavení je hlavní *jednat*,“ řekla paní Pennimanová; zazlívala neteri, že nevyužívá svých možností. A zatím paní Pennimanová doufala, že dívka uzavře tajný sňatek a ona jí půjde za svědkyni nebo dueňu. Představovala si, že se ten obřad vykoná v nějaké podzemní kapli; v New Yorku je podzemních kaplí po skrovnu, jenže takovými maličkostmi se obraznost paní Pennimanové nedala zchladit; a provinilé novomanžele – ráda myslela na chudinku Catherine a jejího nápadníka jako na provinilé novomanžele – už viděla, jak se v uhánějícím povelu uchylují do pokoutního bytu na předměstí, kde je (zahalena hustým závojem) bude tajně navštěvovat; kde budou chvíli romanticky strádat a nakonec, když jim poslouží za pozemskou prozřetelnost, prostředníci, orodovníci, spojku se světem, šťastně se oba s jejím bratrem smíří v uměleckém skupinovém obraze, na němž tak či onak ona bude hlavní postavou. Doporučit tento postup Catherine zatím váhala, zato ho v svůdných barvách vylíčila Morrisu Townsendovi. Denně byla s mladíkem ve spojení a písemně ho zpravovala o tom, jak to na Wahingtonově náměstí vypadá. Protože ho z domu, jak řekla, zapudili, už se s ním nestýkala, ale nakonec mu napsala, že ho prosí

o rozmluvu. K rozmluvě mohlo dojít jen na neutrální půdě a dlouho přemýšlela, než si zvolila místo schůzky. Klonila se ke greenwoodskému hřbitovu, ale nakonec od něho upustila, že je moc daleko; tak dlouho nemůže být pryč, vzbudila by podezření. Potom si vzpomněla na Battery, jenže tam je dost chladno a větrno, nehledě ani k dotěrným irským přistěhovalcům, kteří tam s velkou žravostí vcházejí na Nový svět, nakonec se rozhodla pro černochem vedenou ústřicovou hospodu na Sedmé avenui – nic o tom lokále nevěděla, všimla si ho cestou. Tam si dala s Morrisem Townsendem schůzku a na dostaveníčko šla za soumraku, zahalena neproniknutelným závojem. Půl hodiny ji nechal čekat – musel projet město téměř po celé šířce – ale čekala ráda, situace byla tím působivější. Objednala si šálek čaje, byl mizerný, měla z toho pocit, že trpí v romantické záležitosti. Když nakonec Morris přišel, půl hodiny poseděli v nejšeřejším koutě zadního lokálu; po letech to bez nadsázky byla nejšťastnější půlhodinka paní Pennimanové. Byla to věru vzrušující situace a nijak nezapné jí nepřipadlo, když si její společník objednal dušené ústřice a přímo před ní se do nich pustil. Na dušených ústřicích si Morris jak náleží pochutnal, prozradím totiž čtenáři, že mu paní Pennimanová připadala jako páté kolo u vozu. Pociťoval podráždění pochopitelné u jemnocitného pána, jehož blahovolnou snahu vyznamenat nicotnou dívku odmrštili a lísavý soucit scvrklé matrony mu byl chatrnou úlevou. Viděl v ní šejdířku a s šejdířkami si věděl rady. Předtím ochotně poslouchal, aby se na Washingtonově náměstí uchytil; tentokrát ho slušné způsoby stály nemálo přemáhání. Měl chuť říci jí, že je stará škatule a nejraději by ji posadil do omnibusu a poslal domů. Morris se však, jak známo, uměl přemáhat a taky se vždycky hleděl zavděčit; počínání paní Pennimanové mu sice drásalo rozladěné nervy, ale přesto ji poslouchal s chmurnou úctou, které se u něho tolik obdivovala.

KAPITOLA 16

Hned se ovšem rozhovořili o Catherine. „Poslala mi nějaký vzkaz nebo něco?“ zeptal se Morris. Tvářil se, jako by mu měla poslat šperk nebo kadeř vlasů.

Paní Pennimanová zrozpačitěla, o zamýšlené výpravě se totiž neteři nezmínila. „Vzkaz ne,“ řekla; „o žádný jsem si neřekla, bála jsem se ji popudit.“

„Ona není popudlivá,“ Morris se trpce usmál.

„Co víc – ona je neochvějná, ona je věrná.“

„Myslíte, že vydrží?“

„Až do smrti.“

„Ach, k tomu, doufám nedojde,“ řekl Morris.

„Musíme pamatovat na nejhorší, o tom chci s vámi mluvit.“

„Na nejhorší? Na co myslíte?“

„Myslím na bratrovu tuhou rozumářskou povahu,“ řekla paní Pennimanová.

„K d'asu!“

„Soucitu je nepřístupný,“ vysvětlovala paní Pennimanová.

„To myslíte, že se neobměkčí?“

„Důvody na něho neplatí. Mám to odpozorováno. Přesvědčí ho jen fakt.“

„Fakt?“

„Ten ho přesvědčí,“ zdůraznila paní Pennimanová. „Jenom fakta ho zdolají – musíte na něho s fakty.“

„Inu fakt je,“ odsekl Morris, „že se chci oženit s jeho dcerou. S tím jsem na něho onehdy šel, ale nijak jsem ho nezdolal.“

Paní Pennimanová se odmlčela a s úsměvem z hloubi nehorázného kokrhelu, jako oponou vroubeného černým závojem, si Morrise měřila s ještě něžnější pronikavostí. „Nejprve se s Catherine ožente a potom před něho předstupte.“

„To mi radíte?“ zachmuřil se mladík.

Trochu se polekala, ale směle hovořila dále. „Tak to vidím: Tajný sňatek.“ Opakovala ten výraz, protože se jí líbil.

„To mám s Catherine utéci? Jak se říká – mám ji unést?“

„Když je k tomu člověk dohnán, žádný zločin to není,“ řekla paní Pennimanová. „Můj muž byl, jak jsem vám už řekla, vážený duchovní – jeden z nejvýmluvnějších lidí své doby. Jednou sezdal mladé lidi, uprchlé z otcovského domu mladé dámy; tak ho jejich příběh zaujal. Nezaváhal a báječně to dopadlo. Otec se pak s nimi smířil a velmi si na ženichovi zakládal. Pan Penniman je večer kolem sedmé sezdal. V kostele bylo tak šero, že skoro nebylo vidět, a pana Pennimana to nadobro rozrušilo, jak s nimi cítil. Podruhé by to asi neudělal.“

„Catherine a já nemáme bohužel pana Pennimana, který by nás sezdal.“

„To ne, ale máte mě!“ odsekla rázně paní Pennimanová, „obřad sice vykonat nesmím, ale přece vám nějak pomohu. Budu na stráž!“

Ta ženská je blázen! pomyslně si Morris, ale nahlas jí musil říci něco jiného. Moc zdvořile to neznělo. „To jste mě sem pozvala, abyste mi řekla tohle?“

Paní Pennimanová věděla, že má úkol poněkud nejasný a že ho za tu dlouhou cestu nemůže kloudně odměnit. „Řekla jsem si, že si snad s chutí promluvíte s někým, kdo je Catherine blízký,“ pronesla vznešeně, „a že jí milerád něco pošlete.“

S truchlívým úsměvem rozpřáhl Morris prázdné ruce. „Srdečně děkuji, ale nemám jí co poslat.“

„Ani slůvko?“ zeptala se jeho společnice a znovu se půvabně usmála.

Morris se zas zamračil. „Řekněte jí, ať vydrží.“

„To je správné slovo – ušlechtilé slovo; kolik dní ji bude blažit. Je velmi vnímavá, velmi statečná,“ dodala paní Pennimanová, uhladila si plášť a měla se k odchodu. Vtom jí v hlavě svítilo; kápala na to, čím svůj krok směle ospravedlní. „Když se všemu navzdory s Catherine oženíte,“ řekla, „dokážete bratrovi, že jste to, o čem on pochybuje.“

„O čem pochybuje?“

„Vy nevíte, o čem?“ zeptala se laškovně paní Pennimanová.

„Mě to nezajímá,“ řekl velkopansky Morris.

„Vás to ovšem zlobí.“

„Jsem nad to povznesen,“ prohlásil Morris.

„Tak vy to víte?“ pohrozila mu paní Pennimanová prstem. „Tvrdí, že máte rád – že máte rád peníze.“

Morris zaváhal; potom rozvážně řekl: „Já mám peníze opravdu rád.“

„Jenže ne – ne tak, jak to myslí. Raději než Catherine je nemáte?“

Podepřel se lokty o stůl a zabořil obličej do dlaní. „Vy mě mučíte,“ hlesl. Snad ho k tomu nešťastná paní svým všetečným zájmem skutečně ponoukla.

Stála na svém. „Když se s ní proti jeho vůli oženíte, dokážete mu, že od něho nic nechcete a že se bez jeho jmění obejdete; tak zjistí, jak jste nezištný.“

Znovu zvedl Morris hlavu a sledoval tuto myšlenku: „A co z toho budu mít?“

„Uzná, že vás křivě podezíral, že mu jdete po penězích.“

„A když pozná, že s nimi může jít k čertu, odkáže je nemocnici. Tak to myslíte?“ zeptal se Morris.

„Ne, tak to nemyslím; ale bylo by to nádherné,“ honem podotkla paní Pennimanová. „Myslím, že když se na vás dopustí takové křivdy, nakonec uzná, že to musí napravit.“

Morris zavrtěl hlavou, třebaže ho ten nápad trochu zaujal. „Myslíte, že je tak sentimentální?“

„Sentimentální není,“ řekla paní Pennimanová, „ale do jisté míry, to mu přiznám, má smysl pro to, co se sluší.“

Morrisi Townsendovi blesklo hlavou, co by doktor Sloper v krajním případě pokládal za náležité, a to hloubání nakonec dopadlo směšně. „Váš bratr nemá ke mně žádné povinnosti,“ řekl, „a já k němu taky ne.“

„Jenže má povinnosti ke Catherine.“

„Ano, ale jak víte, podle té zásady má taky Catherine povinnosti k němu.“

Se smutným povzdechem paní Pennimanová vstala, jako by mu vyčítala nedostatek fantazie. „Ona je vždycky věrně plnila; a myslíte, že

k vám žádné povinnosti nemá?“ I v hovoru paní Pennimanová osobní zájmena podtrhovala.

„Říci to by znělo neomaleně. Já jsem jí za její lásku vděčný,“ podotkl Morris.

„Já jí to povím. Až mě budete potřebovat, pamatujte, že tam jsem.“ Paní Pennimanovou už nic jiného nenapadlo, a tak neurčitě kývla hlavou k Washingtonovu náměstí.

Chvíli hleděl Morris na popískovanou podlahu hospůdky, jako by tam chtěl ještě chvíli pobýt. Nakonec vztyčil rázně hlavu. „Když se za mě vdá, myslíte, že ji vydědí?“ zeptal se.

Paní Pennimanová se drobet vyjeveně pousmála. „Vždyť jsem vám řekla, co se asi stane. Nakonec že to tak bude nejlepší.“

„Myslíte, že ať udělá, co chce, nakonec peníze dostane?“

„Nezávisí to na ní, ale na vás. Hled'te vypadat tak nezištný, jaký doopravdy jste,“ řekla duchaplně paní Pennimanová. Znovu sklopil Townsend zrak na popískovanou podlahu, hloubal nad tím a ona hovořila: „Já a Penniman jsme nic neměli a byli jsme šťastni. Catherine má ostatně majetek po matce, a ten, když se švagrová vdávala, pokládali za velmi slušný.“

„Ehm, nemluvte o tom!“ řekl Morris; bylo to vskutku zbytečné, protože tu okolnost už ze všech stran uvážil.

„Austin si bral bohatou nevěstu, proč byste si nevzal i vy?“

„Jenže váš bratr byl lékař,“ namítl Morris.

„Každý mladík nemůže být lékař.“

„Mně se to povolání hnusí,“ řekl Morris s intelektuálskou povzneseností; vzápětí pak nelogicky řekl: „Myslíte, že je už závěť v Catherinin prospěch napsána?“

„To si myslím – i doktoři umírají; možná že trochu taky v můj prospěch,“ dodala upřímně paní Pennimanová.

„Myslíte, že ji vzhledem ke Catherine určitě změní?“

„Ano, a potom ještě jednou.“

„Ano, jenže na to nelze spolehnout.“

„A vy byste na to spolehnout chtěl?“ zeptala se paní Pennimanová.

Morris se začervenal. „Rozhodně bych Catherine nerad ublížil.“

„Jen se nebojte. Ničeho se nebojte a všechno dobře dopadne.“

Paní Pennimanová zaplatila za šálek čaje, Morris za ústřicový karbanátek a společně pak vyšli do matně osvětlené pustiny Sedmé avenue. Šero zhoustlo a mezi pouličními svítilnami byly mezery dlažby s nehoráznými prohlubněmi a trhlinami. Přes uvolněné dlažební kostky drncal omnibus pomalovaný roztodivnými obrázky.

„Jak se dostanete domů?“ zeptal se Morris a se zájmem sledoval vozidlo. Paní Pennimanová se do něho zavěsila.

Zaváhala. „Takhle to bude, myslím, příjemné,“ řekla a nadále mu dávala pocítit, jak si toho váží, že ji podpírá.

A tak s ní kráčel klikatinami v západní straně města a ruchem houstnoucího šera lidnatých ulic do klidné končiny Washingtonova náměstí. Postáli pod bílými mramorovými schůdky doktora Slopera, nad nimiž bělostné dveře, ozdobené lesklou stříbrnou tabulkou, jako by Morrisovi symbolizovaly zamčený portál blaha. Společník paní Pennimanové se pak truchlivě zahleděl na osvětlené okno nahoře v domě.

„To je můj pokoj – můj pokojík!“ prohodila paní Pennimanová.

Morris sebou trhl. „Nemusím tedy obcházet náměstí a civět na ně.“

„Jak je libo. Jenže Catherinino je vzadu; dvě skvělá okna v prvním poschodí. Z druhé ulice je uvidíte.“

„Já je, milostivá, nechci vidět,“ a Morris se otočil k domu zády.

„Rozhodně jí povím, že jste tady byl,“ řekla paní Pennimanová a ukázala na místo, kde stál. „A vyřídím od vás – ať vydrží.“

„Ano, ovšem, to víte, já jí to taky píšu.“

„Ústně to zní líp. A když mě budete potřebovat, pamatujte, že tamhle jsem,“ a paní Pennimanová mrkla po druhém poschodí.

Potom se rozešli. Morris osaměl, chvíli postál a hleděl na dům; potom se otočil a na protější straně vedle dřevěného plotu zadumaně obešel náměstí. Vrátil se a postál před lékařovým příbytkem. Zatěkal po něm pohledem, ba i na červenavá okna bytu paní Pennimanové se zahleděl. Řekl si, že je to čerchmantsky útulný dům.

KAPITOLA 17

Večer pak pověděla paní Pennimanová Catherine – obě dámy seděly v zadním salóne –, že mluvila s Morrisem Townsendem; nad tou zprávou sebou dívka bolestně trhla. Dostala zlost, snad poprvé dostala zlost. Měla dojem, že se jí do toho teta zbytečně plete, a nejasně zatrnula strachy, aby jí něco nezkazila.

„Nevím, proč jste s ním mluvila. Podle mne to nebylo správné,“ řekla Catherine.

„Bylo mi ho líto – zdálo se mi, že by s ním měl někdo promluvit.“

„Leda já,“ takhle mluvit si Catherine jakživa netroufla a cítila, že jedná správně.

„Jenže jsi s ním, zlatíčko, mluvit nechtěla,“ odvětila teta Lavinia, „nevěděla jsem, co s ním je.“

„Nemluvila jsem s ním, protože mi to otec zakázal,“ řekla prostomyslně Catherine.

Svou prostomyslností tetu Lavinii rozzlobila. „Kdyby ti otec zakázal jít spát, snad bys zůstala vzhůru,“ podotkla.

Catherine na ni pohlédla „Já vám nerozumím. Vy jste divná.“

„Jednou mi, zlatíčko, porozumíš!“ Paní Pennimanová se zas začetla do večerníku, který den co den do poslední řádky přelouskala. Zarytě mlčela; ať se jí Catherine sama zeptá, co mluvila s Morrisem, Catherine však mlčela tak dlouho, že teta ztrácela trpělivost; užuž na ni zahartusila, jaká je bezcitná, a tu se dívka ozvala.

„Co řekl?“

„Řekl, že si tě všemu navzdory rovnou vezme.“

Catherine na to neodpověděla a paní Pennimanově už zase docházela trpělivost; a tak nakonec utrousila, že Morris vypadá hezky, ale je náramně pohublý.

„Vypadal smutně?“ zeptala se neterž.

„Měl kruhy pod očima,“ řekla paní Pennimanová. „Proti tomu, jak jsem ho prve viděla, je docela jiný; vidět ho takhle tenkrát, třeba by si mě byl ještě víc podmanil. I v neštěstí je nádherný.“

Před Catherine vyvstal jako živý a chtíc nechťc upírala na něj zrak. „Kdepak jste se s ním sešla?“ zeptala se.

„V – v Bowery; v jedné cukrárně,“ paní Pennimanová si umanula, že to zamaskuje.

Po delší odmlce se Catherine zeptala: „Kdepak to je?“

„Chtěla bys tam, zlatíčko zajít?“

„Kdepak.“ Catherine vstala ze židle, přistoupila ke krbu, stála a hleděla na řežavé uhlí.

„Pročpak jsi, Catherine, tak střízlivá?“ ozvala se konečně paní Pennimanová.

„Tak střízlivá?“

„Tak chladná – tak neúčastná.“

Dívka se rázem vztyčila. „On to řekl?“

Paní Pennimanová zaváhala. „Povím ti, co řekl. Řekl, že se jen jedné věci bojí – že budeš mít strach.“

„Před čím?“

„Před otcem.“

Catherine se zas obrátila k ohni a po chvíli řekla: „Já před otcem strach mám.“

Paní Pennimanová rázem vstala z křesla a přistoupila k neteři.

„To se s ním chceš rozejít?“

Chvíli se Catherine nehýbala, zrak upírala na uhlí. Nakonec zdvihla hlavu a pohlédla na tetu. „Proč na mě tak pospícháte?“ zeptala se.

„Já na tebe nepospíchám. Kdypak jsem s tebou mluvila?“

„Jak se mi zdá, mluvila jste se mnou několikrát.“

„Nic jiného tedy, Catherine, nezbyvá,“ řekla škrobeně paní Pennimanová. „Nechápeš asi –“ odmlčela se, jak na ni Catherine hleděla – „jak je důležité, abys nápadníka nezklamala!“ Paní Pennimanová se vrátila na křeslo u lampy a zas popadla večerník.

Catherine stála před krbem s rukama vzadu a hleděla na tetu, té připadalo, že tak chmurně si ji dívka jakživa neměřila. „Myslím, že mi nerozumíte nebo že mě neznáte,“ řekla.

„Není divu, vždyť mi tak málo důvěřuješ.“

Catherine jí to nevyvracela; chvíli mezi nimi nepadlo ani slovo, obraznost nedopřála paní Pennimanové klidu, ani večerník ji tentokrát neupoutal.

„Jestli se zalekneš otcova hněvu, nevím, co s námi bude.“

„On vám řekl, abyste mi to pověděla?“

„Řekl mi, abych na tebe působila.“

„To se mýlíte,“ řekla Catherine. „On mi důvěřuje.“

„Kéž toho nikdy nelituje!“ Paní Pennimanová pleskla do večerníku. S neteří najednou tak jedovatou a vzpurnou si nevěděla rady.

Catherine se ještě víc zarputila. „Raději si už s panem Townsendem nedávejte schůzky,“ řekla. „Není to snad správné.“

Paní Pennimanová se velebně vztyčila. „Nešťastná děvenko, to na mě žárlíš?“ zeptala se.

„Ach, teto Lavinie,“ hlesla uzardělá Catherine.

„Nesluší se, myslím, abys mě poučovala, co je správné.“

Catherine v této věci neustoupila. „Správné není klamat.“

„Tebe jsem rozhodně neklamala.“

„Ano, jenže jsem otci slíbila –“

„Že jsi otci slíbila, o tom nepochybuji. Já jsem mu nic neslíbila.“

Catherine nezbylo než to uznat a mlčky to uznala. „Pan Townsend je tomu, myslím, sám nerad,“ řekla nakonec.

„Nerad se se mnou stýká?“

„Ne potají.“

„To nebylo potají; bylo tam plno lidí.“

„Ale na tajném místě – kus za Bowery.“

Paní Pennimanová se ulekla. „Pánům se to líbí,“ řekla po chvíli. „Já vím, co se pánům líbí.“

„Kdyby to otec věděl, jistě by se mu to nelíbilo.“

„Chceš mu to vyzradit?“ zeptala se paní Pennimanová.

„Ne, teto Lavinie. Ale už to, prosím, nedělejte.“

„Když to udělám, tak mu to vyzradíš; – tak to myslíš? Tvůj strach před bratrem je mi cizí. Uměla jsem se vždycky sama obhájit. Ale pro tebe už nehnu prstem, jsi nevděčnice. Věděla jsem, že jsi nesamostatná, ale byla jsem přesvědčena, že jsi neústupná, a tvému otci jsem řekla, jaká jsi. Jsem zklamaná, ale zklamaný nebude tvůj otec.“ Paní Pennimánová jí pak stručně popřála dobrou noc a odebrala se do svého pokoje.

KAPITOLA 18

Catherine seděla v salóne sama u krbu – přes hodinu tam zadumaná proseděla. Teta se jí jevila svárlivá a pošetilá. Tím, že to jasně vidí – že paní Pennimanovou prokoukla –, sama si připadala stará a usedlá. Lhostejná jí byla výtky, že je slabošská; nijak se jí nedotkla, slabošství si nebyla vědoma, a že ji křivě posuzují, ji neuráželo. Otce si nesmírně vážila a rozladit ho byla pro ni stejná svatokrádež jako rouhat se v chrámu; odhodlanost v ní ponenáhlu dozrála, a jak soudila, modlitbami pozbyla drsnosti. Večer pokročil, a než se nadála, lampa pohasla; upřeně zírala na svůj strašlivý záměr. Věděla, že je otec v pracovně – a že tam byl celý večer; každou chvíli čekala, že odtamtud vykročí. Říkala si, že snad přijde do salónu, občas tam chodíval. Nakonec odbilo jedenáct a dům se ponořil v ticho; služebnictvo odešlo spát. Catherine vstala a pomalu došla ke dveřím knihovny. Chvíli tam nehnutě čekala. Zaklepala a znovu čekala. Otec se ozval, ale stisknout kliku se neodvážila. Pravda je, co řekla tetě – bojí se ho; když řekla, že slabošská není, znamená to, že nemá před sebou strach. Slyšela ho uvnitř popojít, došel ke dveřím a otevřel je.

„Co je ti?“ zeptal se lékař. „Stojíš tu jako duch.“

Vstoupila do pokoje, ale až za chvíli ze sebe vypravila, co mu jde říci. Otec, v županu a v trepkách, předtím pracoval u psacího stolu, ji chvíli pozoroval a čekal, až promluví, potom zas usedl k svým listinám. Byl k ní otočen zády – slyšela, jak mu skřípe pero. Zůstala stát u dveří, srdce jí pod živůtkem tlouklo; byla ráda, že je k ní otočen zády, lépe se jí bude mluvit k zádům než k obličejí. Posléze spustila a při řeči mu pořád hleděla na záda.

„Řekl jste, kdybych vám o panu Townsendovi chtěla něco povědět, že mě rád vyslechnete.“

„Ano, má milá,“ řekl lékař, neotočil se, ale přestal psát.

Catherine by byla raději, kdyby psal, sama však hovořila dále: „Chtěla jsem vám říci, že jsem se s ním už nesešla, ale že bych se s ním chtěla sejít.“

„To se s ním chceš rozloučit?“ zeptal se lékař.

Dívka zaváhala. „On nikam neodchází.“

Lékař se na židli pomalu otočil a usmál se, jako by jí to odseknutí vytýkal; jenže krajnosti se stýkají a ona odseknout nezamýšlela. „Tak ty se s ním nechceš rozejít?“ řekl otec.

„Ne, otče, to ne, aspoň ne navždycky. Už jsem se s ním nesešla, ale ráda bych.“

Lékař si pírskem brka pomalu přetřel dolní ret.

„A napsala jsi mu?“

„Ano, čtyřikrát.“

„Z hlavy jsi ho tedy nepustila. Jednou by stačilo.“

„Ne,“ řekla Catherine. „Požádala jsem ho – požádala, ať počká.“ Otec seděl a hleděl na ni, měla strach, že se rozlítí. Zrak měl břitký a chladný.

„Jsi milé, věrné děvčátko,“ řekl posléze. „Pojď k otci.“ Vstal a rozpráhl k ní ruce.

Nad nečekanými slovy se celá zaradovala. Přistoupila k němu, on ji něžně, chlácholivě objal a políbil. Potom řekl: „Chceš mi udělat velkou radost?“

„Ráda bych – ale bohužel nemohu,“ odpověděla Catherine.

„Můžeš, jenom chtít. Záleží to jen na tvé vůli.“

„To se s ním mám rozejít?“ řekla Catherine.

„Ano, rozejít.“

Pořád ji tak něžně držel, hleděl jí do obličeje a oči upíral na její odvrácené oči. Dlouho mlčeli; zatoužila, aby ji pustil.

„Vy jste, otče, šťastnější,“ řekla posléze.

„Že jsi teď nešťastná, o tom jsem přesvědčen. Raději buď tři měsíce nešťastná a překonej to, než abys byla nešťastná a vůbec to nepřekonala.“

„Ach, kéž to je,“ řekla Catherine.

„Bude to, to vím jistě.“ Neodpovídala a tak pokračoval: „Nedůvěřuješ mé moudrosti, mé něze, mé péči o tvou budoucnost?“

„Ach, otče!“ hlesla dívka.

„To myslíš, že nic nevím o mužských – o jejich neřestech, jejich bláznovství, jejich falši?“

Vymkla se mu a spustila zhurta. „On není neřestník, on není falešník.“

Otec na ni pořád hleděl ostrým, jasným zrakem. „Na můj úsudek taky nic nedáš?“

„Já tomu nevěřím!“

„Abys tomu věřila, nechci, ale abys to s důvěrou vyslechla.“

Catherine si sice neřekla, že je to důmyslná záludnost, ale přece tomu rázně čelila: „Copak udělal – co o něm víte?“

„Neudělal pranic – je to sobecký lenoch.“

„Ach, otče, co mu spíláte?“ zvolala úpěnlivě.

„Spílat mu nechci; byl by to velký omyl. Dělej si, co chceš,“ dodal a odvrátil se od ní.

„Smím se s ním ještě setkat?“

„Jak je ti libo.“

„A odpustíte mi?“

„Vůbec ne.“

„Jenom jedenkrát.“

„Co je u tebe jedenkrát, to nevím. Buď se s ním rozejdeš, nebo budeš dál pěstovat známost.“

„Chci mu vysvětlit – říci mu, ať počká.“

„Na co?“

„Až ho líp poznáte – až dáte souhlas.“

„Takovou hloupost mu neříkej. Znáám ho – až dost a souhlas nikdy nedám.“

„Však my počkáme dlouho,“ řekla nešťastná Catherine tónem, který měl znít jako pokorná smířlivost, ale na otcovy nervy zapůsobil jako netaktní omílání.

Přesto lékař klidně odpověděl: „No ovšem, chcete-li, počkejte, až umřu.“

Catherine hrůzou vzlykla.

„Zasnoubení na tebe báječně zapůsobí: nebudeš se moci té události dočkat.“

Catherine třeštila oči a lékař měl radost, jak ji ťal. Zdolal ji silou či spíše logickou pádností nezvratného závěru; byla to sice prokázaná věc, ale smířit se s ní nemohla.

„Kdyby tomu tak bylo, raději se nevšímám,“ řekla.

„Tak mi to dokaž; je nesporné, že když se s Morrisem Townsendem zasnoubíš, čekáš na mou smrt.“

Odvrátila se, šla na ni nevolnost a mdloba. Lékař hovořil dále: „Jestli ty na ni netrpělivě čekáš, uvaž, prosím, jak netrpělivý bude teprve on.“

Catherine se nad tím zamyslela – otcova slova měla u ní takovou váhu, že ho byla i v myšlenkách poslušná. Tkvělo v tom cosi strašlivě ošklivého, co na ni skrze její rozumek civělo. Najednou na ni přišlo osvětlení – že je to osvětlení, to věděla.

„Když se nevšímám před vaší smrtí, tak po ní taky ne.“

Otec, příznějme, to vzal zase jako odseknutí, a protože se umíněnost u mladistvých takto neprojevuje, tím víc žasl nad tím, že si s utkvělou myšlenkou takto zahrává.

„To má být troufalost?“ otázal se jí; přitom si uvědomil, jak je ta otázka neomalená.

„Troufalost? Ach, otče, co to strašného říkáte.“

„Jestli nečekáš na mou smrt, vdej se rovnou; nač čekat?“

Chvilí Catherine neodpovídala; nakonec pak řekla:

„Morris si vás snad – pomaloučku – získá.“

„Nikdy ho k sobě nepustím. Nechci ho vidět.“

Catherine se vydral dlouhý tlumený povzdech; snažila se ho potlačit, přičilo se jí prozrazovat starosti a vypočítavým rozcitlivěním působit na otce. Připadalo jí nesprávné, ba nevkusné vůbec na jeho cit působit; jejím úkolem je, aby nepozorovaně, ponenáhlu změnil úsudek o povaze nešťastného Morrisa. Ale jak takovou změnu přivodit, bylo jí záhadou a připadla si zoufale bezradná a beznadějná. Vyčerpala všechny důkazy, všechny námitky. Otcí jí mělo být líto a taky bylo; byl si však jist, že má pravdu.

„Jednu věc panu Morrisovi řekni, až se s ním uvidíš,“ řekl, „že když se bez mého souhlasu provdáš, neodkážu ti ani groš. To bude pro něho zajímavější než co jiného.“

„Bylo by to správné,“ odpověděla Catherine. „V tom případě nesmím mít z vašich peněz ani groš.“

„Milá děvenko,“ zasmál se lékař, „jsi dojemně prostoduchá. Tím tónem a se stejným výrazem to pověz panu Townsendovi a dej pozor na jeho odpověď. Zdvořilá nebude – promluví z ní podrážděnost; budu té odpovědi rád, protože se znovu octnu v právu; ledaže – což je možné – ho budeš mít ještě radši, že je na tebe tak neomalený.“

„On na mě nikdy neomalený nebude,“ řekla mírně Catherine.

„Stejně mu pověz, co říkám.“

Pohlédla na otce a tiché oči se jí zalily slzami.

„Snad si s ním tedy promluví,“ šeptla bojácně.

„Jak je libo.“ Šel ke dveřím a otevřel jí je. Tím gestem v ní vyvolal děsivý pocit, že ji vyhání.

„Bude to, prosím, jen jednou,“ dodala a zaváhala.

„Jak je libo,“ opakoval a přidržel dveře. „Řekl jsem ti, co si myslím. Jestli se s ním sejdeš, jsi nevděčné, surové děvče; zasadíš otci největší ránu.“

Nešťastné děvče to už nevydrželo; vyhrkly jí slzy a s žalostným nářkem popošla k neúprosně přísnému, chmurnému otci. Prosebně vztáhla ruce, ale on jejímu žadonění stroze uhnul. Nenechal ji vyplakat svůj žal na jeho rameni, vzal ji pod paždí, převedl přes práh a šetrně, leč pevně za ní zavřel. Chvilí poslouchal. Dlouho se nic neozývalo; věděl, že stojí za dveřmi. Jak řečeno, bylo mu jí líto; ale najisto věděl, že je v právu. Nakonec ji slyšel pomalu odcházet a její krok slabě zavrzel na schodech.

S rukama v kapsách se lékař několikrát prošel po pracovně, oči mu jiskřily snad podrážděním, snad také jakýmsi rozmarem. Hrome, řekl si, ta se nepoddá – ta se nepoddá. Pomyšlení na to, že se Catherine nepoddá, jako by mu připadalo komické a zábavné. Jak se rozhodl, dovede tu věc až do konce.

KAPITOLA 19

Z důvodů spjatých s tímto rozhodnutím požádal druhý den paní Pennimanovou o stručnou rozmluvu. Obeslal ji do knihovny a tam jí oznámil, že se, jak doufá, naučí katechismus.

„Nevím, jak to myslíš,“ řekla sestra. „Mluvíš, jako bych se teprve učila číst.“

„Katechismus slušného chování se nikdy nenaučíš,“ odtušil lékař.

„Zavolal jsi mě jen proto, abys mě urážel?“ otázala se paní Pennimanová.

„To ne. Jen abych ti poradil. Skamarádila ses s mladým Townsendem; je to tvá věc. Nic mi není po tvých citech, tvých zálibách, tvých náklonnostech, tvých šalbách; o jedno tě však žádám, aby sis to všechno nechávala pro sebe. Catherine jsem své názory vyložil a ona je chápe; bude-li si ještě loudit o páně Townsendovu pozornost, zprotiví se tak mým přáním. Jakákoli pomoc či podpora z tvé strany bude – promiň mi to slovo – přímo zrada. Zrada je, jak víš, těžký zločin. Pozor, abys ji neodpykala.“

Paní Pennimanová pohodila hlavou, a jak to dělávala, vytřeštila oči. „Tak se mi zdá, že mluvíš jako samovládce.“

„Mluví jako dceřin otec.“

„Ale ne jako sestřin bratr,“ řekla Lavinia.

„Milá Lavinie,“ řekl lékař, „kolikrát si říkám, jestli jsem opravdu tvůj bratr, jsme každý jinačí. Ale přes všechny rozdíly si v nejhorším rozumíme, a to je teď hlavní. Co se pana Townsenda týče, chovej se, jak náleží; o víc nežádám. Poslední tři týdny sis s ním asi dopisovala, snad ses s ním i stýkala. Neptám se tě na to – nic mi neříkej.“ V hloubi byl přesvědčen, že si vymyslí nějakou báchorku, a on ji znechuceně vyslechne. „Ať jsi udělala, co chtěla, už to nedělej, víc nechci.“

„A nechceš taky dceru zavraždit?“

„Naopak, chci, aby žila a byla šťastná.“

„Ty ji zabiješ; má za sebou strašnou noc.“

„Na strašnou noc se neumírá, ani na deset strašných nocí. Pamatuj, že jsem vynikající lékař.“

Paní Pennimanová zaváhala, než si troufla na repliku. „Vynikající lékař jsi, a přece jsi přišel o dva rodinné příslušníky.“

Troufla si, ale bratr ji změřil strašlivě ostrým pohledem, ostrým jako chirurgický skalpel, že zatrnula nad svou odvahou. Slovy přiměřenými tomu pohledu jí odpověděl: „Třeba mě to nezachrání před tím, že přijdu ještě o jednoho.“

Se strojeným výrazem zneuznané zásluhy se paní Pennimanová vzdálila a odešla za nešťastnicí do jejího pokojíku. O její strašlivé noci věděla, po Catherinině odchodu od otce se znovu sešly. Když došla neteř nahoru, paní Pennimanová ji už na odpočívadle prvního poschodí čekala; jakpak by tak důvtipné osobě uniklo, že je Catherine dávno u lékaře. A jak by teprve nezatoužila zvědět, jak ten rozhovor dopadl, a jak by v ní tento cit, sdružený s roztomilostí a ušlechtilostí, nevzbudil lítost nad tím, že se nedávno teta ostře utkala s neteří. Když se nešťastnice v šeré chodbě objevila, rozplývala se nad ní soucitem. Catherininu pukající srdce bylo stejně zapomnětlivé; jen to věděla, že ji teta objímá. Paní Pennimanová ji odvedla do jejího pokoje a obě tam seděly až do pozdních hodin, mladší s hlavou na tetině klíně vzlykala, vzlykala nejprve bezhlasně, tlumeně, až se uklidnila. Nemálo paní Pennimanovou těšilo vědomí, že tímto výstupem vlastně padl Catherinin zákaz, aby se už s Morrisem Townsendem nestýkala. Pramálo ji však těšilo, když ráno před snídaní přišla za neteří do pokoje a zjistila, že je Catherine dávno vzhůru a chystá se posnídat.

„Neměla bys jít k snídani,“ řekla; „po té děsivé noci ti není dobře.“

„Ale ano, je mi dobře, mám jen strach, že přijdu pozdě.“

„Já tě nechápu,“ okřikla ji paní Pennimanová. „Měla bys tři dni ležet.“

„Kdepak, to ne,“ řekla Catherine; nijak ji to nevábilo.

Paní Pennimanová byla zoufalá; s nemalým pohoršením si všimla, že po nočním pláči není v Catherininých očích ani stopy. Tělesnou soustavu

má nezdolnou. „Jakpak myslíš, že na otce zapůsobíš,“ spustila na ni, „když se přihrneš dolů bez nejmenší stopy citu, jako by se nic nestalo?“

„On by nerad, abych zůstala ležet,“ řekla prostomyslně Catherine.

„Tím spíš bys měla ležet; jakpak ho chceš obměkčit?“

Catherine se zamyslíla. „Jak, to nevím, ale takhle ne. Chci být jako jindy.“ Dooblékla se – a tetinými slovy řečeno – vpadla k otci. Na důslednou patetičnost byla totiž příliš skromná.

Ale že prožila strašlivou noc, bylo jisté. Ani po odchodu paní Pennimanové neusnula; ležela a zírala do neútěšného šera, dosud jí v očích i v uších tkvěl posunek, jímž ji otec vyhodil z pokoje, i jeho slova, že je bezcitná dcera. Srdce jí pukalo; na to jí ještě stačilo. Chvilími jí připadalo, že mu věří, a když děvče dělá to, co ona, je jistě špatné. Sama je špatná; ale co si má počít. Vynasnaží se vypadat hodná, ať si má srdce zkažené. Chvilími si představovala, že důmyslnými ústupky formě přece něčeho dosáhne a přitom nepřestane mít Morrisa ráda. Catherininu naivnosti byly bezmezné a pranýřovat jejich jalovost nám nepřísluší. Nejpriznivěji se snad projevíly v její svěžesti, tak skličující pro paní Pennimanovou; ta byla celá pryč nad tím, že dívenka, která se celou noc svíjí pod otcovou kletbou, vůbec není přepadlá. Chudinka Catherine věděla, jak svěže vypadá; tím víc ji skličovala předtucha toho, co ji čeká. Bylo jí to důkazem, jak je silná a bytelná a prostoduchá a že se dožije mnoha let – více, než jí bude milé; to pomýšlení ji skličovalo, stupňovalo v ní ctižádost ve chvíli, kdy se ctižádost nesrovnávala s poctivostí. Ještě ten den napsala Morrisu Townsendovi a požádala ho, aby za ní zítra přišel; psala stručně a nic nevysvětlovala. Vysvětlí mu to z očí do očí.

KAPITOLA 20

Druhý den odpoledne zaslechla u dveří jeho hlas a v předsíni jeho krok. Přijala ho ve velkém předním salóně a služebnou poučila, že má naléhavé jednání a nikoho nepřijímá. Že by za ní přišel otec, se nebála, v tu dobu jezdil po městě. Když před ní Morris stanul, především si uvědomila, že je ještě pohlednější, než si ho ve vzpomínce kreslila; vzápětí ji sevřel v náručí. Když ji zas pustil, napadlo ji, že se nadobro vrhla do jícnu vzdoru, ba chvíli dokonce, že je za něho vdaná.

Řekl jí, že k němu byla krutá a že je z toho nešťastný; Catherine si palčivě uvědomila, v jakém je složitém postavení, takže chtěla nechtěla působí bolest v protějším táboře. Toužila však po tom, aby jí ani něžně nic nevyčítal, aby jí pomohl; jistě je tak moudrý a chytrý, že jí poradí, jak se z toho dostat. Vyjádřila toto přesvědčení a Morris je přijal jako samozřejmou věc; ale než naznačil postup, nejprve se jí na všechno vyptal.

„Cože jsi mě nechala tak dlouho čekat,“ řekl, „ani nevím, jak jsem to přežil. Každá hodina se táhla jako léta. Měla ses dřív rozhodnout.“

„Rozhodnout?“ zeptala se Catherine.

„Rozhodnout, jestli si mě necháš, nebo se mě vzdáš.“

„Ach, Morrisi,“ něžně zavzlykala. „Vzdát se tě mě ani nenapadlo.“

„Nač jsi tedy čekala?“ Mladík byl palčivě přímočarý.

„Myslela jsem si, že třeba otec – že třeba otec –“ zaváhala.

„Třeba pochopí, jak jsi nešťastná?“

„To ne. Ale že se na to bude dívat jinak.“

„A teď mi chceš vyřídit, že se na to opravdu dívá jinak. Je to tak?“

Tento zkusmý optimismus nešťastnou dívku zbolel. „Ba ne, Morrisi,“ řekla se vši vážností. „Dívá se na to stejně.“

„Proč jsi tedy pro mě vzkázala?“

„Protože jsem tě chtěla vidět,“ řekla zkroušeně Catherine.

„Jistě skvělý důvod. Jenom vidět jsi mě chtěla? To mi nic neřekneš?“

Upíral na ni krásné přemlouvavé oči, přemýšlela, jak ušlechtilé by mu pohled oplatila. Chvilku jej vnímala a pak něžně pronesla: „Tolik jsem tě chtěla vidět.“ Po tomto projevu si zčistajasna zakryla obličej.

Chvíli ji Morris bedlivě pozoroval. Najednou se zeptal: „Vezmeš si mě zítra?“

„Zítra?“

„Tak příští týden – někdy do měsíce?“

„Neměli bychom počkat?“ řekla Catherine.

„Nač?“

Sama nevěděla, nač; ten úžasný skok ji však poplašil. „Až si to ještě promyslíme.“

Smutně a vyčítavě zavrtěl hlavou. „Promýšlela jsi to snad tři týdny. Chceš o tom uvažovat pět let? Dopřála jsi mi na to dost času. Chudinko,“ podotkl po chvíli, „nejsi upřímná.“

Od čela po bradu se Catherine zarděla a do očí jí vhrkly slzy. „Jak to můžeš říci?“ šeptla.

„Bud' si mě vezmi, nebo mě nech být,“ řekl rozšafně Morris. „Otcí a mně zároveň nevyhovíš; musíš se rozhodnout pro jednoho nebo pro druhého.“

„Já jsem se rozhodla pro tebe,“ řekla vášnivě.

„Tak se za mě příští týden provdej.“

Zírala na něho. „Jiný způsob není?“

„Pokud vím žádný, který by vedl k cíli. Jestli ano, s radostí se o něm poučím.“

Žádný Catherine nenapadl a Morrisova přímočarost se jí jevila nelítočná. Jenom to ji napadlo, že se otec přece jen obměkčí; s nezapnou bezradností projevila přání, aby se ten zázrak stal.

„Myslíš, že k němu vůbec dojde?“ zeptal se Morris.

„Mohlo by, kdyby tě otec poznal.“

„Jestli chce, může. Co mu brání?“

„Jeho zásady, jeho důvody,“ řekla Catherine. „Jsou tak strašně pádné.“ Při vzpomínce na ně se celá zachvěla.

„Pádné!“ vyhrkl Morris. „Spíš bys je měla pokládat za chybné.“

„Na mém otci nic chybného není,“ řekla dívka.

Morris se otočil, přešel k oknu, chvíli stál a díval se ven. „Ty se ho strašně bojíš,“ pronesl posléze.

Popřít to nechtěla, protože se za to nestyděla; jestli to jí není ke cti, je to ke cti jemu. „Snad ano,“ řekla prostě.

„Pak mě nemiluješ, ne tak jako já tebe. Jestli se otce bojíš víc, než mě miluješ, není tvá láska taková, jak jsem doufal.“

„Ach, příteli,“ řekla a popošla k němu.

„Bojím já se něčeho?“ otočil se po ní. „Co bych pro tebe nepodstoupil?“

„Jsi ušlechtilý – jsi statečný!“ řekla a v uctivé vzdálenosti od něho zůstala stát.

„Co je mi to platné, když jsi tak bázlivá.“

„Myslím, že věru nejsem,“ řekla Catherine.

„Nevím, co u tebe znamená věru. Věru jsem z toho nešťastný.“

„Budu mít dost síly čekat dlouhou dobu.“

„A co když mě bude po dlouhé době tvůj otec ještě víc nenávidět?“

„Nebude – nemůže.“

„To ho dojme má věrnost, tak to myslíš? Jestli je tak přístupný dojmem, proč se ho bojíš?“

Dotkl se jádra věci a Catherine to dodalo. „Už nebudu.“ Stála před ním pokorně, hotový předobraz poslušné a oddané manželky. Tento obrázek na Morrise Townsenda tak zapůsobil, že jí nepřestával projevovat hlubokou úctu. Jistě jen v tomto přesvědčení se zmínil o tom, že se paní Pennimanová, ať je, jak chce, přimlouvá za okamžitý sňatek.

„Ano, to by se tetě Pennimanové líbilo,“ řekla prostomyslně, ač trochu špičatě Catherine. Jistě jen čiré prostomyslnosti a nijak uštěpačně pak za chvíli Morrisovi pověděla, že má pro něho od otce vzkaz. Svědomí ji ponoukalo tento vzkaz vyřídit, být to poselství třeba desetkrát trapnější, přece by je vyříдила. „Mám prý ti vyřídit – zřetelně a jasně od něho vyřídit –, že když se bez jeho svolení vdám, nedostanu z majetku ani groš. Na to položil důraz. Jako by si myslel – jako by si myslel –“

Po způsobu hrdého mladíka Morris se nad podezřením z mrzkosti zarděl. „Co jako by si myslel?“

„Že se tím něco změní.“

„Taky že změní – v mnohém ohledu. O mnoho tisíc dolarů zchudneme; a to je velká změna. Ale nezmění se má láska.“

„Nebudeme ty peníze potřebovat,“ řekla Catherine; „vždyť víš, že mám sama dost.“

„Ano, děvenko, že něco máš, vím. A na to nemůže sáhnout.“

„To by taky nikdy neudělal,“ řekla Catherine. „Mám to po matce.“

Morris se odmlčel. „Řekl to výslovně, ano?“ zeptal se posléze. „To si myslel, že mě ten vzkaz tak rozzlobí, že shodím masku?“

„Co si myslel, nevím,“ řekla smutně Catherine.

„Pověz mu, že si z jeho vzkazu dělám tolik,“ a Morris hlučně luskl prsty.

„To mu asi nepovím.“

„Víš, občas mi působíš zklamání,“ řekl Morris.

„Jak by ne. Působím zklamání kdekomu – otci i tetě Pennimanové.“

„Mně to nevadí, protože tě mám raději než oni.“

„Ano, Morrisi,“ řekla dívka, vši svou chatrnou obrazností ponořená do blahé pravdy, kterou jí nikdo nezáviděl.

„Myslíš, že mu nikdo nevymluví – do smrti nevymluví to předsevzetí, že tě vydědí? – že jeho krutost nezdoláš dobrotou a trpělivostí?“

„Háček je v tom, že když si tě vezmu, řekne si, že nejsem k ničemu. Bude v tom vidět důkaz.“

„To ti pak teprve neodpustí.“

Se strašlivou názorností znovu ožila tato myšlenka, Morrisovými hezkými rty tak příkře vyjádřená, v dívčině uklidněném svědomí. „Musíš mě mít moc rád!“ vzlykla.

„Toť se ví, má milá,“ odpověděl milenec. „To slovo,vydědění“ se ti nelíbí,“ dodal po chvíli.

„Peníze se mi hnusí; mrzí mě, že – že si to tak zabírá.“

„Ty v nich snad vidíš jakousi kletbu,“ řekl Morris. „Je to asi příšerné. Ale nemyslíš,“ hovořil dále, „že kdybys byla chytrá a vzala to za správný

konec, že bys ji nakonec zaplašila? Nemyslíš," hovořil dále s hloubavým soucitem, „že když budeš chytrá, nakonec ho přesvědčíš? Nemyslíš –“

Najednou se Morris zarazil; tyto důmyslné úvahy nedolehly ke Cathérině sluchu. S pádným mravním zatracením jí dosud znělo strašné slovo vydědění – ba jako by znělo stále silněji. Ještě hlouběji zasáhl dívčino srdce smrtelný chlad jejího postavení a zaplavil ji pocitem samoty a nebezpečí. Útočiště však měla přímo u sebe a vztáhla po něm ruce. „Ach, Morrisi," zachvěla se, „až budeš chtít, hned si tě vezmu," podrobila se a hlavu mu položila na rameno.

„Milounké, hodné děvčátko," vyhrkl při pohledu na svou kořist. Potom zas pohlédl neurčitě vzhůru, rty rozchlípeny a obočí vyhrnuté.

KAPITOLA 21

Vzápětí pověděl doktor Sloper svůj názor paní Almondové a to stejnými slovy, jak je vyjádřil sobě: „Ta se nedá, hrome, ta se nedá.“

„Myslíš, že si ho vezme?“ otázala se paní Almondová.

„To nevím; ale rozhodně nepovolí. Zasnoubení bude protahovat a doufat, že povolím.“

„A ty nepovolíš?“

„Povolí snad geometrická věta? Tak povrchní nejsem.“

„A nezabývá se geometrie povrchem těles?“ zeptala se s úsměvem paní Almondová; jak víme, byla duchaplná.

„Ano, jenže jimi se zabývá do hloubky. Catherine a její nápadník jsou můj povrch; já jsem si jej změřil.“

„Mluvíš, jako bys jím byl překvapen.“

„Je rozsáhlý; hodně se dá na něm vyzkoušet.“

„Jsi chladnokrevný až hrůza!“ řekla paní Almondová.

Jak bych nebyl, kolem mám samou horkou krev. Chladný je arci mladý Townsend. Tu přednost mu přiznám.“

„Neumím ho posoudit,“ řekla paní Almondová, „ale Catherine mě nepřekvapuje.“

„Mě trochu ano; myslím, že ji to zatrchtile rozkolísalo a zkrušilo.“

„Jen pověz, že tě to baví. Co je na tom k smíchu, že tě dcera zbožňuje, to nevím.“

„Rád bych vypátral, kde zbožňování končí.“

„Končí tam, kde počíná druhý cit.“

„Kdepak, to bys to zjednodušila. Oba city se důkladně mísí a směs je to prapodivná. Ta zplodí třetí prvek a na ten čekám. Čekám napjatě – přímo vzrušeně; že mi Catherine připraví takové vzrušení, jsem se nenadál. Jsem jí za to moc vděčný.“

„Ona nepovolí,“ řekla paní Almondová, „jistě nepovolí.“

„Ano, jak říkám, ona se nedá.“

„Nepovolí zní líp. Tak si počínají prosté duše a Catherine je prostota sama. Dojmům nepodléhá, ale když nějakému podlehne, tak v ní utkví. Je jak vyboulený měděný kotlík, pulíruj si ho, jak chceš, ťuknutí nevyhladíš.“

„Musíme Catherine vypulírovat,“ řekl lékař. „Odvezu ji do Evropy.“

„Ona na něho v Evropě nezapomene.“

„Tak na ni zapomene on.“

Paní Almondová zvažněla. „Ty bys rád?“

„Náramně,“ řekl lékař.

Paní Pennimanová zatím bez váhání zas navázala spojení s Morrisem Townsendem. Požádala ho o další laskavou rozmluvu, ale na schůzku si tentokrát nevybrala ústřicovou hospůdku. Navrhla mu, ať na ni v neděli po odpolední bohoslužbě počká u dveří jednoho kostela; schválně si nevybrala kostel, do něhož chodila, tam by ji věřící vyslídili. Vybrala si ne tak nóbl útočiště, a když v určenou hodinu vyšla z jeho brány, uviděla stát mladíka opodál. Nehlásila se k němu, až přešla ulici a on za ní zpovzdálí došel. S úsměvem mu pak řekla: „Odpusťte, že se tvářím tak málo srdečně. Víte, co si o tom máte myslet. Opatrnosti nezbyývá.“ Když se jí zeptal, kam si zajdou, šeptla: „Někam, kde si nás nikdo nevšímne.“

Morris byl rozladěn a moc zdvořile na její řeč neodpověděl. „Nenamlouvám si, že by si nás někde všimli.“ Klidně pak zamířil do středu města. „Přišla jste mi, doufám, říci, že kapituloval.“

„Tu dobrou novinu vám bohužel zvěstovat nemohu, ale poselkyní míru přece trochu jsem. Hodně jsem, pane Townsende, přemýšlela,“ řekla paní Pennimanová.

„Když vy moc přemýšlíte.“

„Snad, málo platné, pořád se mi něco honí hlavou. Když se do něčeho pustím, tak se do toho pustím. Odnesu to bolením hlavy, svým pověstným bolením hlavy – hotovou členkou utrpení! Nosím ji, jako nosí královna korunu. Věřil byste, že mě i teď bolí hlava? Ale o schůzku jsem za nic přijít nechtěla. Povím vám něco důležitého.“

„Ven s tím,“ řekl Morris.

„Snad jsem vám onehdy trochu ukvapeně poradila, abyste se rovnou oženil. Přemýšlela jsem o tom a vidím to trochu jinak.“

„Jak se zdá, díváte se na jednu věc pokaždé jinak.“

„Způsobů, jak se na věc dívat, je nekonečně mnoho,“ řekla paní Pennimanová takovým tónem, jako by naznačovala, že tato příhodná vlastnost patří k jejím nejskvělejším vlastnostem.

„Radím vám, abyste si vybrala jeden a držela se ho.“

„Ach, rozhodnout se není tak snadné. Obraznost se vůbec neuklidní, vůbec nenasytí. Snad je mi špatnou rádkyní, ale znamenitou přítelkyní.“

„Znamenitou přítelkyní, která špatně radí!“ řekl Morris.

„Ne schválně – a která se za každé riziko pokorně omluví.“

„A co mi teď radíte?“

„Abyste se obrnil trpělivostí; abyste pozoroval a čekal.“

„Je to dobrá rada, nebo špatná?“

„To vám nepovím,“ opáčila důstojně paní Pennimanová. „Říkám jen, že je upřímná.“

„Nepřijdete za týden za mnou a nedoporučíte mi něco jiného stejně upřímného?“

„Třeba za vámi za týden přijdu a povím vám, že jsem na dlažbě.“

„Na dlažbě?“

„Měla jsem s bratrem strašný výstup, a jestli se něco strhne, vyhrožuje, že mě vyhodí z domu. Jak víte, jsem chudá.“

Morris si spočítal, že jí přece menší majetek patří, ale nijak to nerozváděl.

„Moc by mě mrzelo, kdybyste kvůli mně podstoupila mučednictví,“ řekl, „ale vy děláte z bratra úplného Turka.“

Paní Pennimanová zaváhala.

„Za pravověrného křesťana bratra rozhodně nepokládám.“

„To mám čekat na jeho obrácení?“

„Rozhodně počkejte, až trochu zkrotne. Dočkejte času, pane Townsende; pamatujte na velkou odměnu.“

Chvilí se Morris mlčky procházel a holí břinkal do zábradlí a branky.

„Jste vy ale po čertech nedůsledná!“ vybuchl posléze. „Catherine mi už dala k tajnému sňatku souhlas.“

Paní Pennimanová byla věru nedůsledná, protože po této zprávě samou radostí poskočila.

„Kdy a kde?“ vykřikla a hned zmlkla.

Nic určitého o tom Morris neřekl.

„Datum jsme ještě nestanovili, ale ona souhlasí. Couvnout bude po čertech trapné.“

Paní Pennimanová se jářku zarazila; stála a upírala na společníka rozzářený zrak.

„Pane Townsende,“ hovořila dál, „mám to povědět? Catherine vás má tak ráda, že můžete udělat všechno.“

Byl to výrok poněkud dvojsmyslný a Morris vytřeštil oči. „To rád slyším. Jak to myslíte, všechno?“

„Aťsi to odložíte – aťsi se rozhodnete jinak, ona vám to nebude mít za zlé.“

Morris stál s vyhrnutým obočím, potom prostě a suše prohodil: „Ach tak!“ Upozornil pak paní Pennimanovou, že když se bude loudat, vzbudí pozornost, a nakonec ji jakžtakž zahnal zpátky do příbytku, jehož držení se jí rozkolísalo.

KAPITOLA 22

Trochu věc zkomolil, když mluvil o tom, že se Catherine odhodlala k velkému kroku. Odešli jsme od ní zrovna, když prohlásila, že za sebou spálí mosty; Morris z ní sice toto prohlášení vyloudil, ale sám se ho chopit právem váhal. Roztomile se bránil stanovit den sňatku, ale dělal, že si ho už vyhlídl. Catherine měla své potíže, ale uvažme také potíže jejího rozvážného nápadníka. Kořist byla jistě veliká, ale dobude jí jen zdárným lavírováním mezi zbrklostí a opatrností. Rozběhnout se a spo-lehnout na Prozřetelnost je snadné; Prozřetelnost však spíše straní chytrákům a chytráci, jak známo, neradi dávají v sázku hnáty.

Výsledná odměna v podobě sňatku s nepůvabnou a zchudlou mladí-cí bude makavě spjata s přímými nevýhodami. Strídavě Morris Town-send trnul, že pozbude Catherine i jejího možného jmění, nebo zase, že se s Catherine zbrkle ožení a možné Catherinino jmění bude pak nesku-tečné jako hromada vylitých lahví – to nechť si uvědomí čtenáři, příkře posuzující mladíka, který podle nich nevalně těží z vrozeného nadání. Nezapomínal, že má Catherine tak či onak vlastních deset tisíc ročně; důkladně nad tím zauvažoval. Při svém nadání si na sobě nemálo za-kládal a o své hodnotě měl přesnou představu, které uvedená částka zdaleka nedosahovala. Přitom si říkal, že je to přece jen slušná částka, všechno že je relativní, a jestliže je skrovný důchod méně žádoucí než velký, nijaký důchod se za výhodný nikde nepokládá.

Tyto úvahy mu zabíraly mnoho času a nutily ho obratně manév-rovat. V řešení úloze byl odpor doktora Slopera neznámou veličinou. Přirozené řešení by bylo rovnou se s Catherine oženit; jenže v mate-matice je mnoho zkratk a Morris pořád doufal, že na nějakou kápně. Když ho vzala Catherine za slovo a už se nesnažila otce obměkčit, jak řečeno, obratně couvl a den sňatku zatím neurčil. Bezmezná důvěřova-la jeho upřímnosti a netušila, že si s ní zahrává; měla jiné starosti. Měla, chudinka, podivuhodný smysl pro čest, a když dospěla tak daleko, že se

vzepřela otcovu přání, zazdalo se jí, že na jeho ochranu nemá právo. Svědomí jí vyčítalo, že smí žít pod jeho střechou, jen pokud se řídí jeho moudrostí. Je to postavení honosné, jenže chudince Catherine připadalo, že se o ně sama připravila. Spolčila se s mladíkem, před nímž ji výslovně varoval, a tak porušila dohodu, že jí poskytne šťastný domov. Mladíka se zřící nemůže, musí tedy odejít z domova, a čím dříve jí její vyvolený poskytne jiný domov, tím dříve se její trapně zamotané postavení napraví. Úvaha to byla logická, ale mísila se do ní notná dávka čiré zkroušenosti. Pro Catherine to byly strašné dny a div že tíhu některých hodin unesla. Otec se na ni nedíval, ani s ní nemluvil. Věděl, co činí, měl to promyšleno. Ona se na něho občas troufla podívat (jeho pozornosti se vtírat měla strach) a trpce toho želela, jakou mu způsobilá starost. Hlavu nosila vzhůru, pořád něco kutila a něčím se zaměstnávala; když jí bylo na Washingtonově náměstí nesnesitelně, zavírala oči a kochala se představou člověka, kvůli němuž porušila posvátný řád.

Z trojice osob na Washingtonově náměstí ještě tak paní Pennimanová zaujímala postoj přiměřený rozhodnému okamžiku. Jestli byla Catherine tichá, ona byla (abych tak řekl) tichounká a její jímavé, nikým nepozorované snahy byly naprosto nepromyšlené a nezáměrné. Lékař byl upjatý a suchý, k svým společníkům naprosto nevšímavý, ale dělal to tak nenápadně, chladně, samozřejmě, že jen kdo ho dobře znal, postřehl, jak se tou svou nerudností baví. Zato paní Pennimanová byla pečlivě uzavřená a nápadně zamlklá; i rozvážné posunky, na něž se omezovala, byly šustivější, a když občas o něčem všedním promluvila, tvářila se, jako by řekla bůhví jakou duchaplnost. Od toho večera, co zašla Catherine za otcem do pracovny, nic se mezi nimi neudálo. Něco mu má říci – ba, jak se jí zdálo, říci mu to musí – ale nechávala si to pro sebe, aby ho nepopudila. On jí měl taky něco říci; ale rozhodl, že první nepromluví. Jak víme, byl zvědav, jestli se odkázána na sebe „nedá“. Nakonec mu řekla, že zas s Morrisem Townsendem mluvila a jejich vztah že zůstává stejný.

„Myslím, že se zakrátko vezmeme. Zatím s ním budu asi dost často mluvit, tak jednou za týden.“

Lékař si ji od hlavy k patám chladně změřil, jako by byla cizí. Za celý týden na ní poprvé utkvěl pohledem – naštěstí, měly-li mít jeho oči takový výraz. „A proč ne třikrát za den? Co ti brání mluvit s ním, kolikrát chceš?“

Na chvíli se odvrátila, měla slzy v očích. A řekla: „Lepší bude jednou za týden.“

„Nechápu proč lepší! Horší už to být nemůže. Jestli si namlouváš, že stojím o takové obměny, to se mýlíš. Mluvit s ním jednou za týden je stejná chyba jako mluvit s ním celý den. Ale mně je to jedno.“

Catherine sledovala jeho slova, ale ta ústila do neurčité hrůzy, před níž ucouvla. „Myslím, že se už brzy vezmeme,“ opakovala posléze.

Otec si ji zas strašlivě změřil, jako by byla jiná. „Proč mi to říkáš? Nic mi po tom není.“

„Ach, otče,“ vzlykla, „při vší zaujatosti je vám to jedno?“

„Nadobro fuk. Když se vdáš, bude mi jedno, kdy, kde a proč to děláš; a jestli hodláš svou pošetilst napravit tím, že takhle vztyčíš vlajku, raději toho nech.“

Po těch slovech se od něho odvrátila. Druhý den však sám od sebe na ni promluvil a zatvářil se trochu jinak. „Vdáš se za čtyři až pět měsíců?“ otázel se.

„Nevím, otče,“ řekla Catherine. „Těžko rozhodnout.“

„Tak to o šest měsíců odložte a já tě zatím zavezu do Evropy. Budu rád, když pojedeš.“

Po jeho včerejších slovech nad tím, že bude rád, když s ním pojede, a že k ní má dosud v srdci špetku přichylnosti, radostně zajásala. Potom jí však vytanulo, že se ta nabídka Morrise netýká, a sama nepojede, raději s ním zůstane doma. Zarděla se však tak libě, jak už dávno ne. „Zajet si do Evropy by bylo skvělé,“ řekla a přitom si uvědomila, jak je nepůvodní a taky tón by měla mít lepší.

„Dobrá, tak pojedeme. Sbal si šaty.“

„Měla bych o tom říci panu Townsendovi,“ řekla Catherine.

Otec si ji chladně změřil. „Jestli to znamená, že bys ho měla požádat o dovolení, nezbyvá mi než doufat, že ti je dá.“

Patetičnost těchto slov dívku v hloubi drásala, tak promyšlený, tak dramatický proslov lékař jakživ nevyřkl. Uvědomila si, jak je báječné, že mu může projevit úctu; zároveň si však uvědomila něco jiného a taky mu to řekla: „Kolikrát si říkám, že když dělám to, co se vám tolik nelíbí, neměla bych u vás bydlet.“

„U mne bydlet?“

„Když u vás bydlím, musím vás poslouchat.“

„Jestli máš takový názor, já jistě taky,“ zasmál se suše lékař.

„Ale když vás neposlouchám, neměla bych u vás bydlet – těžít z vaší vlídnosti a ochrany.“

Nad tímto pádným důvodem si pojednou lékař uvědomil, že svou dceru podceňoval; nemálo slušel mladici, projevující nevýbojnou zarpustilost. Ale jemu se nezamlouval – naprosto se mu nezamlouval a hned jí to dal znát. „Nechutný nápad,“ řekl. „To na něj přišel pan Townsend?“

„Kdepak, já sama,“ vyhrkla Catherine.

„Tak si ho nech pro sebe,“ odpověděl otec, pevně rozhodnutý, že Catherine odjede do Evropy.

KAPITOLA 23

Jestli se neměl na cestě podílet Morris Townsend, platilo to také o paní Pennimanové. Ta by bývala ráda, kdyby ji pozvali, ale po pravdě řečeno, snášela to zklamání, jak se na dámu sluší. „Těšila jsem se na díla Rafaelova a na trosky – trosky Pantheonu,“ řekla paní Almondové, „ale nijak mě nemrzí, že budu na Washingtonově náměstí pár měsíců sama a užiju klidu. Potřebuji si odpočinout, tolik jsem toho posledního měsíce prožila.“ Paní Almondové připadalo dost kruté, že bratr nebere Lavinii s sebou; chápala však, že když už se s Catherine vydává na tu výpravu proto, aby na milence zapomněla, dávat dceři za společnici mladíkovu důvěrnou přítelkyni je mu proti mysli. Nebýt tak bláhová, mohla si zajít do trosek Pantheonu, řekla si a politovala sestru, že je tak hloupá, ta ji však ujistila, že jí ty trosky mnohokrát znamenitě vylíčil pan Penniman. Ona paní Pennimanová věděla, že připravovanou cestou do ciziny strojí bratr léčku Catherinině věrnosti, a upřímně se s tímto přesvědčením neteři svěřila.

„On si myslí, že takhle na Morrise zapomeneš,“ (říkala už mladíkovi Morris) „to víš, sejde z očí, sejde z mysli. Myslí si, že to, co tam uvidíš, ti ho zaplaší z hlavy.“

Catherine se zatvářila poplašeně: „Jestli si to myslí, měla bych mu to předem říci.“

Paní Pennimanová zavrtěla hlavou. „Pověz mu to, má milá, až potom, až bude mít starosti a vydaje za sebou. Patří mu to.“ A mírnějším hlasem podotkla, jak je asi rozkošné myslet na ty, kdo nás milují, v troskách Pantheonu.

Jak víme, otcova nelibost stála dívku hodně krušného žalu – ryzího a ušlechtilého žalu, beze vší zatrpklosti a zloby. Co s pohrdlivou úsečností odbyl její omluvu, že ho tolik stojí, hněvivě to v jejím žalu zajiskřilo. Ucítila pohrdání, jakým ji zpražil; nad tím, že má špatný vkus, jí tři dni brněly uši. Nebyla už tehdy tak ohleduplná; kochala se neurčitým,

ale v té ukřivděnosti lahodným pomyšlením, že je zproštěna pokání a může si dělat, co chce. Rozhodla se napsat Morrisu Townsendovi, aby za ní na náměstí přišel a vzal ji do města na procházku. Jestli má v ohledu na otce odjet do Evropy, aspoň tu radost si snad může dopřát. Připadala si volnější a ráznější. Jakási síla ji pobádala. Nadobro a bezvýhradně ji ovládala vášeň.

Nakonec za ní Morris přišel a vykročili na dlouhou procházku. Hned mu řekla, co se stalo; že ji chce otec odvézt – na šest měsíců – do Evropy; sama rozhodně udělá, jak Morris usoudí. Nevýslovně si přála, aby usoudil, že má zůstat doma. Chvilí mu trvalo, než řekl, co si myslí; na procházce jí dal mnoho otázek. Jedna ji zvlášť překvapila, zněla tak nehorázně.

„A ty bys všechny ty pamětihodnosti chtěla vidět?“

„Kdepak, Morrisi!“ řekla pohrdlivě Catherine.

„Pane na nebi, to je mi prost'áčka!“ ulevil si v duchu Morris.

„On si myslí, že na tebe zapomenu,“ řekla Catherine, „že mi tě všechny ty věci zaplaší z hlavy.“

„Třeba ano, má milá.“

„Neříkej to, prosím,“ odpověděla při procházení mírně Catherine. „Chudák otec bude zklamán.“

Morris se uchechtl. „Bodejť by nebyl chudák otec zklamán, zato ty si prohlédneš Evropu,“ dodal laškovně. „Takový úskok!“

„O prohlížení Evropy nestojím,“ řekla Catherine.

„Jenže bys měla; třeba to otce obměkčí.“

Catherine si byla vědoma své zatvrzelosti a moc si od toho neslibovala; marně se bránila pocitu, že když odjede do ciziny a nepovolí, nějak tím na otce vyzraje. „Nemyslíš, že to bude jakási šalba?“ zeptala se.

„Copak tě on taky nechce ošálit?“ utrl se Morris. „Patří mu to. Já si opravdu myslím, že bys měla jet.“

„A tak dlouho se nemám vdát?“

„Vdáš se po návratu. Svatební šaty si koupíš v Paříži.“ A převládáním hlasem jí Morris vyložil, jak se na to dívá. Jen ať tam Catherine jede, budou mít právo na své straně. Dokážou tak, že jsou rozumní a ochotně

počkají. Jsou si navzájem jisti, klidně počkají – čeho by se báli? Jestli trochu doufá, že si otce odjezdem nakloní, mají vyhráno. On, Morris, by nerad, aby ji kvůli němu vydědil. Ne kvůli sobě, ale kvůli ní a jejím dětem. Klidně na ni počká; bude to krušné, ale on to dokáže. A tam v dáli uprostřed krásných krajů a nádherných památek snad starý pán zjihne. Těmi prý každý zlidští. Třeba ho dojme svou vlídností, svou trpělivostí, svou ochotou přinést všechny oběti kromě jediné; a když na něho v Itálii někde na památném místě večer udeří; třeba při měsíčku v benátské gondole – a chytře v něm rozezvučí správnou strunu, třeba ji sevře do náručí a řekne, že jí odpouští. Celé pojetí věci, nanejvýš hodné milencova skvělého rozumu, Catherine náramně zaimponovalo, třebaže si od své obratnosti moc neslibovala. Udeřit na něho při měsíčku v gondole vyžadovalo prvky, na které rozumem nestačila. Rozhodli se však, že otcí řekne, že s ním ochotně odjede, kam bude chtít, s tou tajnou výhradou, že Morrise Townsenda nepřestane mít ráda.

Oznámila lékaři, že je ochotna odplout, a on se k tomu rychle přichystal. Přemnohá loučení čekala Catherine, ale nás se přímo týká jen dvojí. Na neteřinu cestu se paní Pennimanová dívala rozšafně; že si má Townsendarova nastávající cestou do zahraničí obohatit důmysl, pokládala za správné.

„Zanecháváš ho v dobrých rukou,“ řekla a přitiskla rty na Catheriniho čelo (ráda líbala lidi na čelo, bezděky tím vyjadřovala, jak si váží rozumové složky). „Hodně se s ním budu stýkat; připadám si jako dávná vestálka, střežící posvátný plamen.“

„Na to, že s námi nejedete, chováte se skvěle,“ odpověděla Catherine a blíž tu obdobu nerozebírala.

„Drží mě pycha,“ řekla paní Pennimanová a tůkla si na živůtek, který pokaždé kovově zaharašil.

Catherinino loučení s milencem bylo stručné a padlo mezi nimi málo slov.

„Až se vrátím, budeš stejný?“ zeptala se, ne že by o tom pochybovala.

„Stejný – ba ještě víc,“ usmál se Morris.

O tom, jak si doktor Sloper počínal na východní polokouli, nehodlám podrobně vyprávět. Vykonal okružní cestu po Evropě, cestoval okázale, a jak se dalo od vzdělance čekat, byl uměním i starověkem tak upoután, že vydržel v cizině ne šest, ale dvanáct měsíců. Paní Pennimanová se za jeho nepřítomnosti na Washingtonově náměstí zařídila po svém. Bez omezení v prázdném domě panovala a namlouvala si, že takhle je dům známým vábnější, než když je doma bratr. Zvláště vábný aspoň připadal Morrisi Townsendovi. Býval u ní nejčastějším návštěvníkem a paní Pennimanová ho ráda zvala na svačinu. Měl svou lenošku, velmi pohodlnou – u krbu v zadním salóně (když se zavřely velké mahagonové posuvné dveře se stříbrnými puklami a panty, oddělující pokojík od okázalejšího souseda) a v lékařově pracovně, kde si často hodinu prohlížel pozoruhodné sbírky nepřítomného sběratele, pokuřoval doutník. Paní Pennimanovou, jak víme, pokládal za hloupou husu; sám hloupý nebyl a jako mladík vybraného vkusu a skromných prostředků viděl v domě úplný zámek zahálky. Proměnil se mu v klub s jediným členem. Se sestrou se paní Pennimanová tolik nestýkala, jako když byl lékař doma; paní Almondová měla totiž sto chutí povědět jí, že jsou jí její styky s panem Townsendem proti mysli. Neměla by se tak přátelsky stýkat s mladíkem, o němž má jejich bratr chatrné mínění; žasne nad tím, jak lehkomyslně věší Catherine na krk neblahý sňatek.

„Neblahý!“ utrhla se Lavinia. „Bude z něho rozkošný manžel.“

„Na rozkošné manžele nic nedám,“ řekla paní Almondová. „Dám jen na hodné manžele. Jestli si ji vezme a ona zdědí Austinovy peníze, třeba jim vystačí. Bude z něho líný, bodrý, sobecký a nejspíš dost snesitelný člověk. Jestli však Catherine peníze nezdědí a zůstane mu na krku, pámbůh jí buď milostiv. On s ní milost mít nebude. Bude ji za to zklamání nenávidět a všemožně se jí mstít. Bude nelítostný a krutý. Běda nešťastné Catherine. Radím ti, aby sis s jeho sestrou promluvila, škoda, že si nemůže Catherine vzít raději ji.“

Paní Pennimanové se nechtělo s paní Montgomeryovou hovořit a také o styk s ní moc nestála; nad znepokojivou předzvěstí neteřina osudu jí napadlo, jaká škoda, že Townsendova šlechtná povaha zatrpkne.

Jeho živlem je požívačnost, a když se jí nebude moci oddávat, nebude mu to po chuti. Zahnízdilo se v ní přesvědčení, že bratrova majetku, na který sama, jak bystře usoudila, má pramalý nárok, jednou vydatně užije.

Jestli jej neodkáže Catherine, mně jej rozhodně neodkáže, řekla si.

KAPITOLA 24

Prvních šest měsíců, co byl lékař v cizině, o té rozmíšce s dcerou schválně nemluvil, už proto, že přemýšlel o tolika jiných věcech. Kdyby na ni neuhodil zpříma, marně by se pokoušel zjistit, jak je to s jejími city, vždyť už v důvěrném domácím prostředí nebyla moc sdílná, a tak se ani švýcarskými horami a italskými pamětihodnostmi nenadchla. Byla otci pořád učenlivou a rozšafnou společnicí – prohlídku si odbývala v uctivém mlčení, nikdy nežehrala na únavu, ochotně vstávala v dobu, jak ji předešlý večer stanovil, bláhově nereptala ani se nerozplývala strojenými chvalořečmi. Je asi tak chytrá jako ranec šátků, řekl si lékař, i ranec se někdy v kočáru skutálí, kdežto Catherine – a to je její přednost – se z místa nehne a na pevném a bytelném sedadle setrvá. Otec s tím už počítal a její rozumové meze cestovatelky nesvaloval na sklíčenost. Rysy oběti dávno odložila a po celou cestu ani nehlesla. Že si s Morrisem Townsendem dopisuje, tušil, ale mlčel o tom, protože mladíkovy dopisy nezahlédl a její psaníčka dával na poštu postilion. Od milence dostávala zprávy dost pravidelně, jenže on je vkládal do dopisů paní Pennimanové; když jí tedy lékař odevzdával zásilku se sestřiným rukopisem, stával se bezděčným nástrojem vášně, kterou zatracoval. Catherine si toho byla vědoma a před šesti měsíci by pokládala za svou povinnost ho na to upozornit; teď se však cítila zproštěna té povinnosti. Nosila v srdci ránu po jeho slovech, když s ním kdysi promluvila, jak jí velela čest; ve všem mu vyhoví, ale tak s ním už nepromluví. Milencovy dopisy si četla potají.

Jednou koncem léta se naši cestovatelé octli v pustém alpském údolí. Projížděli průsmykem a na poslední vyvýšenině vystoupili z kočáru a pěšky si kus nadešli. Za chvíli vyslídil lékař pěšinu, protínající příčné údolí, ta je, jak správně usoudil, zavede o kus výše. Vyrazili cestou necestou, až nakonec pěšinu ztratili; údolí bylo pusté a nevlídné a chůze dost kostrbatá. Byli dobří chodci a nic si z toho dobrodružství nedělali;

co chvíli zůstávali stát, aby si Catherine pohověla; pokaždé usedla na kámen a rozhlížela se po neutěšené krajině a řeřavé obloze. Bylo pozdě odpoledne koncem srpna; stmívalo se, a když došli na návrší, vzduch byl studený a štiplavý. Západ zaplavila studená rudá záře, proti níž svahy údolíčka vypadaly ještě drsnější a šeřejší. Při jednom zastavení ji otec opustil a poodešel kus dál, že se rozhlédne. Nebylo ho vidět; seděla sama v tom tichu, do něhož odněkud zaléhalo zurčení bystřiny. Myslíla na Morrisa Townsenda a v té chmuře a pustině jí připadal velmi vzdálený. Otec byl dlouho pryč; přemýšlela, co s ním je. Posléze se zas objevil, v jasném soumraku krácel přímo k ní, vstala, že půjdou dál. On se však neměl k odchodu, přistoupil k ní, jako by jí chtěl něco říci. Stanul před ní a měřil ji očima dosud ozářenýma zardělými sněžnými vrcholky, na něž předtím zíral. Zničehonic se jí tlumeně zeptal:

„Pustila jsi ho z hlavy?“

Catherine se té otázky nenadála, ale jen maloučko zrozpačitěla.

„Ne, otče.“

Chvíli se zas na ni zahleděl.

„Píše ti?“ zeptal se.

„Ano, asi dvakrát za měsíc.“

Zahleděn do údolí, švihal lékař holí. Stejně tlumeně jí řekl:

„Velmi se zlobím.“

Dumala nad tím, jak to myslí – jestli ji nechce polekat. Jestli ano, dobře si to místo vybral; v strohé, truchlivé dolině, zbavené letního světla, padl na ni stesk. Rozhlédla se a srdce jí stydlo; chvíli měla velký strach. Nic ji nenapadlo, jenom tlumeně šeptla: „Odpusťte.“

„Zkoušíš mou trpělivost,“ hovořil otec, „měla bys mě líp znát. Žádné dobračisko nejsem. Navenek jsem vyrovnaný, v jádře prchlivý; ujišťuji tě, že dovedu být tvrdý.“

Nechápala, proč jí to říká. Zavedl ji tam schválně, je to záměrné? A jaký má záměr? říkala si Catherine. Chce ji snad dohnat k tomu, aby couvla – chce ji zastrašit? Čím zastrašit? Krajina je ohyzdná a pustá, jenže krajina jí neublíží. V otci tkví jakási zarytost; tím je nebezpečný, ale tak daleko zas Catherine v představách nešla, že by jí ruku – pěstě-

nou, úhlednou, ohebnou ruku významného lékaře – zaťal do hrdla. A přece couvla. „Jistě dovedete být takový, jaký chcete,“ řekla a byla o tom přesvědčena. „Velmi se zlobím,“ odvětil ostřeji.

„Co vás to najednou popadlo?“

„Nic mě nepopadlo. Šest měsíců už v duchu zuřím. Tady se mi zdálo vhodné vybuchnout. Je tady klid a jsme sami.“

„Ano, je tady klid,“ řekla Catherine a neurčitě se rozhlédla. „Nevrátíte se do kočáru?“

„Za chvíli. Znamená to, že jsi doposud o píd’ neustoupila?“

„Ráda bych, otče, ale nemohu.“

Lékař se taky rozhlédl. „Chtěla bys zůstat opuštěna na takovém místě a zhynout hladu?“

„Jak to myslíte?“ vykřikla dívka.

„Takový osud tě čeká – takhle tě on opustí.“

Jí se dotknout nechtěl, dotkl se však Morrise. Znovu se jí rozehrálo srdce. „To není pravda, otče,“ vybuchla, „neměl byste to říkat. Nemáte na to právo a není to pravda.“

Zvolna zavrtěl hlavou. „Ne, není to pravda, protože tomu nevěříš. Ale pravda to je. Vrať se do kočáru.“

Pustil se pryč a ona šla za ním; vykročil rychleji a za chvíli byl kus před ní. Chvilími se bez ohlédnutí zastavoval, až ho dohoní; těžko se dostávala vpřed, srdce jí rozčileně bušilo nad tím, že se na něho poprvé osopila. Zatím se téměř setmělo, až ho nakonec ztratila z očí. Šla pořád dál a najednou v náhlém ohbí údolí vyšla na silnici a tam čekal kočár. Otec v něm seděl strnulý a zamlklý; mlčky usedla vedle něho.

Když si na to později vzpomínala, zdálo se jí, že celé dni pak mezi nimi nepadlo slovo. Byl to zvláštní výjev, ale na její city k otci nijak trvale nezapůsobil, co na tom, že ji občas vyhubuje, však jí dal šest měsíců pokoj. Podivné na tom bylo, co o sobě řekl, že není dobrák. Catherine hloubala nad tím, jak to myslel. Zanic tomu výroku nechtěla věřit, neodpovídal u ní žádné nedůtklivosti. Ať třeba na něho zatrpkne, pokládat ho za méně dokonalého ji nenapadne. Takový výrok patří k jeho

rafinovanosti – lidé chytří jako on si mohou říkat a myslit, co chtějí; a že je krutý, inu, u muže je to jistě přednost.

Nechal ji na pokoji ještě šest měsíců – šest měsíců, kdy se bez odmlouvání smířila s tím, že se jim cesta prodlouží. Přece jen nakonec promluvil: v poslední chvíli v liverpoolském hotelu, ten večer před odjezdem do New Yorku. Povečeřeli spolu v mohutném, šerém, zašlém salóň; bylo už sklizeno ze stolu a lékař se zvolna procházel. Nakonec popadla Catherine svícen, že půjde spát, ale otec jí pokynul, ať tam zůstane.

„Co hodláš dělat, až přijedeš domů?“ zeptal se jí, jak před ním stála se svícnem v ruce.

„To myslíte s panem Townsendem?“

„S panem Townsendem.“

„Snad se vezmeme.“

Čekala a lékař zatím několikrát přešel sem a tam. „Pořád ti tolik píše?“

„Ano, dvakrát za měsíc,“ vyhrkla Catherine.

„A mluví pořád o sňatku?“

„Ó ano, i o jiných věcech mluví, ale o něm taky.“

„To jsem rád, že střídá námět; jinak by byly jeho dopisy jednotvárné.“

„Píše krásně,“ řekla Catherine; byla ráda, že to může povědět.

„Krásně píše oni vždycky. V daném případě mu to neubírá na ceně. Po příjezdu s ním tedy utečeš?“

Znělo to trochu neomaleně a Catherinině důstojnosti se to přičilo.

„To vám povím až po příjezdu.“

„To je rozumné,“ řekl otec. „O víc tě nežádám – abys mi to opravdu řekla, abys mi pověděla, na čem jsem. Když má chudák ztratit jediné dítě, rád se o tom doví předem.“

„Ach, otče! Vždyť mě neztratíte,“ řekla Catherine a vosk ze svíčky jí přetekl.

„Postačí tři dni,“ hovořil lékař, „když mi to s určitostí řekneš. Věru by mi měl být vděčný. Nemálo jsem pro něho udělal, že jsem tě odvezl

do ciziny; získala jsi tolik poučení a vkusu, že máš teď dvojnásobnou cenu. Před rokem jsi snad byla trochu zaostalá – trochu neotesaná; ale teď, když jsi kdeco zhlédla, kdeco ocenila, bude z tebe roztomilá družka. Vykrmili jsme mu ovečku, než ji zabije.“ Catherine se odvrátila a zírala na dveře. „Jdi spát,“ řekl otec; „na loď nastoupíme až v poledne, dlouho si pospi. Čeká nás asi nepříjemná cesta.“

KAPITOLA 25

Cesta byla opravdu nepříjemná a po příjezdu do New Yorku se za ni otcovými slovy řečeno neodvděčila tím, že by „utekla“ s Morrisem Townsendem. Sešla se s ním za den po přistání; zatím byl samozřejmě mým námětem naší hrdinky a tety Lavinie; ještě ten večer, co přistála, než se dámy odebraly na lože, dlouho se s ní dívka radila.

„Hodně jsem se s ním stýkala,“ řekla teta Pennimanová. „Těžko se v něm vyznat. Třeba si myslíš, že ho znáš, a zatím ho, má milá, neznáš. Poznáš ho časem, až s ním budeš déle žít. Skoro bych řekla, sama že jsem s ním žila,“ vedla svou paní Pennimanová a Catherine jen otvírala oči. „Myslím, že ho už znám; skvělých příležitostí jsem měla až dost. Ty je budeš mít taky – a ještě lepší,“ a teta Lavinia se usmála. „Pochopíš pak, jak to myslím. Má skvělou povahu, vášnivou a ráznou a taky společlivou.“

Catherine ji poslouchala se zájmem, do něhož se mísila nevraživost. Teta Lavinia měla pro ni hluboké pochopení a Catherine na ložských toulkách v zahraničních galeriích a kostelích a projíždkách po hladkých poštovních silnicích, zaujata nepronosenými myšlenkami, často zatoužila po nějaké inteligentní společnosti. Jak by se jí ulevilo, kdyby tak nějaké vlídné ženě pověděla, jak jí je – kolikrát se málem svěřila bytné nebo hodné dívce u švadleny. Mít poblíž nějakou ženu, hned by se před ní rozeštkala, a nic by za to nedala, že tak po návratu odpoví na Laviniiino objetí. A zatím se obě dámy shledaly na Washingtonově náměstí bez pláče; když se pak octly samy, dívčiny city nějak vyprahly. Prudčeji na ni dolehlo, že paní Pennimanová celý rok užívala milencovy společnosti, a nijak jí nelahodilo poslouchat tetu, jak jí mladíka líčí a vykládá a mluví o něm, jako by ho bůhvíjak znala. Ne že by Catherine žárlila; znovu se v ní však ozval uspaný pocit tetiny nevinné falše a byla ráda, že je zas šťastně doma. Přitom ji blažilo, že může o Morrisovi mluvit, pronášet jeho jméno a být s někým, kdo mu nekřivdí.

„Byla jste na něho vlídná,“ řekla Catherine, „často mi o tom psal. Nikdy vám to, teto Lavinie, nezapomenu.“

„Udělal jsem, co bylo v mých silách; moc toho nebylo. Pouštěla jsem ho k nám, povídala si s ním, podávala mu svačinu – to bylo všechno. Tetě Almondové se to zdálo až moc a hrozně mě hubovala; ale aspoň mi slíbila, že mě neprozradí.“

„Neprozradí?“

„Že to nepoví tvému otci. On sedával v otcově pracovně,“ uculila se paní Pennimanová.

Catherine se odmlčela. Ta představa jí byla nepříjemná a znovu ji zamrzelo tetino tajnůstkářství. Morris, povězme čtenáři, před ní taktně pomlčel o tom, že sedá v otcově pracovně. Znal ji teprve pár měsíců a teta ji zná patnáct let; ale myslet si, že tomu přijde Catherine na chuť, si netroufal. „Že jste ho uvedla do otcova pokoje, mě mrzí,“ řekla po chvíli.

„Já jsem ho tam neposílala, chodil tam sám. Rád si prohlížel knihy a všelico ve vitrínách. On to zná; on zná všechno.“

Catherine se zas odmlčela a pak dodala: „Škoda, že nenašel nějaké zaměstnání.“

„Zaměstnání našel, je to skvělá zpráva. Měla jsem ti o ní povědět hned, jak přijedeš. Stal se společníkem jednoho komisionáře. Teprve před týdnem se najednou domluvili.“

Catherine se to zdálo opravdu skvělé. Vypadalo to slibně. „To jsem ráda!“ řekla; teprve teď by se byla tetě Lavinii vrhla kolem krku.

„Je to lepší než být někomu podřízen; není na to zvyklý,“ hovořila paní Pennimanová. „Je na tom stejně jako jeho společník, jsou si naprosto rovni. Dobře, že počkal. Ráda bych věděla, co tomu otec řekne. Kancelář mají na Duane Street a tištěné vizitky, jednu mi přinesl ukázat. Mám ji u sebe v pokoji. Zítra ti ji ukážu. Tohle mi řekl, když tady byl naposled – ‚Tak vidíte, dobře, že jsem počkal.‘ Má pod sebou jiné, sám není nikomu podřízen. Podřízenost nesnese; kolikrát jsem mu řekla, že si ho tak neumím představit.“

Catherine s tím souhlasila, byla šťastna, že je Morris svým pánem; jenže blahé pomýšlení, že tu novinu vítězoslavně přinese otci, se jí zhatilo. Jestli Morris získá pevné postavení, nebo skončí na galejích, bude otci stejně lhostejné. Přinesli jí do pokoje kufry, a jak je otvírala a před tetou vybalovala kořist ze zahraniční cesty, chvíli o milenci nemluvila. Kořist byla bohatá a hojná; kdekomu přivezla Catherine dárek – kdekomu kromě Morrise, tomu přinášela neochvějné srdce. Zvláště štědře obdařila paní Pennimanovou, půl hodiny teta Lavinia dárky rozbalovala a zas zahalovala a rozplývala se díky a uznáním. V nádherném kašmírovém šátku, který jí Catherine věnovala a přehodila přes záda, procházela se a otáčela hlavu, kam jí až cípem sahá.

„Pokládám ho za pouhou půjčku,“ řekla, „odkážu ti ho, až umřu, nebo ho raději,“ znovu neteř políbila, „odkážu tvé prvorozené dceři.“ Zahalena šátkem tam s úsměvem stála.

„Raději počkejte, až tady bude.“

„Nelíbí se mi, jak to říkáš,“ ozvala se po chvíli paní Pennimanová. „Ty ses, Catherine, změnila?“

„Ne, jsem stejná.“

„Snad jsi trochu nezakolísala?“

„Jsem pořád stejná,“ opakovala Catherine a řekla si, že by teta neměla být tak všímavá.

„To jsem ráda,“ paní Pennimanová si dál v zrcadle prohlížela kašmír. Po chvíli se, oči upřené na neteř, zeptala: „Jak se má otec? Tvé dopisy byly tak skoupé, nic jsem z nich nevyčetla.“

„Otec se má dobře.“

„Však ty víš, jak to myslím,“ řekla paní Pennimanová s důstojností kašmírovým šátkem náležitě podtrženou. „Je pořád neúprosný?“

„Ano.“

„Nijak se nezměnil?“

„Je, pokud možno, ještě zarputilejší.“

Paní Pennimanová si sundala šátek a pomalu ho zas složila. „Škoda. Tak ti ten záměreček nevyšel?“

„Jaký záměreček?“

„Vím o něm od Morrise. Jak na něho v Evropě vyzraješ, jak si vyčíháš, až na něho nějaká pamětihodnost zapůsobí – však víš, jak si na svém uměleckém vkusu zakládá – potom na něho udeříš a máš vyhráno.“

„Já jsem to nezkusila. Byl to Morrisův nápad; být se mnou v Evropě, však by shledal, že to na otce vůbec nepůsobí. Umělecky založený je – a hodně; ale čím víc pamětihodností navštívil a čím víc se jim obdivoval, tím marnější by bylo na něho dorážet. Ještě víc se nad nimi zatvrdil – zarputil,“ řekla chuděra Catherine. „Já nad ním nevyhraju a nic už nečekám.“

„Inu, řeknu ti,“ odpověděla paní Pennimanová, „že budeš kapitulovat, jsem netušila.“

„Kapitulovala jsem. Je mi to jedno.“

„Jsi ty ale kurážná,“ zasmála se paní Pennimanová. „Obětovat majetek jsem ti neradila.“

„Ano, kurážnější jsem. Ptala jste se mne, jestli jsem se změnila. Takhle jsem se změnila. Ach, moc jsem se změnila,“ hovořila dívka. „A můj majetek to není. Když on o něj nestojí, proč bych o něj já stála?“

Paní Pennimanová zaváhala. „A co když o něj stojí?“

„Kvůli mně o něj stojí, protože mi nechce uškodit. Však brzy zví – vlastně už ví –, že se o mě bát nemusí. Vždyť mám,“ řekla Catherine, „hromadu vlastních peněz. Budeme zámožní, copak už nemá místo? Mám z toho místa radost,“ hovořila a celá se tím rozjařila. Tak ji teta dosud neznala, a jak ji pozorovala, vysvětlovala si to cestováním po cizině, jímž zvýrazněla, vyžrála. Má taky lepší vzhled, vypadá hezčí. Jestlipak si toho Morris Townsend všimne? řekla si paní Pennimanová. Trochu příkře jí do přemýšlení vpadla Catherine: „Pročpak si, teto Pennimanová, tolik odporujete? Chvíli myslíte tak a chvíli jinak. Než jsem před rokem odjela, podle vás jsem si neměla z otcovy nelibosti nic dělat, a teď mi doporučujete jiný postup. Jste proměnlivá.“

Byl to nečekaný útok, v hádce se paní Pennimanové nikdy nestalo, že se boj přenesl na její půdu – snad proto, že by se tam nepřítel neobživil. Pokud jí paměť sahala, květné luhy rozumu jí nepřátelská vojska

málokdy zpustošila. Proto si snad při jejich obraně počínala spíš veleb-
ně než rázně.

„Nevím, co mi vytýkáš, snad jen to, že mám takový zájem o tvé bla-
ho. Poprvé se dovídám, že jsem vrtkavá. Takovou vadu mi obyčejně
nevytýkají.“

„Loni jste se zlobila, že se hned nev dávám, a teď zas mluvíte o tom,
že mám na otce vyzrát. Dobře mu tak, říkala jste, když mě zbytečně
odveze do Evropy. Zbytečně mě odvezl, snad to stačí. Nic se nezmění-
lo – jenom mé city k němu. Je mi to jedno. Byla jsem hodná, ale jemu je
to jedno. Mně už taky. Jestli jsem špatná, to nevím, možná. Ale i to je mi
jedno. Vrátila jsem se domů na svatbu. Víc nevím. To by vám mělo být
po chuti, leda že jste pojala jiný záměr; jste tak divná. Dělejte si, co
chcete, ale abych otce přemlouvala, mi neříkejte. Nikdy ho už k ničemu
přemlouvat nebudu; to mám za sebou. On mě odmrštil. Vrátila jsem se
na svatbu.“

Tak rázný projev z neteřiných rtů paní Pennimanová dosud neza-
slechla a byla nad ním celá pryč. Trochu zkoprněla a proti dívčině roz-
rušenosti a ráznosti se nezmohla na odpověď. Lehce se dala zastrašit
a porážku vždycky zamaskovala nějakým ústupkem – ústupkem jako
tentokrát provázeným nervózním smíchem.

KAPITOLA 26

Jestliže předtím neteř popudila – však si pak zanaříkala nad Catherineinou popudlivostí, jakou naši hrdince doposud nikdo nevytýkal – druhý den se Catherine vrátil klid. Paní Pennimanová jí od Morrisa Townsenda přinesla vzkaz, že jí den po příjezdu přijde uvítat. Odpoledne přišel; ale jak si domyslíme, do pracovny doktora Slopera ho tentokrát nepustili. Celý rok si tam klidně a samozřejmě chodil a trochu se ho dotklo, že se musí omezit na přední salón, Catherineino hájemství.

„Těší mě, že ses vrátila,“ řekl, „jsem rád, že tě zas vidím.“ S úsměvem si ji prohlížel od hlavy k patám, ale s paní Pennimanovou (ta byla po žensku důkladnější) se později neshodl v tom, že zkrásněla.

Zato on připadal Catherine skvělý; teprve po chvíli zas uvěřila, že jí ten krásný mladík výhradně patří. Po milenecku si popovídali, samé něžné dotazy a ujišťování. Morris si v tom vedl znamenitě, a tak vyznělo poutavě i líčení počátků komisionářské branže, na kterou se ho jeho společnice se zájmem vyptávala. Chvillemi vstal z pohovky, na níž spolu seděli, a prošel se po pokoji; s úsměvem se pak vrátil a prohrábl si vlasy. Byl celý nesvůj, jak se slušelo na mladíka, který se po dlouhé době shledal s milou, a Catherine jeho vzrušení neušlo. Ba přímo ji potěšilo. Vyptával se jí na cesty, leccos mu nezodpověděla, zapomněla místní jména a kudy si to otec namířil. Zatím však byla šťastná a celá unesená tím, že má konečně po starostech, a ani se nestyděla, jak skoupě odpovídá. Říkala si, že si ho vezme bez nejmenších rozpaků, a pokud se zachvěje, pak jen radostí. Nečekala na jeho otázky a rovnou mu řekla, že se otec vrátil v stejném rozpoložení – že necouvl ani o píd’.

„Čekat na to nebudeme,“ řekla, „nějak se obejdeme.“ Morris vsedě na ni s úsměvem pohlížel. „Chudinko nebohá,“ vyhrkl.

„Nelituj mě,“ řekla Catherine. „Už jsem si na to zvykla a je mi to jedno.“

Morris se pořád usmíval, potom vstal a znovu se prošel. „Nech mě, ať to s ním zkusím.“

„Přemluvit ho? Byl by pak ještě horší,“ odbyla ho Catherine.

„Říkáš to proto, že jsem to předtím špatně zaonačil. Tentokrát to zaonačím jinak. Zmoudřel jsem; celý rok jsem o tom přemýšlel. Jsem ohleduplnější.“

„O tom jsi celý rok přemýšlel?“

„Většinou. Pořád mi to leží v hlavě. Prohra mi není po chuti.“

„Jakápak prohra, když se vezmeme?“

„Na celé čáře jsem ovšem neprohrál, ale prohrál jsem jinak – svou pověst, vztah k tvému otci, vztah k dětem, jestli se nám narodí.“

„Pro děti nám zbude dost; zbude nám dost na všechno. To si myslíš, že v povolání neuspěješ?“

„Skvěle a kyne nám blahobyt. Nemluvím o hmotném blahobytu, mluvím o mravním blahu,“ řekl Morris – „o vnitřním uspokojení.“

„Já pocítuji vnitřní blaho už teď,“ řekla prostě Catherine.

„Jak by ne. Já jsem na tom jinak. Pro mne je věcí pýchy dokázat tvému otci, že se mýlí, a když teď řídím vzkvétající podnik, budu s ním jednat jako rovný s rovným. Mám skvělý plán – jen mě na něho pust’.“

Stál před ní všecek rozzářen, rozkurážen, s rukama v kapsách; vstala a upřela na něho zrak. „Nedělej to, prosím, Morrisi; nedělej to, prosím,“ řekla a poprvé zaslechl v jejím hlase vlídnou, pevnou ráznost. „Ničeho se nebudeme doprošovat – o nic ho prosit nebudeme. On neustoupí, nic dobrého z toho nevzejde. Vím to – mám pro to důvod.“

„A jaký, prosím?“

Chvilí váhala, než se s ním vytrasila, a konečně se ozvala: „On mě nemá rád.“

„Nesmysl!“

„Neříkala bych to, kdybych si tím nebyla jista. Už v Anglii jsem to vy cítila, než odjel. Jeden večer – poslední večer – se mnou mluvil a tu se mi rozbřesko. Nevytýkala bych mu to, kdyby mi to nebyl dal pocítit. Nevytýkám mu to; jenom ti říkám, jak to je. On za to nemůže; člověk své city neovládá. Ovládám je snad já? Nemohl by mi to taky říci? To

proto, že má tak rád mou matku, které jsme dávno pozbyli. Byla krásná a nadmíru duchaplná; pořád na ni myslí. Já vůbec nejsem jako ona; vím to od tety Pennimanové. Já za to ovšem nemohu a on taky ne. Jenže je tomu tak; že se se mnou nikdy nesmířil, je pro něho pádnější důvod, než že tě zkrátka nemá rád.“

„Zkrátka?“ zařehl se Morris. „Mockrát děkuju.“

„Že tě nemá rád, mně už nevadí; nic mně už nějak nevadí. Připadám si jiná. Připadám si odloučena od otce.“

„Jen co je pravda,“ řekl Morris, „to jste mi pěkná rodina.“

„Nemluv – nemluv tak nevlídně,“ prosila ho snažně dívka. „Musíš být na mě, Morrisi, vlídný, protože“ – chvíli zaváhala – „protože jsem pro tebe tolik udělala.“

„Já vím, má milá.“

Doposud mluvila nevášnivě, na pohled nevzrušeně, mírně, rozvážně, věcně. Ale nadarmo potlačovala vzrušení, to se nakonec projevilo rozechvělým hlasem. „Není to maličkost, odloučit se od otce, předtím tak vroucně uctívaného. Jsem z toho celá nešťastná; nebo spíš bych nešťastná byla, kdybych tě neměla tak ráda. Pozná se to, když s tebou někdo mluví, jako by –“

„Co jako by?“

„Jako by tebou pohrdal,“ rozvášnila se Catherine. „Tak se mnou mluvil ten večer, než jsme odpluli. Moc toho neřekl, ale stačilo to a cestou jsem na to pořád myslila. A tenkrát jsem se rozhodla. Nikdy mu už o nic neřeknu a nic od něho nebudu chtít. Už by se to neslušelo. Spolu musíme být šťastni a nespolehat, že nám odpustí. Ach, Morrisi, Morrisi, nesmíš mnou pohrdat.“

Slib to byl snadný a pan Morris se ho zdárně zhostil. Nic ráznějšího však zatím nepodnikl.

KAPITOLA 27

Po návratu si ovšem lékař se sestrami déle pohovořil. Své cesty paní Pennimanové nelíčil, ani jí nesděloval dojmy z dalekých krajů, omezil se na to, že jí na památku své záviděníhodné cesty věnoval sametové šaty. Důkladně s ní však probral praktičtější věci a bez okolků ji ujistil, že je pořád neoblomným otcem.

„Že ses s panem Townsendem hodně stýkala a všemožně ho za Catherininy nepřítomnosti utěšovala, o tom nepochybuji,“ řekl. „Na to se tě neptám, tak nezapírej. Nemám žádnou chuť vyptávat se tě a dohánět tě k tomu – že by sis odpověď vymýšlela. Nikdo tě nezradil, nikdo po tvých spádech neslídil. Elizabeth tě nepomlouvala, spíš tě chválila, jak pěkně vypadáš a jak se držíš. Je to můj názor – logický uzávěr, jak říkají filozofové. Tak se mi zdá, že jsi poutavému trpiteli poskytl útočiště. Pan Townsend u nás hodně pobýval; je to v domě znát. Jak víš, my lékaři si nakonec lecčeho všimneme a čivy mi říkají, že se tady rozvaloval v křeslech a hřál se u krbu. Nemám mu to pohodlí za zlé; víc ho ode mne neužije. Spíš já jeho pohodlí omezím. Nevím, co jsi mu řekla a co mu ještě řekneš; ale jestli jsi mu namluvila, že to vyhraje vytrvalostí nebo že jsem špetku slevil z toho, co jsem před rokem prohlásil, tak jsi mu provedla kousek, za který bude žádat odškodnění. Kdoví, jestli tě za to nepožene k soudu. Žes to udělala v dobrém úmyslu, to ovšem vím; namluvila sis, že se dám udolat. Tak jalovým přeludem snad žádný bodrý optimista netrpěl; já se udolat nedám. Jsem čilý jak rybka; vydržím ještě padesát let. Catherine zřejmě taky špetku neslevila; je právě tak svěží; jsme tedy tam, kde jsme byli. Ty to víš stejně jako já. Chci ti jen říci, jak se na to dívám. Vezmi si to k srdci, milá Lavinie. Měj se na pozoru před spravedlivým hněvem zklamaného lovce bohatých partií.“

„To jsem nečekala,“ řekla paní Pennimanová. „Bláhově jsem doufala, že se vrátíš bez hnusně ironického tónu, jakým hovoříš o věcech nejposvátnějších.“

„Nepodceňuj ironii; bývá užitečná. Ale nutná vždycky není; hned ti ukážu, jak ladně od ní upustím. Co myslíš, povolí Morris Townsend?“

„Oplatím ti tvou zbraní,“ řekla paní Pennimanová. „Počkej a uvidíš.“

„Mé řeči říkáš zbraň? Takovou hrubost jsem nečekal.“

„Nepovolí tak dlouho, až se ti to zprotiví.“

„Milá Lavinie,“ křikl lékař. „Tomu říkáš ironie? Já tomu říkám rána pěstí.“

Paní Pennimanová vzdor té ráně pěstí ve skutečnosti dostala strach a podřídila se bázni. Její bratr se však při všech výhradách řídil radou paní Almondové, k níž byl stejně šlechetný jako k Lavinii, leč mnohem sdílnější.

„Celou dobu ho tu asi měla u sebe,“ řekl. „Musím se podívat, jak to vypadá s mým vínem. Nic mi nepovídej, co jsem jí o té věci chtěl říci, to jsem řekl.“

„Hodně se asi v domě zdržoval,“ odpověděla paní Almondová. „Ale uznej, když jsi tak Lavinii opustil, byla to pro ni velká změna a samozřejmě toužila po nějaké společnosti.“

„To uznávám, kvůli vínu tedy rámus nespustím, odškodním se za ně na Lavinii. Třeba mi bude tvrdit, že je vypila sama. Uvaž nehorázný nevкус toho chlapa, že se mi roztahoval v domě, že si tam klidně chodil. Jestli tohle ho nevystihuje, pak je nevýstižný.“

„Snaží se z toho vytlouci co nejvíce. Lavinia ho vydržovala celý rok,“ řekla paní Almondová. „Tak na tom vydělal.“

„Bude ho muset do smrti vydržovat,“ utrl se lékař, „ale bez vína, jak stojí na jídelním lístku.“

„Catherine mi tvrdí, že si zavedl podnik a hodně vydělává.“

Lékař vykulil oči. „To mi neřekla – a Lavinia se taky neuráčila. Oh!“ řekl, „Catherine se mne zřekla. Mně je to jedno, aťsi je ten podnik nevím jak výnosný.“

„Pana Townsenda se nezřekla,“ řekla paní Almondová. „Za půl minuty jsem to zjistila. Vrátila se domů úplně stejná.“

„Úplně stejná; ani o chlup moudřejší. Co jsme byli pryč, praničeho si nevšimla – ani obrazu, ani vyhlídky, ani sochy, ani katedrály.“

„Jakpak by si všimla? Myslíla na jiné věci, ty jí ani chvílku nejdou z hlavy. Velmi mě dojíímá.“

„Mě by taky dojíímala, kdyby mě nerozčilovala. Takový má na mě účinek. Všechno jsem u ní vyzkoušel; byl jsem nelítostný; ale marně; drží se ho jako klíště. A tak jsem se zarputil. Zprvu jsem měl kus shovívavé zvědavosti; chtěl jsem vědět, jestli opravdu nepovolí. Pane na nebi, ukojil jsem svou zvědavost. Pozoruji, že to dokáže. A teď může povolit.“

„Ona nepovolí,“ řekla paní Almondová.

„Dej si pozor, nebo mě taky rozzuříš. Jestli nepovolí, on ji střese – až se skutálí do prachu. Pěkné postavení pro mou dceru. Ona nechápe, že než se dát postrčit, je lépe uskočit. Aby nenaříkala na boule.“

„Ona naříkat nebude,“ řekla paní Almondová.

„To mi už teprve není po chuti. Ale čert ví, že proti tomu nic nezmůžu.“

„Když už má upadnout,“ zasmála se vlídně paní Almondová, „prostřeme jí co nejvíc koberců.“ Udělala to tak, že dívce projevila mateřskou vlídnost.

Paní Pennimanová hned napsala Morrisi Townsendovi. Poutalo je úzké přátelství, ale já zde uvedu jenom některé jeho rysy. Podíl paní Pennimanové byl prazvláštní cit, který by si leckdo mohl falešně vykládat, ale jí, chudince, nebyl nijak k necti. Byl to romantický zájem o švarného nešťastného mladíka, přitom zájem, na jaký Catherine nemohla žárlit. Paní Pennimanová rovněž na neteř nežárlila. Připadala si jako Morrisova matka nebo sestra – cituplná matka nebo sestra – a toužila jen po tom, aby byl spokojený a šťastný. Po celý rok, co jí bratr ponechal volné pole, se o to snažila, a s jakým zdarem, jsme už pověděli. Sama dítě neměla a Catherine, kterou se snažila vybavit věhlasem přínáležejícím mladistvému Pennimanovi, jen zpola odměňovala její

horlivost. Jako předmět lásky a péče neměla pro ni Catherine vůbec ono malebné kouzlo, jakým by podle ní byl vybaven její vlastní potomek. I mateřský zápal by byl u paní Pennimanové vyzněl romanticky a vyumělkovaně a svým založením Catherine romantický zápal nevzbuzovala. Paní Pennimanová ji měla pořád ráda, ale nakonec pocítovala, že si u Catherine nepříjde na své. A tak citově vyjádřeno neteř sice nevydělila, zato adoptovala Morrise Townsenda, který jí to vrchovatě vynahradil. Ráda by byla měla vlastního hezkého a pánovitého syna a obírala se jeho milostnými pletkami. Tak se nakonec dívala na Morrise, ten si ji svou šetrnou a vypočítavou uctivostí naklonil a získal – na takovou pozornost se dala paní Pennimanová zvlášť nachytat. Později svou uctivost hodně zmírnil, šetřil totiž zásobou, ale původní dojem zůstal a mladická neomalenost dostala synovský ráz. Mít paní Pennimanová syna, nejspíš by se ho bála, a jistě se bála Morrise Townsenda v tomto stadiu našeho příběhu. Bylo to tím, že na Washingtonově náměstí zdomácněl. Nijak se před ní neostýchal – jako by se ostatně neostýchal před svou matkou.

KAPITOLA 28

Dopis byl výstrahou; stálo v něm, že se lékař vrátil stejně neoblomný jako dřív. Mohlo ji napadnout, že ho o té věci náležitě zpraví Catherine, jenže paní Pennimanová, jak víme, málokdy hádala správně; říkala si ostatně, že na Catherine nelze spoléhat. Aťsi udělá Catherine, co chce, ona svou povinnost splní. Jak už řečeno, její mladý přítel se k ní choval ležérně, svědčí o tom už to, že na její dopis neodpověděl. Vzal ho prostě na vědomí; zapálil si jím doutník a s klidnou důvěrou čekal další. „Nad jeho rozpoložením mi věru stydne krev,“ psala o bratrovi paní Pennimanová; zdálo by se, že sotva bude své tvrzení stupňovat. Napsala však znovu a použila jiného obrazu. „V zášti k vám plane chmurným plamenem – plamenem, který neuhasne,“ napsala. „Ale taky šero vaší budoucnosti neozáří. Kdybych to svou přichylností dokázala, slunce by vám svítilo po všechna léta života. Z C. nic nevyhloudím; po otci je hrozná tajnůstkářka. Počítá s tím, že se brzy vdá, a už v Evropě se na to zřejmě zchystala. Hromada toalet, deset párů střevíců atd. Copak se, milý příteli, můžete vrhnout do manželství s několika páry střevíců? Povězte mi, co si o tom myslíte. Ráda bych se s vámi sešla, tolik toho mám na srdci. Velice mi chybíte; bez vás je v domě prázdko. Co u vás nového? Jak vzkvétá podnik – miloučký podnik? Máte vy kuráž! Mohla bych k vám do kanceláře zajít? Třeba na tři minuty. Tvářila bych se jako zákaznice – tak jim snad říkáte. Přišla bych něco koupit – akcie nebo nějaké železniční papíry. Napište mi, co si o mém záměru myslíte. Nesla bych jako žena z lidu kabelu.“

Ať si o kabele myslel, co chtěl, Morris na ten záměr nic nedal, vůbec paní Pennimanovou nevybídl, aby za ním do kanceláře přišla; už dříve jí o kanceláři řekl, že trefit do ní je neuvěřitelně těžké. Protože se však pořád dožadovala rozhovoru – po měsících důvěrných táček, jimž nakonec říkala rozhovory – přivoliil, že se spolu sejdou, dokonce laskavě odešel z kanceláře, když v ní snad bylo nejrůšněji. Když se pak sešli na

nároží v končině nezastavěných parcel a nedlážděných ulic (paní Pennimanová přišla jakžtakž převlečená za ženu z lidu), nijak ho nepřekvapilo, že ho po všem naléhání především ujistila svou sympatií. Takových ujištění měl už obsáhlou sbírku a nechat výnosného řemesla a potisící poslouchat paní Pennimanovou, že jeho věc vzala za svou, mu nestálo za to. Morris měl k tomu také co říci. Těžko to ze sebe páčil, a jak nad tím přemítal, všechno mu zhořklo.

„Ano, já vím, že je v něm ledová kra a žhavé uhlí,“ prohodil. „Catherine mi to důkladně vysvětlila a vy jste mi o tom povídala až do omrzení. Už mi to povídat nemusíte, docela mi to stačí. Nedá nám ani vindru; je to pro něho matematicky prokázáno.“

Tu dostala paní Pennimanová vnuknutí.

„A nemohl byste ho zažalovat?“ Bylo jí divné, že na takový prostředek už dávno nekápala.

„Zažaluji vás,“ řekl Morris, „když mi budete dávat takové zatrachtilé otázky. Když je člověk poražen, nezbyvá mu než to uznat,“ dodal po chvíli. „Musím se jí vzdát.“

MLčky vyslechla paní Pennimanová tento výrok, třebaže se jí nadmíru rozbušilo srdce. Nijak ji nepřekvapil, smířila se už s tím, že když se Morrisovi nepovede dostat bratrovo jmění, nesluší se, aby si bez něho Catherine vzal. To se nesluší, tak si nejasně říkala; tato myšlenka, neformulovaná zatím tak hrubě, jak by ji vyjádřil Morris, se v odmlkách jejich nenucených hovorů, když si hověl v lékařových vycpaných křeslech, vynořila tak často, že na ni zprvu pohlížela, jak si namlouvala, se stoickým pocitem a potom se stejným zalíbením. Že se s tím zalíbením tajila, je ovšem důkazem, že se za ně styděla; ale stud si před sebou zastírala tím, že je přece ochránkyní neterina sňatku. Před lékařem by se svou logikou asi neobstála. Především se Morris k penězům musí dostat a ona mu k nim dopomůže. Za druhé je jasné, že mu nepřipadnou, a oženit se bez nich by byla věčná škoda. Takový mladík lehce sežene něco lepšího. Když její bratr po návratu z Evropy pronesl citovanou pichlavou řeč, vypadala Morrisova věc tak beznadějně, že se paní Pennimanová upjala na poslední článek svého soudu. Být Morris její

syn, jistě by byla Catherine obětovala vyšší představě o jeho budoucnosti; a ochotně to za daných okolností udělat bylo ještě vyšším stupněm oddanosti. A přece zatajila dech, když se jí najednou takřka ocitl v ruce obětní nůž.

Morris s ní chvíli kráčel a potom drsně opakoval: „Musím se jí vzdát.“

„Snad vás chápu,“ řekla šetrně paní Pennimanová. „Říkám to, myslím, dost jasně – hrubě a neomaleně.“ Styděl se za sebe a ten stud mu byl nepohodlný; a protože nepohodlí nesnášel, počínal si vztekle a surově. Měl chuť někoho tupit a opatrně – opatrný byl vždycky – potupil sám sebe.

„Nemohla byste ji trochu zpražít?“ zeptal se.

„Zpražít?“

„Připravit ji – že mě musí stráž.“

Paní Pennimanová zůstala stát a vážně se na něho zahleděla.

„Chudáku Morrisi, víte, jak vás miluje?“

„Ne, nevím. Nechci vědět. Vědět, tomu jsem se vždycky bránil. Bylo by to bolestné.“

„Bude mnoho trpět.“

„Musíte ji uchlácholit. Dokážete to, jestli jste mi takovou přítelkyní, jak děláte.“

Paní Pennimanová smutně zavrtěla hlavou.

„Říkáte, že ‚dělám‘, jako bych vás měla ráda; dělat že vás nenávidím, nemohu. Mohu jí jen říci, jak si vás vážím; za to, že vás ztrácí, to pro ni žádná útěcha nebude.“

„Pomůže vám lékař. Že se zasnoubení zrušilo, ho moc potěší; a protože je chytrák, něco si už na její útěchu vymyslí.“

„Vymyslí si nová muka,“ zvolala paní Pennimanová. „Bůh ji vysvobod’ od otcovy útěchy. Bude nad ní krákorat: ‚Vždyť jsem ti to říkal.‘“

Samými rozpaky se Morris začervenál.

„Jestli jí neposkytnete lepší útěchu než mně, moc jí neprospějete. Zpropadeně nepříjemné nezbytí; velmi se mě to dotýká a měla byste to nějak zmírnit.“

„Do smrti vám budu přítelkyní,“ prohlásila paní Pennimanová.

„Bud’te mi přítelkyní už teď,“ a Morris vykročil vpřed.

Šla s ním, div se netrásla.

„Mám jí to říci?“ zeptala se.

„Nesmíte, ale můžete – můžete –“ Váhal a přemýšlel, co by mohla paní Pennimanová udělat. „Můžete jí vysvětlit, proč tomu tak je. Protože si netroufám postavit se mezi ni a otce – poskytnout mu záminku, po níž dychtivě sahá (ošklivá podívaná!), aby ji připravil o to, co jí právem náleží.“

Kupodivu hbitě pochopila paní Pennimanová roztomilost této formulace.

„To jste celý vy,“ řekla, „jak jemnocitné.“

Vztekle švihl Morris holí.

„K d’asu!“ křikl neurvale.

Paní Pennimanová se tím nedala odbýt.

„Třeba to dopadne líp, než myslíte, Catherine je totiž divný tvor.“ Může ho klidně ujistit, že buď jak buď, dívka se bránit nebude – ani nemukne. Pokračovali v procházce, a jak šli dál, paní Pennimanová si toho nabrala tolik, že nakonec nesla značnou tíhu; Morris, jak si domyslíme, milerád na ni všechno svalil. Její zbrklé popletenosti však nenalít; věděl, že z toho, co slibuje, dokáže jen drobet, a čím ochotněji mu sloužila, tím mu připadala hloupější.

„Co uděláte, když si ji nevezmete?“ zeptala se v řeči.

„Něco znamenitého,“ řekl Morris. „Copak nechcete, abych udělal něco znamenitého?“

Paní Pennimanovou to tuze potěšilo.

„Kdyby ne, moc byste mě zklamal,“ řekla.

„Budu muset, abych to napravil. Tohle totiž nijak znamenité není.“

Paní Pennimanová se zadumala, jestli to přece jen není znamenité, ale pak toho nechala, a aby svou nejapnost zamaskovala, znovu se zeptala.

„To myslíte – to myslíte jiný sňatek?“

Morris na to reagoval drzou, byť bezhlasou poznámkou. Ženy jsou věru neomalenější než muži. A nahlas pak odpověděl:

„Ani za nic!“

Paní Pennimanová byla zklamaná a dotčená a ulevila si mírně uštěpačným povzdechem. Jaký je paličatý.

„Vzdávám se jí ne kvůli jiné ženě, ale kvůli širší dráze,“ prohlásil Morris.

Znělo to velkolepě; nicméně paní Pennimanová byla nadurděná nad tím, jak si zadala.

„To si za ní už vůbec nezajdete?“ zeptala se dost ostře.

„Ale ano, zajdu; ale nač to prodlužovat? Co se vrátila, byl jsem za ní čtyřikrát a je to strašně trapné. Věčně to přece dělat nemohu. To ode mne čekat nemůže. Žena si nemá s mužem nikdy zahrávat,“ dodal duchaplně.

„Ach, to se tedy musíte ještě naposled rozloučit!“ připomněla jeho společnice, v jejíchž představách rozchod zaujímal čestné místo hned za první schůzkou.

KAPITOLA 29

Přišel znovu, navždy se rozejít nedokázal; a zas znovu a pokaždé zjistil, že mu paní Pennimanová nezasypala ústup růžemi. Čerchmantsky hloupé, řekl si a měl na Catherininu tetu notnou pítku, jak si teď sám pro sebe říkal, ta ho do té bryndy zatáhla, a už z lásky k bližnímu by ho z ní měla vytáhnout. Po pravdě řečeno, paní Pennimanová v ústraní svého pokoje – a dodal bych v sugestivním prostředí Catherinina pokoje, kde to ty dni vypadalo, jako když si slečna chystá výbavu – paní Pennimanová měřila své závazky a polekala se, jak jsou veliké. Připravil Catherine a odpoutat od ní Morrise bylo spojeno s rostoucími potížemi, až se vznětlivá Lavinia v duchu ptala, jestli byla změna mladíkova původního plánu šťastně vymyšlena. Skvělá budoucnost, slibnější dráha, svědomí nezatížené tím, že mladé dámě zhatil přirozená práva – všechny tyto znamenité věci se drazě vykupují. Catherine jí při tom nebyla nijak nápomocná; chudinka zřejmě netušila, jaké nebezpečí jí hrozí. Na milence pohlížela s neztenčenou důvěrou, a i když na tetu tolik nespolehala jako na mladíka, jemuž se tolikrát něžně zaslíbila, k vysvětlení nebo vyznání ji neponoukla. Váhavá a kolísavá paní Pennimanová na Catherine žehrala, jak je hloupá, velký výstup jejími slovy řečeno stále odkládala a s nevybuchlou pumou v ruce chodila celá nešťastná. Zato Morrisovy výstupy byly teď skrovné; ale i ty ho zmáhaly. Návštěvy všemožně zkracoval a při posezení s milou strašně málo toho napovídal. Čekala, kdy do toho lidově řečeno praští; a pokud jí to jasně neřekne, zdálo se jí směšné mluvit o něčem odtazitějším. Nic nepředstírala a nehrála. Nedočkavostí se nijak netajila. Čeká, až se mu uráčí, a skromně a trpělivě bude čekat dál; jeho váhání v rozhodné chvíli snad vypadá divně, ale proč váhá, to ví nejlíp sám. Catherine by se byla hodi-la na staromódní manželku z lepších kruhů, která důvody pokládá za milosti a úsluhy, jaké jí stejně jako kytice kamélií nepadnou do klína každý den. Jenže v zásnubách i skromnička slečna se naděje více kytic

než jindy; a vzduch byl tehdy tak málo provoněný, že se dívka nakonec polekala.

„Nestůněš?“ zeptala se Morrise. „Jsi nějak neklidný a všecek bledý.“

„Není mi dobře,“ řekl Morris; napadlo ho, že kdyby ji dost rozlítostnil, snad by nějak vyvázl.

„Nejspíš ses přepracoval; neměl bys tolik pracovat.“

„Musím.“ A s vypočítavou bezohledností dodal: „Nechci ti být za všecko zavázán.“

„Jak to mluvíš?“

„Jsem moc pyšný,“ řekl Morris.

„Ano – moc pyšný jsi.“

„Musíš mě brát, jaký jsem,“ hovořil, „mě nezměníš.“

„Změnit tě nechci,“ řekla šetrně. „Budu tě brát, jaký jsi.“ Stála a hleděla na něho.

„Víš, co se toho namluví, když si někdo bere bohatou dívku,“ prohodil Morris. „Je to náramně nepřijemné.“

„Vždyť já nejsem bohatá.“

„Jsi dost bohatá, aby se o mně mluvilo.“

„Toť se ví, že se o tobě mluví. Je to čest.“

„O takovou čest nestojím.“

Měla chuť zeptat se ho, jestli ho nebohá dívka za to, že mu bohužel působí takovou mrzutost, neodškodňuje tím, jak vroucně ho miluje a pevně v něho věří; zaváhala však, jestli to nezní přemrštěně, a zatímco ještě váhala, najednou odešel.

Když zas přišel, přece to ze sebe vypravila a znovu mu řekla, že je moc pyšný. Opakoval, že se nezmění, a tentokrát dostala chuť odbýt ho tím, že by se s troškou námahy přece jen změnit mohl.

Kolikrát ho napadlo, že by neškodilo, kdyby se s ní pohádal; ale jak se pohádat s mladou ženou překypující shovívavostí. „Ty si myslíš, že všechna snaha vychází od tebe,“ vybuchl. „Myslíš, že se sám taky nesnažím?“

„Záleží jen na tobě,“ řekla, „já jsem se svou snahou hotova.“

„Já zas ne.“

„Musíme to nést spolu,“ řekla Catherine. „Aspoň bychom měli.“

Morris se zkusil nenuceně usmát. „Některé věci spolu nést nemůžeme – například rozchod.“

„Proč mluvíš o rozchodu?“

„Aha, tobě se to nelíbí; to jsem věděl.“

„Kam chceš odejít, Morrisi?“ zeptala se náhle.

Chvilí se na ni upřeně zadíval a zlomek té chvíle měla strach. „Slíbíš mi, že nebudeš vyvádět?“

„Vyvádět? – Copak vyvádím?“

„Dělají to všechny,“ řekl zkušeně Morris.

„Já ne. Kam chceš odejít?“

„Divila by ses, kdybych řekl, že za svými povinnostmi?“

Zamyšleně na něho zírala. „Ano – ne. Ne, když mě vezmeš s sebou.“

„S sebou za svými povinnostmi?“

„Co je to za povinnosti? Tvoje povinnost je být u mne.“

„U tebe se neobživím. Vlastně,“ zvolal v náhlém vnuknutí, „právě že se obživím. Aspoň se to o mně říká.“

Snad to měla být trefa, jenže mu nevyšla.

„Kam chceš jít?“ opakovala prostě Catherine.

„Do New Orleansu – nakoupit bavlnu.“

„Mileráda do New Orleansu odjedu,“ řekla Catherine. „To myslíš, že tě zavezu do hnízda žluté zimnice?“ řekl Morris.

„To myslíš, že tě zrovna v takovou chvíli vystavím nebezpečí?“

„Jestli je tam žlutá zimnice, proč bys tam jezdil? Nesmíš tam, Morrisi, odjet.“

„Vydělám šest tisíc dolarů,“ řekl Morris. „Ani tu radost mi nedopřeješ?“

„Šest tisíc dolarů nepotřebujeme. Moc myslíš na peníze.“

„Tobě se to řekne. Je to vzácná příležitost, včera večer jsem se o ní dověděl.“ A vysvětlil jí, o jakou záležitost jde, podrobněji jí o ní vyprávěl a jaký skvělý obchod si se společníkem zosnovali.

Bůhví proč Catherininu obraznost se pro to nerozhořela. „Když můžeš odejít do New Orleansu ty, já mohu jít taky. Copak nechytíš žlutou

zimnici tak snadno jako já? Jsem odolná jako ty, žádné zimnice se nebojím. V Evropě jsme pobývali v nezdravých končinách. Otec mi dával pilulky. Nic jsem nechytla a taky neznervózněla. Co ti bude plátno šest tisíc dolarů, když umřeš na zimnici? Když má někdo před svatbou, na obchod by neměl tolik myslet. Nemysli na bavlnu; myslí na mne. Do New Orleansu si zajed' jindy – bavlny bude vždycky spousta. Teď na to není kdy; dost jsme se načekali.“ Tak rázně a obšírně ji ještě mluvit neslyšel; oběma rukama ho držela za paži.

„Řekla jsi, že nebudeš vyvádět,“ okřikl ji Morris. „Tohle není vyvádění?“

„Sám vyvádíš. Nikdy jsem tě o nic nežádala. Dost dlouho jsme se načekali.“ Blažilo ji, že od něho dosud žádala tak málo; právem teď může žádat víc.

Morris se zamyslel. „Tak dobrá, už o tom nebudeme mluvit a ten obchod vyřídím písemně.“ Přihladil si klobouk, že odejde.

„Nepojedeš tedy?“ stála a vzhlížela k němu.

Pořád měl chuť vyvolat hádku; bude to nejjednodušší. Chmurně upřel oči na její pozdvíženou tvář: „Jsi nerozumná; nesmíš mě k ničemu nutit.“

Jako vždy to uznala. „Ne, rozumná nejsem. Moc toho žádám. Co je na tom zvláštního? Je to jen chvilka.“

„Za chvilku natropíš mnoho škody. Až zas přijdu, hled' se uklidnit.“

„A kdy přijdeš?“

„To si kladeš podmínky?“ zeptal se Morris. „Přijdu v sobotu.“

„Přijď zítra,“ žadonila Catherine. „Ráda bych, abys přišel zítra. Budu úplně klidná,“ dodala; až dosud byla tak rozrušená, že bylo její ujišťování namístě. Najednou na ni padl strach; bylo to jak zhuštěný tučt mátožných pochyb a rázem urazila v duchu obrovskou vzdálenost. Celá se upjala k tomu, aby ho v pokoji udržela.

Morris schýlil hlavu a políbil ji na čelo. „Když jsi klidná, jsi dokonalost sama; ale když do tebe vjede zlost, nejsi to ty.“

Catherine se zlosti bránila, jen srdci bušit nezamezila; a tak co nejmnířněji řekla: „Slíbíš mi, že zítra přijdeš?“

„Už jsem řekl, že v sobotu,“ odpověděl s úsměvem Morris. Chvíli se mračil, chvíli se usmíval. Nevěděl si rady.

„Ano, v sobotu taky,“ odpověděla a vyloudila úsměv. „Ale nejprve zítra.“ Kráčel ke dveřím a ona se rozběhla za ním. Ramenem se o ně opřela a řekla si, že udělá všechno, aby ho zadržela.

„Jestli nebudu moci zítra přijít, řekneš, že jsem tě oklamal,“ řekl.

„Proč bys nemohl? Když budeš chtít, přijdeš.“

„Mám moc práce – nedržím se za sukně,“ rozkřikl se nerudně Morris.

Hlas měl tak ostrý a zavilý, že se od něho bezradně odvrátila; rázem sáhl na kliku. Bylo mu, jako by před ní utíkal. Vzápětí však byla zas u něho a hlasem tlumeným, leč pronikavým zašeptala: „Morrisi, ty mě opouštíš!“

„Ano, na chvilku.“

„Na jak dlouho?“

„Až se umoudříš.“

„Takhle se nikdy neumoudřím,“ chvíli se ho ještě snažila zadržet; skoro se s ním rvala. „Uvaž, co jsem provedla!“ vyhrkla. „Morrisi, já jsem se všeho vzdala.“

„Však se ti to zas vrátí.“

„Neříkal bys to, kdybys neměl něco za lubem. Copak – co se stalo – co jsem provedla – čím ses změnil?“

„Já ti napíšu – bude to lepší,“ vykoktal Morris.

„Ach, ty se nevrátíš!“ rozplakala se.

„Milá Catherine, tomu nevěř. Slibuji ti, že mě zas uhlídáš.“ Šťastně odešel a zavřel za sebou dveře.

KAPITOLA 30

Byl to snad v jejím životě poslední vášnivý výbuch, k žádnému se už, pokud známo, strhnout nedala. Zato byl dlouhý a strašlivý; vrhla se na pohovku a propadla zármutku. Ani nevěděla, co se stalo; jak to u dívek bývá, nepohodla se s milencem, žádný rozchod to není, ani hrozbu rozchodu v tom nevidí. Připadala si raněná, i když ji on neranil; jako by mu pojednou spadla z obličeje maska. Zatoužil od ní odejít; vjela do něho zlost a surovost; mluvil divně a divně se tvářil. Nadobro ji to zdrtilo a zmámilo; zabořila hlavu do polštářů, štkala, mluvila k sobě. Nakonec přece jen vstala, co kdyby přišel otec nebo paní Pennimanová; seděla pak a civěla před sebe, v pokoji se stmívalo. Říkala si, že se snad vrátí a řekne jí, že to tak nemyslí. Čekala, že zazvoní, a namlouvala si, že to tak bude. Uběhla dlouhá doba, Morris pořád nikde; stíny houstly, na skromnou eleganci světlého běložlutého pokoje se snesl večer; oheň zhasl. Když se pak setmělo, odešla Catherine k oknu a hleděla ven; půl hodiny tam postála, jestli snad nevystoupí po schodech. Nakonec se odvrátila, jak viděla přicházet otce. Viděl ji vyhlížet a u paty bílých schodů postál a vážně, přezdvořile před ní smekl. Toto gesto se nehodilo k jejímu rozpoložení, tato okázalá pocta povržené a opuštěné chudince byla tak nemístná, že ji poděsila, a ona odběhla do svého pokoje. Bylo jí, jako by se jí Morris zřekl.

Za půl hodiny se musela objevit a u stolu to vydržela jen s nesmírným úsilím, aby si otec ničeho nevšiml. Velmi jí to pak přišlo vhod a jakous takous oporou jí to bylo od samého počátku. Doktor Sloper se tentokrát rozpovídal. Vyprávěl hromadu historek o úžasném pudlu, zahlédnutém u staré dámy, k níž jako lékař docházel. Anekdoty o pudlovi Catherine nejen poslouchala,jevila o ně nápadný zájem, aby nemusila myslet na svůj výstup s Morrisem. Snad je to jen halucinace; on se mýlí, ona zas žárlí; takhle se lidé ze dne na den nemění. A tu jí vytanulo, že měla už dříve pochyby – podivné obavy, neurčité a přitom

palčivé – a co se vrátila z Evropy, že byl jiný. Potom zas napjatě poslouchala znamenitě vyprávějího otce. Odešla pak rovnou do svého pokoje; prožít večer s tetou bylo nad její síly. Celý večer se v té samotě zpytovala. Strašně se souží, je to však pouhý výtvar přecitlivělé obraznosti, nebo nesporná skutečnost, a došlo opravdu k nejhoršímu? S nebyválním, byť chvályhodným taktem se paní Pennimanová rozhodla dopřát jí klid. A zatím, jakmile v ní vzklíčilo podezření, se samozřejmostí u bázlivců běžnou zatoužila, aby se výbuch nějak omezil. Rozechvělému ovzduší se raději vyhne.

Několikrát za večer prošla kolem Catherininých dveří, jestli se za nimi neozve plačtivý sten. V pokoji však bylo naprosté ticho; a tak než se sama odebrala na lože, poprosila, jestli smí dovnitř. Catherine seděla dosud oblečená, v ruce knihu a dělala, že čte. Ulehnout se jí nechtělo, stejně neusne. Co od ní paní Pennimanová odešla, půl noci proseděla a návštěvnici nijak nezdržovala. Teta k ní šetrně vklouzla a obřadně spustila:

„Snad tě něco, má milá, netrápí. Mohla bych ti nějak pomoci?“

„Nic mě netrápí a žádnou pomoc nepotřebuji,“ zalhala Catherine, čímž potvrdila, že nejen naše poklesky, ale taky bezděčné rány osudu nám kazí mravy.

„Nic ti není?“

„Vůbec nic.“

„Jistě, má milá?“

„Docela jistě.“

„A opravdu ti nemohu nějak pomoci?“

„Nijak, teto, jenom laskavě odejděte.“

Jestli se předtím teta Pennimanová bála příliš vřelého přijetí, chladné přijetí ji zklamalo; když pak o neteřině zrušeném zasnoubení se silně pozměněnými podrobnostmi vyprávěla, a vyprávěla to kdekomu, nikdy neopomenula uvést, že ji jednou slečna „vystrčila“ z pokoje. Nebyla to ona, aby o tom nemluvila, ne ze zloby ke Catherine, upřímně jí litovala, ale z vrozeného sklonu všechno, čeho se dotkla, okrášlit.

Jak už jsem řekl, Catherine půl noci proseděla, jako by čekala, až na ni Morris Townsend zazvoní. Ráno už tato čáka tak planá nebyla; ale mladík se neobjevil a čáku jí nesplnil. A taky nenapsal; ani slůvko vysvětlení nebo uklidnění. Naštěstí se Catherine před vystupňovaným vzrušením zachraňovala, aby to otec vůbec nepostřehl. Jak otce ošálila, to se ještě dovíme; její prostoduché lsti však nestačily na vzácně bystrozrakou paní Pennimanovou. Ta na ní hned postřehla, že se s ní něco děje, a kde se něco dalo, musila být paní Pennimanová samozřejmě přítom. Druhý den večer na neteř znovu zaútočila a požádala ji, jen ať se jí svěří – ať jí vyleje srdce. Třeba jí leccos vysvětlí, co je jí nejasné, ví toho víc, než si Catherine myslí. Jestli byla Catherine minulý večer ledová, tentokrát byla zpučná.

„To se mýlíte, nemám tušení, co tím chcete říci. Co mi chcete namluvit, nevím, a o ničí vysvětlování nestojím.“

Tak se dívka vyjádřila a hodinu po hodině držela tetu v šachu. Hodinu po hodině byla paní Pennimanová zvědavější. Malíček by byla obětovala za to, co Morris řekl a udělal, jakým tónem mluvil, jakou záminku si vymyslel. Samozřejmě mu napsala a požádala ho o rozhovor; právě tak samozřejmě na její žádost neodpověděl. Morris neměl do psaní chuť; Catherine mu totiž napsala dvě psaníčka a on se na ně neozval. Byla tak stručná, že je celá ocituji. „Nedáš mi znamení, žes nechtěl být tak krutý, jak jsi snad byl v úterý?“ – to bylo první psaní; druhé bylo trochu delší: „Jestli jsem byla v úterý nerozumná a podezřívavá – jestli jsem tě nějak potrápila nebo zarmoutila – prosím tě za odpuštění a slibuji, že už tak bláhová nebudu. Dost za to pykám a nic nechápu. Milý Morrisi, k smrti mě mučíš!“ Dopisy byly odeslány v pátek a v sobotu; ale sobota a neděle minuly a nepřinesly ubohé dívce žádoucí úlevu. Utrpení bylo stále tíživější; na oko však je statečně snášela. Lékař to mlčky pozoroval a v sobotu ráno promluvil na sestru Lavinii:

„Už je to tak – ten lotr se z toho vyzul.“

„To snad ne!“ vyjekla paní Pennimanová; co řekne Catherine, měla promyšleno, ale na obranu proti bratrovi nepomyslela, jedinou zbraní jí bylo rozhořčené popření.

„Vyžádal si odklad, mírněji řečeno.“

„Těší tě, jak se zdá, že si někdo zahrával s dceřinými city.“

„Těší,“ řekl lékař, „protože jsem to předvídal. Jaká radost nemýlit se.“

„Tvé radosti člověka děsí.“

Catherine přesně konala běžné práce, ba i do kostela v neděli ráno s tetou chodila. Dříve chodila i na odpolední pobožnost, tentokrát však ztratila odvahu a poprosila paní Pennimanovou, ať jde bez ní.

„Ty máš jistě nějaké tajemství,“ řekla významně paní Pennimanová a chmurně na ni zahlédla.

„Když je mám, nechám si je pro sebe,“ odsekla Catherine a odvrátila se.

Paní Pennimanová vykročila do kostela, ale než tam došla, zůstala stát a udělala čelem vzad a za necelých dvacet minut byla doma, nakoukla do prázdných salónů, zamířila nahoru a zaklepala u Catherine na dveře. Nikdo se neozval; v pokoji Catherine nebyla, a jak paní Pennimanová vzápětí zjistila, ani nikde v domě. „Ona šla s ním! Ona utekla!“ vykřikla Lavinia a obdivem i závistí spráskla ruce. Brzo si však všimla, že s sebou Catherine nic nevzala: všechny její věci v pokoji byly nedotčeny – rázem zas usoudila, že se dívka vydala na cestu ne z lásky, ale z hněvu. Šla za ním až ke dveřím, přepadla ho přímo v bytě! tak si paní Pennimanová v duchu kouzlila neteřin výlet, v této podobě hověl její zálibě v malebném jen o chlup méně než představa tajného sňatku. Jak asi s pláčem a výčitkami vpadla přímo k milenci, byla pro paní Pennimanovou libá představa, jejímuž estetickému prožitku chyběla jen tma a bouře. Klidné nedělní odpoledne k tomu netvořilo vhodný rámec; paní Pennimanová reptala na to, jak se jí vleče čas, když tam nastrojená s čepcem a kašmírovou šálou v předsíni salónu sedí a čeká, až se Catherine vrátí.

Nakonec se jí dočkala. Oknem ji uviděla, jak jde po schůdkách, nadběhla jí do předsíně, a jakmile vešla do domu, hned se na ni vrhla, zatáhla ji do salónu a obřadně zavřela dveře. Catherine byla zardělá, oči jí zářily. Paní Pennimanová nevěděla, co si má myslet.

„Smím se tě zeptat, kde jsi byla?“ spustila na ni.

„Na procházce,“ řekla Catherine. „Myslela jsem, že jste šla do kostela.“

„Taky jsem šla, ale pobožnost trvala kratčeji než jindy. A kde jsi, prosím tě, chodila?“

„Nevím.“

„Divné, že to nevíš! Milá Catherine, svěř se mi.“

„S čím se vám mám svěřit?“

„Se svým tajemstvím – se svým trápením.“

„Nic mě netrápí!“ rozlítla se Catherine.

„Chudinko!“ dorážela na ni paní Pennimanová, „mě neoklameš, vím všechno. Někdo mě požádal, abych s tebou promluvila.“

„Nechci s nikým mluvit.“

„Uleví se ti. To neznáš Shakespearovy verše? – „Žal, který nemluví.“ Milé děvče, takhle to bude lepší.“

„Co bude lepší?“ řekla Catherine.

Ta je ale zarytá. Jistou zarytost lze u zhrzené pochopit, ale ne zas takovou, aby to vadilo obhájčům jejího milence. „Že se umoudříš,“ řekla přísně paní Pennimanová, „že se budeš řídit rozšafností a budeš si počínat prakticky; že svolíš, že – že se s ním rozejdeš.“

Až dosud byla Catherine jako z ledu, ale po tom slově vzplanula. „Že se s ním rozejdu? Co vy o tom víte, že se rozejdeme?“

Paní Pennimanová zavrtěla hlavou se smutkem, v němž tkvělo kus ukřivděnosti. „Tvá pýcha je má pýcha a tvou přecitlivělost sdílím. Chápu, jak ti je, ale vidím taky,“ – a se smutnou dvojsmyslností se usmála – „celou situaci.“

Dvojsmyslnost Catherine nepostřehla, znovu se zlostně zeptala: „Proč mluvíte o rozchodu; co o něm víte?“

„Musíme se učit odevzdanosti,“ řekla váhavě, leč pompézně paní Pennimanová.

„Jaké odevzdanosti?“

„Že se naše záměry – změní.“

„Mé záměry se nezměnily,“ zasmála se Catherine. „Zato se změnily páně Townsendovy,“ řekla šetrně teta.

„Co to má znamenat?“

Z dotazu zazněla pánovitá úsečnost, proti níž se paní Pennimanová ohradila; vždyť tu zprávu se uvolila neteři přinést z pouhé laskavosti. Vyzkoušela strohost a vyzkoušela přísnost; s žádnou nepochodila, dívka zarytost ji pohoršovala. „Inu,“ řekla, „jestli ti to neřekl!“ ... a vykročila pryč.

MLčky ji Catherine pozorovala; potom se rozběhla a ještě přede dveřmi ji dohonila. „Co mi neřekl? Jak to myslíte? Nač narážíte a čím mi vyhrožujete?“

„Copak není zrušeno?“ zeptala se paní Pennimanová.

„Mé zasnoubení? Vůbec ne.“

„Tak mi to odpusť. Promluvila jsem moc brzo!“

„Moc brzo? Brzo nebo pozdě,“ vyhrkla Catherine, „mluvíte hloupě a surově!“

„Copak se mezi vámi stalo?“ zeptala se teta, překvapená tím upřímným výkřikem. „Určitě se mezi vámi něco stalo.“

„Nic se nestalo, jenom že ho stále víc miluji.“

Paní Pennimanová se chvílku odmlčela. „Proto jsi za ním dnes odpoledne zašla.“

Catherine se zarděla, jako by ji někdo udeřil. „Ano, zašla jsem za ním! Ale to je má věc.“

„Tak dobrá. Už o tom nebudeme mluvit.“ A paní Pennimanová znovu vykročila ke dveřím; ale po náhlém dívčině zaúpění zůstala stát.

„Teto Lavinie, kam vlastně odjel?“

„Och, připouštíš tedy, že odjel. A u něho doma to nevěděli?“

„Odjel pryč z města. Na víc jsem se neptala; bylo mi hanba,“ řekla prostě Catherine.

„Kdybys mi trochu víc důvěřovala, nemusela sis tak zadat,“ nemálo důstojně prohodila paní Pennimanová.

„Do New Orleansu?“ zeptala se lhostejně Catherine.

O New Orleansu slyšela paní Pennimanová v této souvislosti poprvé; ale prozradit Catherine, že sama tápe, neměla chuť. Z toho, co jí řekl Morris, chtěla vykřesat jasno. „Milá Catherine,“ řekla, „když se dohodne rozchod, čím dál odjedete, tím líp.“

„Dohodne? Copak se o něm s vámi dohodl?“ Posledních pět minut ji zmáhalo vědomí tetiny bláhové všetečnosti a bylo jí až nanic z toho, jak vydali její štěstí všanc paní Pennimanové.

„Občas se se mnou zajisté radil,“ řekla paní Pennimanová.

„Vy jste ho tedy zviklala a rozkolísala?“ křikla Catherine. „Vy jste mi ho zpracovala a odloudila? Vám přece nepatří a nechápu, co je vám po tom, co spolu máme! Vy jste to zosnovala a řekla mu, aby mě opustil? Že jste mohla být tak zlá, tak ukrutná? Co jsem vám udělala? Proč mi nedáte pokoj? Bála jsem se, že všechno zkazíte; protože vy opravdu zkazíte všechno, nač sáhnete. Celou dobu, co jsem byla v cizině, jsem se vás bála; hned byl klid ten tam, když jsem pomyslila, že s ním pořád mluvíte!“ Catherine hovořila stále hněvivěji a ve své zatrpklosti i jasno-zřivosti vášně (s níž naráz beze všech úvah odsoudila tetu navždy a neodvolatelně) vychrlila všechnen neklid, který se v ní za měsíce nastrádal.

Paní Pennimanovou to poděsilo a zmátlo; povědět něco o ryzosti Morrisových pohnutek, k tomu se nedostala. „Jsi nevděčnice!“ rozkřikla se. „Káráš mě za to, že jsem s ním mluvila? Vždyť jsme o ničem jiném než o tobě nemluvili!“

„Ano, tak jste ho utýrala; i mé jméno jste mu zprotivila! Škoda, že jste s ním o mně vůbec mluvila; nikdy jsem se vás o to neprosila.“

„Vždyť nebýt mne, vůbec by k nám nepřišel a ty by ses nedověděla, že na tebe myslí,“ právem odsekla paní Pennimanová.

„Škoda, že k nám přišel a že jsem ho poznala! Mohlo to být lepší,“ řekla chudinka Catherine.

„Jsi velká nevděčnice,“ opakovala teta Lavinia.

Jak to při každém neurvalém projevu bývá, rozezleností a ukřivďeností se Catherine vyčerpala. Nedala se zadržet, bleskem rozetnout vzduch působí radost. V hloubi duše však neměla prudkost ráda a na trvalou nevoli nestačila. Vzápětí se vši silou uklidnila, chvíli chodila po

pokoji a říkala si, že to teta myslila dobře. Moc přesvědčivě to neznělo, ale za chvíli přece jen zas hovořila klidně.

„Nevděčná nejsem, jsem nešťastná. Za tohle mám být vděčná?“ řekla. „Povězte mi, prosím, kde je?“

„Nemám tušení, já si s ním tajně nedopisuji!“ Moc toho bylo paní Pennimanové líto, hned by mu pověděla, jak jí po všech úsluhách vyspílala.

„Tak on ten rozchod sám zosnoval?“ Catherine se zatím uklidnila.

Už zase zvětřila paní Pennimanová příležitost všechno vysvětlit. „Upláchl, upláchl,“ řekla; „neměl dost odvahy, totiž odvahy nějak ti ublížit! Nechtěl na tvou hlavu přivolat otcovu kletbu!“

S očima upřenýma na tetu to Catherine vyslechla a ještě chvíli na ni zírala. „Chtěl, abyste mi to řekla?“

„Všelico jsem měla říci – vesměs jemnocitného, šetrného; doufá prý, že jím nebudeš pohrdat.“

„Já jím nepohrdám,“ řekla Catherine a dodala: „A to odjede navždycky?“

„Och, navždycky je dlouhá doba. Tvůj otec tady snad taky nebude navždycky.“

„Třeba ne.“

„Jistě to oceníš – pochopíš – i když ti srdce krvácí,“ řekla paní Pennimanová. „Snad se ti zdá až příliš úzkostlivý. Mně taky, ale já si jeho úzkostlivosti vážím. Bude rád, když si jí budeš vážit i ty.“

Catherine pořád upírala oči na tetu, nakonec však promluvila, jako by ji neslyšela, nebo nechápala. „Byl to tedy promyšlený plán; schválně zasnoubení zrušil; vzdal se mne.“

„Prozatím, Catherine; on zasnoubení jenom odložil.“

„On mě opustil,“ vedla svou Catherine.

„A ty mě ne?“ zeptala se pompézně paní Pennimanová.

Zvolna zavrtěla Catherine hlavou. „Já tomu nevěřím!“ A odešla z pokoje.

KAPITOLA 31

Přinutila se sice ke klidu, tuto ctnost však uplatňovala v soukromí a neobjevovala se u čaje – v neděli o šesté se místo večere podávala svačina. Doktor Sloper se sestrou seděli proti sobě, ale do očí se paní Pennimanová bratrovi vůbec nepodívala. Později navečer si s ním, leč bez Catherine, zašla k sestře Almondové. Obě dámy tam s upřímností kořeněnou záhadným tajnůstkářstvím paní Pennimanové probíraly Catherineino neblahé postavení.

„Že si ji nevezme, jsem ráda,“ řekla paní Almondová, „stejně by zasloužil karabáčem.“

Pohoršená sestřinou drsností paní Pennimanová odsekla, že se řídil nejvýš ušlechtilou pohnutkou – nepřivést Catherine na mizinu.

„Že se Catherine neoctne na mizině, mě těší, ale on si tím, doufám, nijak nepolepší! A co to nešťastné děvče říká tobě?“ otázala se paní Almondová.

„Mám prý velký cit pro útěchu,“ řekla paní Pennimanová.

Tak to vyličila sestře a u vědomí svého citu pro útěchu po návratu na Washingtonovo náměstí znovu zaklepala na Catherine. Na pohled byla klidná.

„Chci ti jen něco poradit,“ řekla. „Když se tě otec zeptá, řekni, že je všechno při starém.“

S rukou na klice stála Catherine, měřila si tetu, ale dovnitř ji nepozvala. „Myslíte, že se mě zeptá?“

„Jistěže. Zrovna se mě ptal cestou domů od tety Elizabeth. Tetě Elizabeth jsem všechno vysvětlila. Otcí jsem řekla, že nic nevím.“

„Myslíte, že se mne zeptá, až uvidí – až uvidí –“ Tu se Catherine odmlčela.

„Čím víc toho uvidí, tím bude protivnější,“ řekla teta.

„Uvidí toho pramálo!“ prohlásila Catherine.

„Řekni mu, že se vdáš.“

„Taky že ano,“ hlesla Catherine a zavřela před tetou.

Dva dni potom by to už říci nemohla – třeba v úterý, kdy konečně dostala od Morrisa Townsenda dopis. Bylo to obšírné psaní na pěti kvartových stranách, napsané ve Filadelfii. Byla to vysvětlovací listina leccos vysvětlující, především, co přivedlo pisatele k tomu, že využil naléhavé „úřední“ nepřítomnosti k tomu, aby zapudil ze srdce představu té, jíž naneštěstí zkřížil cestu. Snad se mu to, jak doufá, aspoň trochu podaří, ale i když neuspěl, nikdy už, to jí slibuje, mezi její šlechetné srdce a její skvělé vyhlídky a dceřinské povinnosti nevkočí. Závěrem jí prozradil, že bude několik měsíců na obchodních cestách, a až se oba vyrovnají se strohým nezbytím – že se třeba až po letech přátelsky a spolutrpitelsky shledají jako nevinné, leč stoické oběti společenského řádu. Ať žije zdárně a šťastně; to jí vroucně přeje a dál se podepisuje jako její oddaný služebník. Dopis byl pěkně napsaný; Catherine si ho po léta schovávala, a když ji už trpký obsah i falešný tón tolik nezraňoval, pořád se podívovala, jak ladně je stylizován. Dlouho potom, co ho dostala, posilovalo ji den ze dne pevnější odhodlání, že se otce o soucit doprošovat nebude.

Nechal uplynout týden a pak jednou zrána, v dobu, kdy ho moc neviděla, vkročil do zadního salónu. Vyčíhal si, až bude sama. Seděla nad nějakou prací, přišel a stanul před ní. Byl naoko na odchodu, na hlavě měl klobouk a navlékal si rukavice.

„Tak se mi zdá, že se ke mně nechováš tak šetrně, jak si zasloužím,“ řekl po chvíli.

„Nevím, co jsem provedla,“ odpověděla Catherine a neodtrhla od práce zrak.

„Stejně jsi pustila z hlavy, oč jsem tě před odplutím z Liverpoolu žádal – abys mi, než odejdeš z domova, dala o tom předem vědět.“

„Já jsem z domova neodešla,“ řekla Catherine.

„Ale chystáš se odejít a podle toho, co jsi mi naznačila, bude to snad co nevidět. Tělem jsi dosud tady, ale duchem jinde. Myslí ses přestěhovala k nastávajícímu, a protože nám z tvé přítomnosti nic nekyne, měla bys bydlet pod manželovým krovem.“

„Pokud to jde, budu přívětivější,“ řekla Catherine.

„To bys měla; jinak je toho na mě moc. Vdáváš se za roztomilého mladíka a ke všemu si ho chceš vyvzdorovat. Šťastná slečinka, jen co je pravda.“

Catherine vstala; celá se dusila. Rozpáleným obličejem skloněna nad šitím, rozvážně a pečlivě je skládala. Otec tam stál jako předtím: doufala, že odejde, on si však nejprve uhladil a zapjal rukavice a založil ruce v bok.

„Rád bych věděl, kdy se mi dům uprázdní,“ hovořil dále. „Až ty odejdeš, odtáhne odtud taky teta.“

Sledovala ho dlouhým, zamklým pohledem, při vši hrdosti i ráznosti přece jen vyjadřujícím potlačené úpění. Chladnýma šedýma očima si ji otec měřil a trval na svém.

„Bude to zítra, za týden nebo za čtrnáct dní?“

„Já odtud neodejdu!“ řekla Catherine.

Lékař vyhrnul obočí. „To se z toho vyvlékl?“

„Zrušila jsem zasnoubení.“

„Ty jsi je zrušila?“

„Požádala jsem ho, aby z New Yorku odjel, a on odjel na dlouho.“

Lékař byl zmaten i zklamán; z rozpaků si pomohl tím, že si jeho dcera skutečnost, byť pochopitelně, přece jen špatně vykládá; zklamání nad tím, že si dal ujít předpokládané drobné vítězství, nahlas projevil několika slovy.

„Jápak snáší kvinde?“

„Nevím,“ už ne tak pohotově odpověděla Catherine.

„To znamená, že je ti to jedno? Jsi dost ukrutná, tak dlouho jsi v něm živila naději a vodila ho za nos!“

Přece jen se lékař pomstil.

KAPITOLA 32

Doposud se náš příběh loudal, když už se však blíží k závěru, musí přidat do kroku. Časem snad dceřin rozchod s Morrisem Townsendem lékaři připadal jako pouhé furiantství, ale v další fázi příběhu se potvrdil. Morris byl zarytý a vytrvale pryč, jako by mu puklo srdce; Catherine však zahrabala vzpomínku na tu jalovou epizodu tak důkladně, jako by o jejím konci sama rozhodla. Že ji to hluboce a nevyléčitelně zranilo, to víme, nemohl se to však dovědět lékař. Jistě byl na to zvědavý a moc stál o to, aby tomu přišel na kloub; ale stihl ho trest, že se to nedověděl – totiž trest za to, že s dcerou mluvil až příliš uštěpačně. Kus uštěpačnosti bylo i v tom, jak ho nechala tápat, a v uštěpačnosti se s ní spřáhl i ostatní svět. Paní Pennimanová mu nic neřekla už proto, že se jí nezeptal – nijak o to nestál – a také proto, že mučivou uzavřeností a okázalou nezasvěceností se mu mstila za to, že podle něho strkala do té věci prsty. Párkrát si zašel k paní Montgomeryové, jenže paní Montgomeryová mu neměla co říci. Jen tolik věděla, že bratr zasnoubení zrušil; když už slečně Sloperové žádné nebezpečí nehrozí, raději proti Morrisovi nesvědčila. Ač nerada, svědčila proti němu dříve, protože jí bylo slečny Sloperové líto; teď už ji nelitovala – ani trochu. Už tehdá jí Morris o svém poměru k slečně Sloperové nic neřekl a potom už teprve ne. Byl stále pryč a málo jí psal; soudila, že odjel do Kalifornie. Po nedávné pohromě paní Almondová podle sestřiných slov ke Catherine silně přilnula; dívka jí sice byla za její vlídnost vděčná, ale s žádným tajemstvím se jí nesvěřila, a tak nemohla ta hodná paní lékaři nic poskytnout. I kdyby mu nakrásně mohla povědět soukromou historku o dceřině nešťastné pletce, spíš by o tom mileráda pomlčela; nebyla totiž tehdy s bratrem zadobře. Sama uhodla, že Catherine dostala surové kvinde – od paní Pennimanové to nevěděla, paní Pennimanová si totiž netroufla sdělit jí známé vysvětlení Morrisových pohnutek, to se podle ní hodilo jen pro Catherine, a tvrdila, že je bratr až příliš lhostej-

ný k tomu, co chudinka vytrpěla a dosud trpí. Doktor Sloper měl svůj názor a své názory zřídka měnil. Byl by to příšerný sňatek, ještě že tomu dívka šťastně unikla. Kvůli tomu ji nelze litovat a projevovat jí naoko soustrast znamenalo by uznat, že měla vůbec právo na Morrisse myslit.

„Od počátku mám tento názor a na něm trvám,“ řekl lékař. „Nic krutého v tom nevidím. Nelze ustoupit.“ Nejednou na to paní Almondová odvětila, že když se Catherine nevhodného milence šťastně zbavila, zaslouží si uznání, a když už si otcův osvícený názor na věc s nemalým úsilím osvojila, pak jí to jistě uzná.

„Jestli se ho zbavila, to vůbec nevím,“ řekl lékař. „Dvě léta byla zarytá jak mezek; že by se najednou řídila rozumem, na to nevypadá. Spíš se jí zbavil on.“

„Tím spíš bys měl na ni být vlídný.“

„Vždyť jsem vlídný. Jenže dojatého zahrát neumím; nad největším štěstím, které ji potkalo, nemohu blahovonně mačkat z očí slzy.“

„Chybí ti soucit,“ řekla paní Almondová, „tím jsi nikdy nevynikal. Jen se na ni podívej a zjistíš, že ať právem či neprávem, ať už roztržku způsobila ona nebo on, srdíčko má těžce zraněno.“

„Dotýkáním, natož slzami se rány nezahojí. Mým úkolem je zabránit u ní dalším ranám a ten splním. Ale co říkáš o Catherine, není podle mne přesné. Vůbec nevypadá na slečinku shánějící nějakou mravní náplast. Je na tom líp, než když ji ten chlapík obletoval. Je klidná a přímo kvete. Krmit se a spí, chodí na procházky a jako jindy honí parádu. Pořád plete peněženku nebo vyšívá kapesník, jako vždycky to robí ostošest. Moc toho nenamluví, ale kdypak moc mluvila. Odbyla si taneček a teď sedí a odpočívá. Celkem se jí to, myslím, líbí.“

„Líbí se jí to, jako se jí líbí, když přijdou o rozdrčenou nohu. Po amputaci nesporně nastává poměrný duševní klid.“

„Jestli je ta noha obrazně tolik co Morris Townsend, ujišťuji tě, že on rozdrčen vůbec není. On a rozdrčen? Kdepak! Je živ a zdrav; a to se mi nelíbí.“

„To bys ho raději zabil?“ zeptala se paní Almondová.

„Moc rád. Možná že je to pouhá komedie.“

„Komedie?“

„Smluvená hra. *Il fait le mort*, jak se ve Francii říká. Zatím on po očku pokukuje. Mosty nespálil, žádný strach; jeden si ponechal, že se vrátí. Až umřu, hned ho využije a ona se za něho vdá.“

„Je zajímavé, že jedinou dceru obviňuješ z hnusného pokrytectví,“ řekla paní Almondová.

„Nechápu, co na tom, že je má jediná dcera. Raději obvinít jednu než celý tucet. Ale já nikoho neobviňuji. Catherine nemá v sobě ani zbla pokrytectví, a že by se tvářila nešťastná, to popírám.“

Lékařova představa, že celá věc je „komedie“, slábla a zas ožívala, celkem však lze říci, že v něm, jak stárl, stále sílila spolu s přesvědčením o tom, že Catherine jen kvete a prospívá. Neviděl v ní zhrzenou děvku těch pár let potom, co ji potkalo velké trápení, tím spíš pak v době, kdy se zas vzpamatovala. Jestli oba mladí čekají, až jim uhne z cesty, čekají, to uznával, velmi trpělivě. Občas se dovídal, že je Morris v New Yorku, nikdy se tam dlouho nezdrží a s Catherine, o tom byl přesvědčen, se nestýká. Že se nescházejí, to věděl; a právem se domníval, že jí Morris nepíše. Od zmíněného dopisu se jí se značnými přestávkami dvakrát ozval; ona však neodepsala. Naproti tomu, jak si lékař všiml, na sňatek s jiným nepomýšlela. Partii nějak moc neměla, zrovna jen tolik, že si na nich ověřila svůj vkus. Odmítla dobrosrdečného vdovce, měl slušné jmění a tři holčičky (předem si zjistil, že má děti ráda, a s důvěrou jí vlastní děti ukázal); oslyšela žadonění chytrého mladého advokáta s vyhlídkou na značnou klientelu a s pověstí sympatického muže, ten při hledání vhodné partie bystře postřehl, že se k němu hodí líp než různé mladší a hezčí dívky. Vdovec pan Macalister toužil po sňatku z rozumu a Catherine si vybral, protože v ní tušil skryté mateřské sklony; vážně se však do ní zamiloval o rok mladší John Ludlow, o němž šla pověst, že si může „vybírat“. Catherine si ho však ani nevšimla; jasně mu naznačila, že za ní moc často chodí. Smířil se s tím a vzal si docela jinou slečinku Sturtevantovou, jejíž půvaby byly do očí i největším tupcům. V době těchto událostí měla Catherine dávno za sebou třicítku a byla z ní stará panna. Otec by byl raději, kdyby se vdala, a jednou jí řekl, že jak doufá, nebude si příliš vybí-

rat. „Rád bych se dožil toho, že budeš ženou pořádného člověka,“ řekl. Bylo to po tom, co chtěl nechtěl ustoupil John Ludlow, třebaže mu lékař domlouval, ať vydrží. Lékař už nenaléhal a všichni tvrdili, že se nad svou dcerou netrápí; jenže se trápil víc, než na něm bylo znát, a dlouhou dobu byl přesvědčen, že se Morris schovává někde za dveřmi. Jestli ne, pročpak se tedy Catherine nevdá? říkal si. Rozum má sice omezený, ale že je stvořena k normálnímu životu, to jistě chápe. Z Catherine se však stala vzorná stará panna. Měla ustálené zvyklosti, podle vlastní soustavy si rozvrhovala den, zajímala se o dobročinné podniky, chorobince, nemocnice a lidumilné ústavy, vyrovnaným a tlumeným krokem chodila od jedné strohé životní povinnosti ke druhé. Vedle obecné historie měl však tento život také historii soukromou, pokud lze mluvit o obecné historii zralé a plaché staré panny, pro kterou zveřejnění bylo hrůza na hrůzu. Základní skutečností jejího života podle ní bylo, že si Morris Townsend s její láskou zahrával a otec že jí pružinu lásky polámal. Nic se na těchto skutečnostech nedá změnit; jsou tady tak jako její jméno, její věk, její všední obličej. Nelze odčinit křivdu ani vyléčit bolest, kterou jí Morris způsobil, a k otci už nepřilne, jak k němu v mladších letech lnula. Něco jí v životě uhynulo a musí tu prázdnotu vyplnit. Tuto povinnost Catherine plně uznávala; hloubání a žehráni jí bylo proti mysli. Utápět vzpomínku hýřením nedokázala; klidně se však podílela na běžných městských radovánkách, až se stala při počestných zábavách nepostradatelná. Všichni ji měli rádi a časem se z ní stala neprovdaná teta mládeže. Dívky se jí svěřovaly se svými milostnými záležitostmi (u paní Penimanové to nedělaly) a také mladíci k ní bůhví proč lnuli. Vytvořila si neškodné zvláštnůstky; pevně dodržovala ustálené zvyklosti; názory na mravní i společenské věci měla nejvýš konzervativní; ještě před čtyřicetkou v ní viděli starou dámu a znalkyni někdejších zvyků. Paní Pennimanová vypadala proti ní jak dívenka; s přibývajícími lety mládlá. Záliba v kráse a tajemství jí zůstala, jenže se jí neměla kde oddávat. S pozdějšími Catherininými nápadníky nenavázala tak úzké vztahy, jako byly ty, které jí ve společnosti Morrisa Townsenda poskytly tolik zajímavých hodin. Pánové jejím úsluhám bůhví proč nedůvěřovali a o Catherininých

půvabech s ní nehovořili. Každým rokem jí víc zářily prsteny, přezky a sponky, pořád to byla všetečná a upovídaná paní Pennimanová, podivná směs zbrklosti i opatrnosti, jak ji známe. V jedné věci však u ní převládala opatrnost, to jí musíme přiznat. Přes sedmnáct let před neteří jméno Morrise Townsenda nevyřkla. Catherine tomu byla ráda, ale to zaryté mlčení, přičící se tetině povaze, ji znepokojovalo a marně se bránila podezření, že o něm paní Pennimanová něco ví.

KAPITOLA 33

Ponenáhlu se doktor Sloper vzdával řemesla, chodil jen k těm nemocným, jejichž příznaky byly nějak neobvyklé. Znovu si zajel do Evropy a pobyl tam dvě léta; jela s ním Catherine a tentokrát k nim patřila i paní Pennimanová. Tu neměla Evropa zřejmě čím překvapit, na obzvlášť romantických místech často pronesla: „To já dávno znám.“ Dodejme, že takové řeči nevedla před bratrem ani před neterí, nýbrž před náhodným spolecestujícím nebo dokonce ciceronem nebo pasáčkem koz.

Po návratu z Evropy lékař dceři něco řekl, až sebou trhla – jako by to k ní zalehlo z dávné minulosti.

„Než umřu, budu rád, když mi něco slíbíš.“

„Pročpak mluvíš o tom, že umřeš?“

„Protože je mi osmašedesát.“

„Doufám, že budeš dlouho žít,“ řekla Catherine.

„To taky doufám. Ale jednoho dne silně nastydnou a doufat je pak marné. Tak dojde k mému skonu, a až nastane, vzpomeň si, co jsem ti řekl. Slib mi, že si po mé smrti Morrise Townsenda nevezmeš.“

Catherine sebou, jak řečeno, trhla; ale udělala to mlčky a chvíli nic neřekla. „Proč o něm mluvíš?“ zeptala se nakonec.

„Jsi proti všemu, co řeknu. Mluvím o něm proto, že se o něm hovoří jako o každém jiném. Ukazuje se na veřejnosti jako každý jiný a pořád shání ženu – jednu už měl a nějak se jí zbavil. Jak, to nevím. Nedávno byl v New Yorku u tvé sestřenice Marian; viděla ho tam teta Elizabeth.“

„Žádná mi o tom neřekla.“

„Je to jejich zásluha, ne tvá. Ztloustl a zplešatěl a nezbohatl. Ale že by ses kvůli tomu proti němu obrnila, to nedoufám, proto chci, abys mi to slíbila.“

„Ztloustl a zplešatěl“; tato slova vnukla Catherine protivnou představu, dosud jí totiž z duše nevymizela vzpomínka na překrásného

mladíka. „Snad to nechápeš,“ řekla. „Já na pana Townsenda málokdy myslím.“

„Snad to tedy dokážeš i dál. Slib mi, že na něho nebudeš myslit ani po mé smrti.“

Catherine se zas odmlčela; otcova žádost ji zprvu udivila, zjitřila starou ránu, až ji rozbolela. „To ti, myslím, nemohu slíbit.“

„Moc by ses mi zavděčila,“ řekl otec.

„Ty to nechápeš. Nemohu ti to slíbit.“

Lékař chvíli mlčel. „Žádám tě o to z jednoho důvodu. Měním poslední vůli.“

Na Catherine tento důvod nezapůsobil, ani ho nechápala. Všechny city jí splynuly ve vědomí, že s ní jedná jako před lety. Už tehdy to těžce nesla, teď se proti tomu vzpírala vším, co zakusila, čím si vykoupila neochvějný klid. V mládí byla tak pokorná, že si teď trochu pýchy může dovolit, a svou žádostí i tím, že si ji troufá předkládat, dotýká se její důstojnosti. Důstojnost chudinky Catherine byla nevýbojná, neokázalá; ale narazil na ni, kdo si moc troufl. A otec si troufl.

„Nemohu slíbit,“ opakovala prostě.

„Jsi zarytá,“ řekl lékař.

„Snad to nechápeš.“

„Tak mi to vysvětli.“

„Nemohu nic vysvětlit,“ řekla Catherine, „a nemohu nic slíbit.“

„Na mou duši,“ rozkřikl se otec, „že jsi tak zarytá, jsem vůbec netušil.“

Že je zarytá, to věděla sama, a trochu ji to těšilo. Byla z ní žena středního věku.

Za nějaký rok potkala pak lékaře nehoda, o níž mluvil: silně se nastydl. Jednou v dubnu zajel kočárem do Bloomingdalů prohlédnout choromyslného pacienta, umístěného v soukromém sanatoriu, jehož rodina se dožadovala nálezu od významného odborníka; zastihl ho jarní liják, a protože jel nezastřešenou bryčkou, promokl na kůži. Domů přijel hrozivě nastydlý a druhý den se vážně roznemohl. „Mám zápal plic,“ řekl Catherine. „Potřebuji důkladné ošetření. Nic platné to nebude, pro-

tože se nezotavím; ale chci, aby bylo všechno do nejmenších podrobností takové, jako bych se měl zotavit. Neodborně vedený nemocniční pokoj se mi protiví a ty mě tady laskavě ošetřuj, jako bych se měl zotavit.“ Řekl jí, pro které kolegy lékaře má vzkázat, a dal jí plno podrobných příkazů. S tímto optimismem ho ošetřovala. Jakživ se však nezmýlil a nezmýlil se ani tentokrát. Bylo mu skoro sedmdesát, a třebaže měl solidní tělesnou soustavu, život se mu vymkl. Umřel po třítýdenní nemoci, paní Pennimanová i jeho dcera se nehnuly od jeho lůžka.

Když pak po náležité lhůtě otevřeli jeho poslední vůli, zjistili, že má dvě části. První byla z doby před deseti lety a skládala se z řady odkazů, podle nichž většina majetku připadala dceři a náležité dědické částky jeho dvěma sestrám. Druhá byla nedávný dodatek k závěti, jenž po tvrzoval důchod paní Pennimanové a paní Almondové, ale Catherinin podíl snižoval na pětinu původního odkazu. „Z matčiny strany má všeho hojnost,“ stálo v listině, „z tohoto zdroje utratila vždy jen zlomek příjmů; i tak postačí svým majetkem vábit nesvědomitě dobrodruhy, ve kterých, jak se právem domnívám, vidí bůhví co.“ A tak rozdělil doktor Sloper značný zbytek jmění na sedm nestejných dílů a ty odkázal sedmi nemocnicím a lékařským učilištím v různých amerických městech.

Paní Pennimanové připadalo nehorázné, že někdo takto plýtvá majetkem patřícím jiným; po smrti přece, jak řekla, patří jiným. „Poslední vůli, toť se ví, napadneš.“

„Kdepak,“ odpověděla Catherine, „mně se moc líbí. Škoda jen, že nebyla jinak formulována.“

KAPITOLA 34

Zůstávala ve městě do pozdního léta; dům na Washingtonově náměstí jí byl nad jiné příbytky a zdráhavé v srpnu odjížděla k moři. U moře pobyla měsíc v hotelu. V roce otcovy smrti tento zvyk porušila, nesrovnával se, jak se jí zdálo, s hlubokým smutkem a příští rok se s odjezdem tak omeškala, že ji prostředek srpna zastihl v rozpálené samotě Washingtonova náměstí. Milovnice změny, paní Pennimanová, jindy ráda odjížděla na venkov; tentokrát však zřejmě vzala zavděk venkovskými dojmy, jaké oknem salónu čerpala z pajasanů za dřevěným plotem. Do večerního vzduchu se linul zvláštní pach této dřeviny a za horkých červenecových podvečerů sedávala paní Pennimanová u okna a vdechovala ho. Byla to pro ni blahá chvíle; po bratrově smrti klidně hověla svým zálibám. Ze života jí vymizel neurčitý útlak a kochala se pocitem volnosti, nepoznané od těch dávných blahých let, kdy lékař odjel s Catherine do ciziny a nechal ji doma hostit Morrise Townsenda. Vzpomínala na tu blahou dobu celý rok po bratrově smrti, ze stárnoucí Catherine se totiž stala osoba, s níž nutno počítat, jenže její společnost byla podle paní Pennimanové přece jen něco jiného než štoudev studené vody. Starší paní si s takovým nadbytkem nevěděla rady, sedala a zírala na něj, jako kdysi s trčící jehlou v ruce sedávala před vyšívacím rámem. Pevně však doufala, že se její vynalézavost a vyšíváčská zručnost jaksepatří uplatní, a v tom doufání se za pár měsíců nezklamala.

Catherine pořád bydlela v otcově domě přes všechno domlouvání, že se svobodná dáma usedlých způsobů může nastěhovat do menšího domku s pískovcovými schůdky, jaké tou dobou začínaly zdobit příčné ulice v horní části města. Měla původní stavení ráda – říkalo se mu už „starý dům“ – a byla odhodlána žít v něm do smrti. Pro dvě nenáročné dámy byl sice moc velký, ale pořád to bylo lepší, než kdyby tomu bylo naopak; tísnit se s tetou na menším prostoru, po tom Catherine netoužila. Na Washingtonově náměstí stráví, jak doufala, zbytek života a po

celou tu dobu užije společnosti paní Pennimanové; byla přesvědčena, že ať si bude žít nevím jak dlouho, nejméně tak dlouho zůstane naživu teta, stále tak bystrá a čiperná. Měla z paní Pennimanové dojem nevyčerpatelné životnosti.

Jeden takový horký červencový večer, jak jsme se zmínili, seděly dámy u otevřeného okna a hleděly na pokojné náměstí. Bylo tak horko, že nerozsvítily, nečetly, ani nepracovaly; tak horko, že spolu ani nemluvily, paní Pennimanová se už dávno odmlčela. Seděla až u dveří na balkón a něco si broukala. Catherine celá v bílém seděla v pokoji na nízkém houpacím křesle a zvolna se ovívala palmovým vějířem. V tuto roční dobu tak teta s neteří trávily po svačině večer.

„Catherine,“ řekla posléze paní Pennimanová, „něco ti povím, co tě překvapí.“

„Jen to, prosím, povězte,“ odpověděla Catherine, „já mám překvapení ráda. Je tady takový klid.“

„Tak tedy, setkala jsem se s Morrisem Townsendem.“

Jestli to Catherine překvapilo, nedala to na sobě znát, netrhla sebou, ani nevykřikla. Na chvilku však nadobro zmlkla, což snad byl u ní příznak vzrušení. „Doufám, že se mu dobře daří.“

„To nevím, moc se změnil. Rád by se s tebou sešel.“

„Já zas ne,“ vyhrkla Catherine.

„Bála jsem se, že to řekneš. Ale moc tě to, zdá se, nepřekvapilo.“

„Překvapilo – náramně.“

„Setkala jsem se s ním u Marian,“ řekla paní Pennimanová. „Chodí do Marianiny rodiny a mají strach, že ho tam potkáš. Podle ní on tam chodí schválně kvůli tomu. Moc rád by se s tebou setkal.“ Catherine na to nereagovala a paní Pennimanová vedla svou. „Zprvu jsem ho nepoznala, moc se změnil; zato on mě poznal za chvilinku. Podle něho jsem se ani trošku nezměnila. Však víš, jaký býval zdvořilý. Když jsem tam přišla, byl na odchodu a kousek jsme šli spolu. Je pořád hezký, jenže ovšem starší a není už tak – tak bujný, jak býval. Byl posmutnělý, jenže posmutnělý byl už dřív, zvláště když odcházel. Moc asi nepochodil, vůbec se asi neprosadil. Velký dříc asi není a nakonec se vyhrává dřinou.“

Přes dvacet let se paní Pennimanová před neteří o Morrisu Townsendsovi slovem nezmínila. Když se teď probrala ze zakletí, doháněla, co zameškala, a jako by se řečí o něm rozjařovala. Mluvila však dost opatrně a chvílemi čekala, jestli se Catherine ozve. Catherine se však neozývala, jenom se přestala houpat a ovívat vějířem; seděla nehnutě a mlčky. „Bylo to minulé úterý,“ řekla paní Pennimanová. „A pořád jsem váhala, mám-li ti o tom povědět. Nevěděla jsem, bude-li ti to po chuti. Je to tak dávno, řekla jsem si, že se tě to nijak nedotkne. Po setkání u Marian jsem s ním pak zase mluvila. Potkala jsem ho na ulici a pár kroků šel se mnou. Nejprve promluvil o tobě, na všelico se vyptával. Marian nechtěla, abych s ním mluvila; nechtěla, aby ses dověděla, že ho k nim pouštět. Řekla jsem mu, že po tolika letech jistě proti tomu nic nemáš a že na jeho vlídné přijetí u sestřenky nežehráš. Tak zatrpklá zas nejsi, řekla jsem. Marian má prazvláštní představy o tom, co mezi vámi bylo; snad si myslí, že se zachoval nehorázně. Dovolila jsem si připomenout jí, jak to vlastně bylo a postavit příběh do správného světla. On zatrpklý není, Catherine, to tě ujišťuji, ale i kdyby, bylo by to pochopitelné, protože se mu moc nedařilo. Projel celý svět a všude se hleděl uchytit; ale osud mu nepřál. O svém osudu vypráví velmi poutavě. Všechno ho opustilo, všechno – však víš, však pamatuješ – až na hrdé sebevědomí. Někde v Evropě se, myslím, s nějakou dámou oženil. V Evropě se totiž ženívají kupodivu střízlivě; říkají tomu sňatek z rozumu. Zakrátko mu umřela. Jenom se jeho životem, jak mi řekl, mihla. Nebyl v New Yorku deset let; před několika dny se vrátil. Hned se mne na tebe vyptával. Že nejsi vdaná, o tom se už dříve doslechl; velmi ho to zaujalo. Byla jsi prý jedinou romantickou láskou v jeho životě.“

Až dosud nechala Catherine svou společnici bez přerušení postupovat od jednoho bodu k druhému a od jedné zámlky k druhé; hleděla upřeně k zemi a poslouchala. Po posledně uvedené větě následovala však zvlášť významná zámlka a tehdy konečně Catherine promluvila. Všimněme si, že se předtím o Morrisu Townsendsovi důkladně poučila. „Už to téma, prosím, nerozprádejte.“

„To tě nezajímá?“ zeptala se s bázlivým šelmovstvím paní Pennimanová.

„Bolí mě,“ řekla Catherine.

„Tušila jsem, že to řekneš. Však si na ně zvykneš, nemyslíš? Rád by s tebou mluvil.“

„Přestaňte, prosím, teto Lavinie,“ řekla Catherine a vstala z křesla. Rázně odešla k druhému oknu, obrácenému k rozevřenému balkónu; ve výklenku tam zůstala stát; bílou záclonou chráněna před tetou dlouho tam stála a zírala do horké tmy. Zažila leknutí; jako by se před ní náhle rozevřel jícen minulosti a vystoupilo z něho strašidlo. Některé věci pokládala za překonané, některé city za mrtvé, jenže to přežily. Vyburcovala je paní Pennimanová. Je to jen chvilkový rozruch, řekla si Catherine, hned zas přejde. Třásla se a srdce jí citelně bušilo, ale i to přestane. Čekala, až se uklidní, a najednou jí vyhrkly slzy. Řinuly se tak tiše, že je paní Pennimanová ani nepostřehla. Snad je přece vytušila, o Morrisu Townsendovi už ten večer ani nemukla.

KAPITOLA 35

Její probuzená zvědavost na tohoto pána nezůstala v mezích, jaké by si byla Catherine přála; trvalá dost dlouho a teprve druhý týden o něm znovu promluvila. Načala to téma za stejných okolností. Poseděla navečer s neteří, noc nebyla tak teplá, a tak rozsvítily lampu a Catherine k ní usedla s vyšíváním. Paní Pennimanová se sebrala a půl hodiny proseděla sama na balkóně; potom se vrátila a nazdařbůh chodila po pokoji. Nakonec, ruce založený, trochu vzrušená usedla vedle Catherine do křesla.

„Budeš se zlobit, když o něm s tebou zas promluví?“ zeptala se.

„O kom?“

„O tom, koho jsi kdysi milovala.“

„Zlobit se nebudu, ale po chuti mi to nebude.“

„Poslal ti vzkaz,“ řekla paní Pennimanová. „Slíbila jsem, že ho vyřídím, a slib musím splnit.“

Za ta léta Catherine pozapomněla, za jak málo tetě vděčí v době bídy; dávno už paní Pennimanové odpustila, že si toho tolik vzala na svědomí. Nad její všetečností i nezištností, nad jejím vyřizováním vzkazů a plněním slibů jí znovu vytanulo, jak nebezpečná ženská je její společnost. Řekla, že se nebude zlobit, ale přece ji to zbolelo. „Jak si se svým slibem poradíte, je mi jedno.“

Jenže paní Pennimanová při svém přepjatém mínění o neporušitelnosti slibu trvala na svém. „Zašla jsem příliš daleko a nemohu couvnout,“ řekla, ale vysvětlit to se nenamáhala. „Pan Townsend by se s tebou, Catherine, moc rád sešel. Kdybys věděla, jak a proč, je přesvědčen, že bys svolila.“

„Důvod k tomu nemá,“ řekla Catherine, „aspoň ne nějaký pádný.“

„Jde o jeho štěstí. Copak to není pádný důvod?“ dotčeně se zeptala paní Pennimanová.

„Pro mne ne. O mé štěstí nejde.“

„Až se s ním setkáš, budeš asi šťastnější. Už zase odjíždíš, už zase bude putovat. Má pustý, neveselý, rušný život. Chtěl by s tebou před odjezdem mluvit; je to utkvělá myšlenka – pořád na to myslí. Chce ti něco důležitého říci. Zdá se mu, že jsi ho vůbec nechápala – že jsi ho správně neposuzovala, a to přesvědčení ho strašně tíží. Chtěl by s tebou přátelsky hovořit.“

Catherine skvělou řeč vyslechla a neustala v práci; několik dní si už zase zvykla myslet na Townsenda jako na živou bytost. Když teta domluvila, řekla jen: „Řekněte, prosím, panu Townsendovi, ať mi raději dá pokoj.“

Jen to dořekla, ozvalo se letní nocí ostré, rázné zazvonění. Catherine pohlédla na hodiny; ukazovaly čtvrt na deset – moc pozdě na návštěvy, zvlášť, když je ve městě tak pusto. Zároveň sebou trhla i paní Pennimanová a tu zavadila Catherine pohledem o tetu. Upřela pohled na paní Pennimanovou a ostře si ji změřila. Paní Pennimanová celá zčervenala; měla provinilý pohled; jako by se přiznávala. Catherine uhodla, co ten pohled znamená, a rázně vstala z křesla.

„Teto Pennimanová,“ řekla hlasem, že svou společnici polekala, „vy jste si troufla...“

„Přemilá Catherine,“ vykoktala paní Pennimanová, „počkej, až ho uvidíš.“

Tetu Catherine sice polekala, ale sama byla taky polekaná; honem chtěla nařídit služce, mířící ke dveřím, aby k ní nikoho nepouštěla, ale zadržel ji strach, že ho potká.

„Pan Morris Townsend.“

Tak to při tom váhání tlumeně, leč zřetelně slyšela pronášet služku. Stála zády ke dveřím salónu, chvíli tak zůstala, jak si uvědomila, že vešel dovnitř. Slovo však nepromluvila. A pak se nakonec otočila. Uviděla, že vprostřed pokoje, z něhož se paní Pennimanová šetrně vzdálila, stojí nějaký pán.

Vůbec by ho nepoznala. Bylo mu pětáctýřicet a postavou to už nebyl ten štíhlý, ztepilý mladík, jak si ho pamatovala. Vypadal švarně, k švarnosti přispíval i světlý lesklý plnovous, rozestřený na vyklenuté hrudi.

Po chvíli rozeznala Catherine hořejšek obličej, i při prořídých kadeřích dosud nápadně hezký. V přeuctivém postoji stál a zíral jí do obličej. „Troufl jsem si – troufl jsem si,“ řekl, zmlkl a rozhlédl se kolem, jestli ho nevybídne, aby se posadil. Hlas byl stejný, staré kouzlo však už v něm nebylo. Po chvíli si Catherine umínila, že ho nevybídne, aby se posadil. Proč přišel? Nemá na to právo. Morris tonul v rozpacích, Catherine mu to však nijak neulehčila. Ne že by jí jeho rozpaky lahodily, vířily v ní někdejší sklony a velmi ji hnětly. Ale jak ho má přivítat, když určitě ví, že k nim neměl přijít? „Tolik jsem toužil – odhodlal jsem se,“ hovořil Morris. Znovu se však odmlčel; nešlo mu to. Catherine pořád nic neříkala a on si s obavou vzpomínal na její dávnou zálibu v mlčení. Pořád se však na něho dívala a přitom zpozorovala roztodivné věci. Na pohled je to on, a přece to on není; je to někdo, kdo jí byl vším, ale tento člověk jí není ničím. Jak je to dávno – jak zestárla – co toho prožila! Žila z něčeho spjatého s ním, až to vyčerpala. Nijak nešťastně ten člověk nevypadá. Je švarný a Zachovalý, vzorně oblečený, zralý a zdatný. Catherine ho pozorovala a v očích se mu odrážel životní příběh; pohodlně se zařídil a nedal se polapit. Plně si to uvědomila, ale polapit ho netoužila; bolelo ji, že tam je, a toužila, aby už byl pryč.

„Neměla by ses posadit?“ zeptal se.

„Snad si raději nesedneme,“ řekla Catherine.

„Urází tě, že jsem přišel?“ Znělo to vážně, mluvil s hlubokou úctou.

„Neměl jste sem chodit.“

„To ti paní Pennimanová nic neřekla – nic ti nevyřídila?“

„Něco mi řekla, ale já jsem tomu nerozuměla.“

„Dovol tedy, abych ti to řekl – abych za sebe promluvil.“

„Není to snad nutné,“ řekla Catherine.

„Pro tebe snad ne, ale pro mne. Udělala bys mi velkou radost – moc jí nemám.“ Zdálo se, že k ní přistupuje blíž. Catherine se odvrátila. „Mohli bychom být zase přáteli?“

„Vždyť nepřáteli nejsme,“ řekla Catherine. „Chovám k vám přátelské city.“

„Ach, ani nevíš, jak jsem šťastný, když to říkáš!“ Catherine nedala na sobě znát, jak odměřuje dosah svých slov; on hned mluvil dále. „Vůbec ses nezměnila – šťastně ti uběhla léta.“

„Uběhla mi klidně,“ řekla Catherine.

„Žádné stopy na tobě nezanechala; jsi úžasně mladá.“ Tentokrát se k ní dostal blíže, byl až u ní; uviděla jeho lesklé, navoněné vousy a nad nimi oči, hledící na ni cize a tvrdě. Byly jiné než v jeho staré – v jeho mladé – tváři. Takhle je kdysi uvidět, nikdy by si ho nebyla zamilovala. Připadalo jí, že se usmívá nebo nutí do úsměvu. „Catherine,“ řekl tlumeným hlasem, „nepřestal jsem na tebe myslit.“

„Neříkejte to, prosím,“ odpověděla.

„To mě nenávidíš?“

„To ne,“ řekla Catherine.

Něčím v jejím hlase se dal odradit, ale za chvíli se vzpamatoval. „Máš tedy ke mně ještě kousek vlídnosti?“

„Proč se mne na to chodíte ptát, to nevím,“ vykřikla Catherine.

„Protože jsem po léta vroucně toužil po tom, abychom byli zase přátelé.“

„To je nemožné.“

„Proč nemožné? Když dovolíš?“

„Já nedovolím.“

Znovu na ni mlčky pohlédl. „Že jsem tady, tě znepokojuje a bolí. Odejdu; ale dovol mi, abych zas přišel.“

„Nechod'te, prosím,“ řekla.

„Už nikdy – nikdy?“

Sebrala všechnu sílu; chtěla mu něco říci, čím by mu znemožnila znovu překročit její práh. „Nejednáte správně. Nesluší se to – nemá to smysl.“

„Ach, má nejdražší, ty mi křivdíš!“ vyhrkl Morris Townsend. „Vždyť jsme jen čekali a teď jsme volní.“

„Ublížil jste mi,“ řekla Catherine.

„Ba ne, když se nad tím zamyslíš. Měla jsi klidný život s otcem – připravit tě o něj jsem se neodhodlal.“

„Ano, měla.“

Morris si byl vědom, že nemůže bez újmy své věci dodat, že měla ještě něco jiného; že se dávno seznámil se zněním lékařovy poslední vůle, netřeba říkat. Nedal se však vyvést z míry. „Na světě jsou horší osudy!“ pronesl důrazně, jako by tím narážel na své nezajištěné postavení. Něžněji pak dodal: „Catherine, to jsi mi nikdy neodpustila?“

„Odpustila už před lety, ale chtít, abychom byli přáteli, je marné.“

„Není, když zapomeneme na minulost. Chválabohu, pořád ještě máme před sebou budoucnost.“

„Zapomenout nemohu – a nezapomínám,“ řekla Catherine. „Příliš jste mi ublížil. Velmi mě to trápilo; léta mě to trápilo.“ A aby za ní už takhle nechodil, pokračovala: „Znovu začít nemohu – znovu se do toho pustit nemohu. Co tam, to tam. Brala jsem to příliš vážně; celý život se mi tím změnil. Že vás tady uhlídám, jsem se vůbec nenadála.“

„Ach, ty se hněváš!“ vyhrkl Morris; prudce zatoužil vykřísnout z jejího hlasu záblesk vášně. Jen tak mu kyne naděje.

„Nehněvám. Tolik let hněv nevydrží. Jsou tu však jiné věci. Vydrží dojmy, když jsou dost silné. Ale já nemohu mluvit.“

Morris stál a zachmuřeně si hladil vousy. „Proč ses nevdala?“ zničehonic se jí zeptal. „Příležitostí jsi měla dost.“

„Já jsem se nechtěla vdát.“

„Ano, jsi bohatá, jsi volná; nic bys nezískala.“

„Nic bych nezískala.“

Morris se matně rozhlédl a hluboce vzdychl. „Doufal jsem, že snad přece zůstaneme přáteli.“

„V odpovědi na váš vzkaz – ačli jste na odpověď čekal – jsem vám po tetě vzkázala, že s takovou nadějí sem půjdete marně.“

„Tak tedy sbohem,“ řekl Morris, „odpusť mi mou dotěrnost.“

Uklonil se a ona se od něho odvrátila – s očima upřenými na podlahu zůstala stát ještě potom, kdy zaslechla, jak za sebou zavírá.

V předsíni zastihl paní Pennimanovou celou rozčilenou a nedočkavou; otálela tam a kolísala mezi zvědavostí a důstojností.

„Báječně jste si to vymyslela!“ řekl Morris a narazil si klobouk.

„To je tak neoblomná?“ zeptala se paní Pennimanová.

„Za mák o mě nestojí – aby ji čert vzal s její chladností.“

„Byla moc chladná?“ starostlivě ho zpytovala paní Pennimanová.

Morris na její otázku nereagoval; s kloboukem na hlavě chvíli postál.

„Ale proč se k d'asu vůbec nevdá?“

„Bodejť, proč?“ vzdychla paní Pennimanová. Snad u vědomí, že to na vysvětlení nestačí, dodala: „Ale vy nezoufáte – vy se vrátíte?“

„Vrátím? To sakra ne!“ A rázným krokem vyšel Morris Townsend z domu, že za ním paní Pennimanová hleděla celá vyjevená.

Catherine zatím v salóň sebrala své vyšívání a znovu k němu usedla – snad už nadosmrti.

Henry James

Washingtonovo náměstí

Edice Světová próza v českých překladech

Překlad Aloys Skoumal

Redakce Slávka Járová

Na obálce výřez z obrazu Václava Jansy *Věž zvonice u sv. Petra*

Vydala **Městská knihovna v Praze**

Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. vydání

Verze 1.0 z 23. 1. 2018

ISBN 978-80-7587-685-0 (epub)

ISBN 978-80-7587-686-7 (pdf)

ISBN 978-80-7587-687-4 (prc)

ISBN 978-80-7587-688-1 (html)